

Het Pact van Vilvoorde in concrete cijfers

DE OPVOLGING VAN DE 21 DOELSTELLINGEN

2008

Vlaamse overheid



VOORWOORD

Met het Pakt van Vilvoorde werd het langetermijndenken op een structurele manier opgenomen in het beleid van de Vlaamse Regering. 21 doelstellingen om van Vlaanderen een sterk presterende regio te maken bij de aanvang van de 21^e eeuw.

Het Pakt van Vilvoorde werd op 22 november 2001 ondertekend door de Vlaamse regering, de sociale partners en de Vlaamse milieu- en natuurverenigingen. Hiermee werd het signaal gegeven dat men de handen in elkaar wil slaan en Vlaanderen met verenigde krachten wil uitbouwen tot een concurrentiele en dynamische regio. Het is meteen een antwoord op de oproep van de Europese Gemeenschap in het kader van het Hervormingsprogramma van Lissabon.

De 21 doelstellingen werden concreet en meetbaar gemaakt om aan te geven dat het geen vrijblijvende intentieverklaring is. Het belang van het Pakt van Vilvoorde werd bevestigd in het businessplan van de huidige regering 'Vlaanderen in Actie'.

Samen werden indicatoren gedefinieerd om de vorderingen te kunnen meten. Jaarlijks worden de cijfers verzameld en bekend gemaakt. De Studiedienst van de Vlaamse regering kreeg hiertoe de opdracht.

Hierna volgt een overzicht van de meest recente cijfers die veelal betrekking hebben op prestaties in 2006-2007, de internationale data zijn soms minder actueel.

De samenvatting geeft de belangrijkste vaststellingen beknopt weer.

SAMENVATTING

Vorming

Vlaanderen is tegen 2010 verder geëvolueerd naar een lerende samenleving. Deze ambitie is zeker waar gemaakt als we kijken naar de achterstand die op enkele decennia is ingehaald op het gebied van de scholingsgraad van de bevolking. De *ongekwalificeerde uitstroom* is in 2007 terug gevallen tot 9,3%, waarmee de Europese streefnorm is gehaald (10%). Bij de meisjes ligt de ongekwalificeerde uitstroom nog lager: 7,6%.

Onze jongeren behalen internationaal vergeleken, bovendien zeer goede scores op leesvaardigheid en geletterdheid op het gebied van wiskunde en wetenschappen.

De *democratisering van het onderwijs* vordert. Er blijft echter een achterstelling bij kansengroepen: 57% van de kinderen van niet hoog geschoolde ouders (moeder) begonnen hoger onderwijs, een kloof van ruim 30% tegenover de kinderen van hooggeschoolde ouders. Ook de arbeidsituatie bepaalt mee de kansen op deelname aan hoger onderwijs en de drop out.

Om bij te blijven of nieuwe dingen te leren, is permanente vorming de boodschap. Hier moeten nog verder inspanningen worden gedaan omdat het aandeel van de actieve bevolking (25-64j) dat *vorming* volgt onder de (Europese) streefnorm blijft liggen (7,9% versus 12,5%). De kloof tussen kort en hoog geschoolden blijft bestaan maar verkleint langzaam.

Opleiding is belangrijk maar *elders en eerder verworven competenties* mogen niet verwaarloosd worden, zeker niet in een periode waar er krapte is op de arbeidsmarkt. Een decreet maakt het mogelijk een titel van beroepsbekwaamheid te verwerven. Jaar per jaar wordt beslist welke beroepen hiervoor in aanmerking komen. In 2007 werden in totaal 240 ervaringsbewijzen uitgereikt voor onder meer industrieel schilder, autobuschauffeur, begeleider buitenschoolse kinderopvang.

In 2007 had 69% van de Vlamingen tussen 16 en 74j de voorbije drie maanden internet gebruikt (62% in EU-15). Er is nog steeds een digitale kloof bij kansengroepen die andere achterstellingmechanismen nog versterkt. Laaggeschoolden maken minder dan hoger geschoolden gebruik van e-government, e-commerce, e-learning. Lager opgeleiden spelen er evenveel als anderen spelletjes en muziek via internet. De Vlamingen gebruiken internet wel evenveel als andere EU-burgers om informatie te zoeken over goederen, diensten en over gezondheid, voeding. Ze maken er minder gebruik van voor naschoolse cursussen en opleiding in het kader van tewerkstellingskansen.

Werken

In Vlaanderen heeft *iedere persoon op actieve leeftijd de gelegenheid om een volwaardige job uit te oefenen*. Het aantal werkzoekenden daalde nog verder (4,4% jaargemiddeld in 2007, 5% in 2006), en ligt ruim onder het Europese gemiddelde (7,2%). Het aandeel werkende ligt iets boven het Europese niveau (66,1% versus 65,8%) maar zou nog beter kunnen. Om tegen 2010 de streefnorm van 70% te benaderen, is een versnelling nodig. Vooral de werkzaamheid bij de 55-plussers blijft een probleem (34,2% is werkzaam versus 50% als EU-norm). Inspanningen blijven nodig om de werkzaamheidsgraad bij kort geschoolden, allochtonen en personen met een arbeidshandicap op te trekken. De werkzaamheidsgraad van de vrouwen gaat verder in stijgende lijn (59,8% in 2007 t.o.v. 52,9% in 1999), de werkzaamheidsgraad bij mannen stagneert eerder waardoor de genderkloof kleiner wordt. Slechts 4 op 10 personen met functiebeperkingen als gevolg van langdurige ziekte of handicap is aan het werk tegen 63,5% bij de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Globaal gezien zijn de Vlamingen zeer tevreden over hun werk. De globale werkbaarheidsgraad steeg van 52,3% in 2004 naar 54,1% in 2007. Volgens de werkbaarheidsmonitor worden steeds minder problemen gerapporteerd over de balans privé-werk bij de werknemers (2,4% acuut problematisch) maar bij de zelfstandige ondernemers stelt 35% dat het wel problematisch is en bij 1 op 10 zelfstandigen is de combinatie werk-gezin zelfs acuut problematisch.

Ondernemen, investeren en vernieuwen

Vlaanderen is tegen 2010 verder *geëvolueerd naar een ondernemende samenleving*. 2007 was economisch gezien nog een relatief goed jaar maar de groei lag iets lager dan in 2006. Het aantal vestigingen bleef echter toenemen, zij het iets minder sterk. De oprichtingsratio lag hoger dan jaren voordien en het aandeel stopzettingen en faillissementen stagneerde. Bij de eenmanszaken was er in 2007 een grote turbulentie: er kwamen er relatief veel bij maar er gingen er ook meer dicht zodat er zelfs een licht negatief saldo was einde 2007. We monitoren nu ook de *doorgroei van bedrijven*. In maart 2008 was 17,6% van de BVBA's en NV's maximaal 3 jaar oud, de categorie bedrijven die meer dan 10 jaar bestaan steeg licht tegenover het jaar voordien, het aantal bedrijven dat langer dan 10 jaar bestaat neemt nauwelijks toe. Het aandeel snel groeiende bedrijven (11,2% gazellen) stagneert net zoals in de andere gewesten van het land.

Het gebrek aan *ondernemerschap* in Vlaanderen blijft een probleem ondanks een licht herstel tegenover het jaar voordien (3,7% t.o.v. 3,1%). Het ondernemerschap is aantrekkelijker in zuiderse landen zoals Portugal (8,8%) en Spanje (7,6%). Positief is de vaststelling dat bijna alle ondernemers een bedrijf starten omdat ze een gat in de markt zien en niet uit noodzaak om een inkomen te verwerven. De helft van de starters zegt dat innovatie aan de grondslag ligt, dat is meer dan in Europa (52% t.o.v. 39%).

Vlaanderen wil één van de aantrekkelijkste Europese regio's worden voor vestiging en ontwikkeling van ondernemersactiviteiten. De buitenlandse aanwezigheid is belangrijk voor de werkgelegenheid en de realisatie van toegevoegde waarde. De investeringsratio stijgt jaar op jaar sinds 2003. De investeringsratio (21,2%) ligt in Vlaanderen hoger dan in de buurlanden en in EU-27 (18,2%).

Vlaanderen wil evolueren naar een innoverende samenleving. De inspanningen die bedrijven, overheden, onderwijs en privé instellingen doen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling bedraagt 2,13% van het BBP (m.i.v. inspanningen in Brussel). Vlaanderen zit hiermee in de middengroep op Europees niveau en bijna 1% verwijderd van de streefnorm tegen 2010 (3% van het BBP). Samen gaat het in 2007 om een budget van 1,26 miljard euro. De inspanningen van zowel de bedrijven als de overheidsinstellingen blijven ontoereikend om deze norm te behalen. Bijna drie kwart van de O&O-uitgaven is afkomstig van de bedrijven. Deze belangrijke component van de GERD duidt men aan als de Business Expenditures on R&D (BERD). De BERD loopt sinds 2001 terug, zowel in lopende prijzen als in aandeel van het BBP. Die terugloop verklaart de daling van de GERD en wordt ook in andere West-Europese landen vastgesteld. Diverse bronnen, zoals de Innovatiebarometer van de Europese Unie of de FDI-vertrouwensindex geven overigens aan dat dit deels moet toegeschreven worden aan een verschuiving van O&O-activiteiten naar de nieuw opkomende economieën zoals China en India of naar voormalige Oostbloklanden.

Bedrijven realiseren in Vlaanderen 16,8% van hun *omzet uit nieuwe of verbeterde producten* (2007), dit is minder dan bij vorige meting in 2004 (18,6%). Het competentiegericht ondernemen ging in stijgende lijn tussen 2001 (42,4%) en 2004 (50,6%) maar valt in 2007 terug (42,1%). SERV-STV wijst op een paradoxale evolutie van een aantal criteria in de samengestelde indicator: er is mogelijk sprake van een kwalitatieve evolutie, meer kwalitatief teamwerk en minder werkoverleg, minder opleidingen maar beter georganiseerd via een opleidingsplan.

Welbevinden en tolerantie

Vlaanderen is een welvarende regio. Iedereen moet hieraan deel kunnen nemen. *Armoedebestrijding in Vlaanderen moet zo ver gevorderd zijn dat we een voorbeeld zijn voor de EU-lidstaten*. Het aandeel van de Vlamingen dat onder de armoededrempel leeft, daalt (10,7%) en heeft een relatief laag niveau bereikt in vergelijking met andere Europese landen (3^o plaats op EU-25). Hiermee is de doelstelling bereikt. Toch blijven er grote discrepanties bestaan voor risicogroepen zoals eenoudergezinnen (23,8%), alleenstaanden (20,5%) waar een op vijf minder dan 60% van het mediaan inkomen verdient. Werk hebben is blijkbaar een goed middel tegen armoede (3,8%), een op vijf werkzoekenden leeft onder de armoedegrens (22,4%). De situatie van gezinnen met kinderen waar niemand werk heeft is alarmerend: 71% leeft onder de armoedegrens.

Een belangrijke vaststelling is dat een vierde van de bevolking geneeskundige zorgen moet uitstellen omwille van financiële redenen. De zelfrapportering over zijn gezondheid, ligt opmerkelijk slechter bij de laagste inkomens.

De kwaliteit van het leven stijgt. Niet alleen stijgt de levensverwachting maar ook het aantal jaren in goede gezondheid. De Vlamingen zijn zeer tevreden over vele aspecten van het leven: de sociale contacten met huisgenoten en familie, de buurt en de woning waarin men woont, de algemene levensstandaard, de vrije tijd. Drie op vier Vlamingen is tevreden over zijn inkomen. De globale tevredenheidsindex is zelfs licht gestegen tegenover vorig jaar. Europees vergeleken ligt de tevredenheid met de leefsituatie in Vlaanderen zeer hoog.

Vlaanderen waarborgt tegen 2010 een toereikend, efficiënt, effectief en voor iedereen toegankelijk kwaliteitsvol zorgaanbod. De capaciteit van de *kinderopvang* voor de 0-3-jarigen gaat in stijgende lijn en bereikte al in 2004 de EU-streefnorm van 330 plaatsen per 1.000 kinderen. In 2007 ligt de capaciteit op 344,7 plaatsen.

Het aanbod voor *jongeren (0-17) in problematische situatie* stijgt eveneens van 5,8 plaatsen per 1.000 jongeren tot 7 plaatsen in 2007, maar de hoge bezettingsgraad van de instellingen en de wachtlijsten wijzen erop dat de behoefte aan uitbreiding hoog blijft.

Eenzelfde verhaal tekent zich af voor de voorzieningen voor *personen met een handicap*. Sinds 2000 is het aanbod aan (semi)-residentiele plaatsen gestegen met 2.100 eenheden, vooral in de sector van volwassenen, tehuizen voor niet-werkende maar ook in de dagcentra. De capaciteit van de ambulante sector is nog sterker gegroeid: met 4.866 eenheden sinds 2000. In 2007 doen 5,4 personen per 1.000 een beroep op een voorziening voor gehandicapten, in 2000 was dit 4,6 personen.

De vergrijzing van de bevolking heeft tot gevolg dat de programmatienormen voor residentiele ouderenvoorzieningen, die gebaseerd zijn op demografische kengetallen (% 60+ers), de investeringen in de hoogte drijft. Op 1 januari 2008 bestonden er 64.354 rusthuisbedden in Vlaanderen (75.861 met inbegrip van geplande), dit is een realisatiegraad van 78% van de programmatie.

Het aanbod aan *ziekenhuisbedden* ten overstaan van de bevolking is stabiel, Vlaanderen behoort tot de topgroep in Europees verband. 417 *artsen* staan ter beschikking voor geneeskundige zorgen per 100.000 inwoners en vertoef daardoor in de Europese middengroep.

Vlaanderen wil dat tegen 2010 de helft van de bevolking regelmatig aan cultuuractiviteiten deelneemt. Ongeveer 44% van de Vlamingen kijkt meerdere keren per jaar naar minimaal twee activiteiten in het genre podiumkunsten, rockconcerten, bezoekt een museum en bibliotheek of gaat naar de bioscoop. De cultuurparticipatie is vrij stabiel in de tijd, maar ook het aandeel volledige non-participanten beweegt niet veel ondanks het grote en verscheiden aanbod. Vlaanderen scoort op dit vlak nog relatief goed Europees vergeleken. De cultuurparticipatie verschilt per soort van cultuuruiting. Bovendien is er een culturele kloof voor kort geschoolden en personen met een handicap. Bijna driekwart van de Vlamingen luistert thuis meermaals naar muziek en kijkt thuis naar films. Doch enkel een derde van de bevolking heeft de voorbije zes maanden een roman of poëziebundel gelezen.

Vlaanderen wil een tolerante en meer verdraagzame samenleving worden. Op het gebied van tolerantie zijn er uiteenlopende houdingen.

Iets meer dan de helft van de Vlamingen ziet mensen uit andere culturen als een verrijking voor onze samenleving (2006). Een gelijkaardig resultaat kwam al naar voor in de SCV-survey van 2004. Vlaanderen haalt op dit item in Europees opzicht een gemiddelde score. Goed vier op tien Vlamingen vindt dat de aanwezigheid van andere culturen voor onzekerheid zorgt en de werkloosheid verhoogt. De helft is van mening dat we migranten nodig hebben in bepaalde economische sectoren. Vooral in Luxemburg, Frankrijk en Nederland ligt het geloof in de nood aan migratie voor de economie vrij hoog. De grote meerderheid vindt dat de vreemdelingen zich moeten aanpassen aan onze gebruiken en culturen.

Er is in Vlaanderen een brede algemene aanvaarding van halebiseksualiteit hoewel er toch meer terughoudendheid is indien holebi's teveel hun geaardheid tot uiting brengen en opkomen voor gelijke rechten.

De houding tegenover personen met een handicap zijn positief bij een ruime meerderheid van de bevolking als het gaat om toegang tot allerlei maatschappelijke voorzieningen, onderwijs, werk. Men maakt wel een onderscheid tussen personen met een verstandelijke handicap of met een lichamelijke handicap wanneer het gaat om het recht om een gezin te stichten.

Vlaanderen gaat internationaal

Vlaanderen wil tegen 2010 substantieel meer gericht zijn op en aanwezig zijn in het buitenland en de internationale gemeenschap. Het aandeel jongeren dat deelneemt aan internationale uitwisselingsprogramma's op het gebied van onderwijs en ontwikkelingssamenwerking stijgt maar blijft beperkt in omvang (2,5% van universiteitspopulatie-Erasmusprogramma). Spanje en Frankrijk zijn favoriete bestemmingen voor de Erasmusstudenten. De Vlaamse overheid investeert wel in toenemende mate in ontwikkelingssamenwerking en in buitenlands beleid rechtstreeks en via allerlei beleidsvelden en door steun aan multilaterale organisaties. In 2007 was er een grote aangroei van de middelen voor ontwikkelingsamenwerking en buitenlandse handel. De Vlaamse ministers onderhouden de contacten met het buitenland via werkbezoeken (30 in 2007) en deelname aan tentoonstellingen en evenementen al dan niet in het kader van verdragen en overeenkomsten met andere landen en regio's.

Zorgen voor milieu en energie

Vlaanderen wil tegen 2010 een betekenisvolle en substantiële vooruitgang op het gebied van milieukwaliteit van de lucht, het water, de bodem, de geluid- en geurhinder en op het gebied van natuurbehoud.

De *verzurende emissies* zijn sterk verminderd: tussen 1990 en 2006 trad een reductie op met 47% dankzij inspanningen door elektriciteitscentrales, industrie, land- en tuinbouw, de raffinaderijen en het verkeer (lager zwavelgehalte in brandstof). De landbouw heeft het grootste aandeel in de verzurende emissies en moet nog verdere inspanningen doen om de Europese doelstelling in 2012 te behalen.

In 2006 lag de uitstoot van broeikasgassen het referentiejaar 1990. De doelafstand tegenover de Kyotonorm is nog groot (tegen 2012 5,2% onder niveau van 1990). De industrie en de landbouw behaalden al belangrijke reducties. Toch voorziet het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 voor alle sectoren nog een reductiepotentieel. De grootste uitdagingen zijn er voor de sectoren transport en gebouwen. De gemiddelde concentratie *zwevend stof* in de lucht stagneert de voorbije tien jaar en ligt al onder de Europese norm.

De biologische kwaliteit van het oppervlaktewater is matig, in 2006 voldeed 30% van de 660 onderzochte meetplaatsen aan de basiskwaliteitsnorm, het MINA-plan 3+ zet 40% voorop als te behalen doel tegen 2010. Het aantal meetplaatsen waar drie jaar na elkaar een zeer goede kwaliteit (BBI van 9 of 10) bereikte, was in 2006 beperkt tot 1,4%.

In het voorjaar van 2007 werd de *nitraatnorm* (50mg/l) in het grondwater op 39% van de meetplaatsen overschreden. Op de helft van de meetpunten wordt de richtwaarde van 25mg/l nitraat overschreden.

Ondertussen is het mestdecreet goedgekeurd (22/12/2006) en geldt een maximale bemestingsnorm over het hele grondgebied.

Het jaargemiddelde van PM10-concentratie (*fijn stof*) daalde in 2007 lichtjes ten opzichte van het jaar ervoor tot 33 µg/m³. In 2007 overschreden 21 van de 31 meetstations de daggrenswaarde meer dan 35 keer. 39% van de Vlaamse bevolking werd daardoor meer dan 35 dagen blootgesteld aan deze daggrenswaarde van 50 µg/m³

De overheid stimuleert het *effectieve natuurbeheer*. 39.365 ha werden in 2007 beschermd en beheerd door eigen diensten of in samenwerking met andere overheid- of privé-initiatieven, weer een stap dichterbij het streefdoel van het MINA-plan (50.000 ha tegen 2010). Daarnaast is er nog ruim 5.600 ha natuurgebied dat door natuurverenigingen en 1.000 ha dat via particulieren of lokale besturen met een beheerplan wordt beheerd maar niet als natuurreserveaat is erkend.

De onderzoeks- en saneringsprocedure bij *bodemverontreiniging* verlopen stapsgewijze. Het totale aantal risicogronden wordt op 76.200 geschat. Op 1 januari 2008 was 35% van de risicogronden onderzocht en was de saneringsprocedure van 29% van de historisch verontreinigde gronden opgestart. De streefdoelen van het MINA-plan 3+ tegen 2010 zijn in het zicht (resp. 37% en 31%). Niet alle gronden die in het register zijn opgenomen moeten worden gesaneerd, de noodzaak hangt af van de ernst van de verontreiniging, de kenmerken en functies van de bodem en de periode waarin de verontreiniging tot stand kwam.

De effecten van de milieukwaliteit op de gezondheid van de mens zijn moeilijk meetbaar. Toch kunnen we stellen dat het aantal *verloren levensjaren door blootstelling aan fijn stof* het voorbije decennium min of meer constant blijft. Het aandeel van de bevolking dat stelt extreem of ernstig gehinderd te worden door stank daalt. De ervaren extreme *geluidshinder* neemt niet significant toe.

Vlaanderen wil niet alleen een schoon milieu maar wil *tegen 2010 ook een verregaande ontkoppeling tussen economische groei en milieu-impact, materiaal- en energiegebruik*.

Het *leidingwatergebruik* per inwoner daalt sinds 2001 en is laag in vergelijking met andere Europese landen maar het kan volgens het MINA-plan3+ nog lager. De *afvalproductie* per huishouden daalt sinds 1995. Het streefdoel van 150kg restafval per inwoner tegen 2010 is in het zicht (153,5kg in 2006). De productie van bedrijfsafval vertoont een grillig verloop en komt nog niet volledig los van de economische groei.

De materiaalproductiviteit en de eigen materialen consumptie blijven de laatste jaren stabiel.

De *energie-intensiteit* is de voorbije tien jaar gedaald in Vlaanderen, maar blijft hoog Europees vergeleken. Sinds 1996 is er een ontkoppeling tussen uitstoot van broeikasgassen en bruto binnenlands product. De energie intensiteit dook in 2006 voor het eerst onder het referentieniveau van 1990 maar was nog 3% verwijderd van de Kyoto doelstelling. Deze gunstige evolutie is te danken aan het verhoogde gebruik van WKK installaties, een verhoogde stroomproductie uit hernieuwbare energiebronnen, maatregelen genomen door de industrie en het effect van zachtere weeromstandigheden.

Vlaanderen wil een substantiële verhoging van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling stijgt de voorbije jaren aanzienlijk. Eind 2006 was 16,4% van de elektriciteit afkomstig van hernieuwbare energiebronnen en WKK maar de Kyotodoelstelling is nog niet bereikt (25% tegen 2010). De vervanging van fossiele brandstoffen door biobrandstoffen in het verkeer moet mede bijdragen tot de realisatie van de Kyotodoelstelling. Over de resultaten van de proefprojecten zijn nog geen globale statistieken beschikbaar.

Bereikbaarheid van economische knooppunten en veilig vervoer voor de mensen

Vlaanderen wil tegen 2010 de bereikbaarheid van economische knooppunten en van maatschappelijke activiteiten verhogen. Het openbare vervoersaanbod in de gemeenten verbetert stelselmatig. Op 1 januari 2007 werden iets meer dan 90% van de woonzones zoals beschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, basismobiel verklaard. Niettemin stijgt het aantal personenwagens wat leidt tot de gekende verkeersopstoppingen met zijn economische gevolgen: 8,2% verliesuren rond Brussel en 3,9% rond Antwerpen. Het

streefdoel van het Mobiliteitsplan is dit te beperken tot 5% van het aantal gereden voertuigen. Er treedt nochtans een positieve kentering op in de modal split als we rekening houden met de intensiteit van het verkeer. Het aandeel van de wagens in het totale aantal afgelegde personenkilometer daalt sinds 1999 en scoort laag in Europees verband. De wagen blijft niettemin dominant en neemt 81% van de personenkilometers voor zijn rekening. Het marktaandeel van het busvervoer ligt in Vlaanderen 2,8 procentpunt boven het EU-15 gemiddelde.

Vrachtwagens namen in 2006 nog steeds drierde van de afgelegde tonkm voor hun rekening, maar dit aandeel daalt sinds 2001 (-5,4pp). Deze daling is vooral te wijten aan de definitiekeuze, waarbij het (stijgend) aantal kilometers afgelegd door buitenlandse vrachtwagens op Vlaams grondgebied niet worden meegeteld. Vlaanderen kent heel wat transitverkeer met buitenlandse vrachtwagens die nergens lossen of laden. De binnenvaart wint aan belang: 12,9% in 2006, wat meer is dan het vrachtvervoer via het spoor.

Op het gebied van verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid wil Vlaanderen tot de beste Europese leerlingen behoren. In 2006 vielen 540 verkeersdoden of 89 per miljoen inwoners, wat een forse daling is sinds 1990 maar toch een matig resultaat blijft in Europees verband. Deze indicator houdt echter onvoldoende rekening met de vervoersintensiteit in een dicht bevolkt land met vele economische knooppunten. Per miljard personenkilometer afgelegd met een personenwagen gebeurden er in Vlaanderen 510 letselgevallen in 2006. In de EU15 en EU-27 gebeurden slechts 278 letselgevallen per miljard pkm. Enkel in Cyprus, Oostenrijk en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest lagen de cijfers in 2006 nog hoger dan in het Vlaams Gewest. De streefdoelen die Vlaanderen zich tegen 2010 oplegt in het kader van het Mobiliteitsplan Vlaanderen met betrekking tot doden en dodelijk gewonden, zwaar gewonden voor meer dan 60% gerealiseerd.

De vastgestelde daling van het totale aantal verkeersongevallen, leidt eveneens tot een positievere perceptie bij de bevolking: men schat de kans om slachtoffer te worden van een verkeersongeval in 2006 lager in dan in 2000. 1 op 2 Vlamingen vinden onaangepaste snelheid in de woonbuurt een probleem.

Betrokkenheid van de burgers en democratie

Door een versterking van het sociaal kapitaal wil Vlaanderen het vertrouwen van de burger in de samenleving en zijn instituties verhogen. Ongeveer 1 op 2 Vlamingen is actief lid van een vereniging, mannen meer dan vrouwen, hoger opgeleiden meer dan kort geschoolden. Er treedt een verschuiving op in voorkeuren: minder klassieke sociale bewegingen en meer pluralistische bewegingen met homogene samenstelling. 18% van de Vlamingen verricht regelmatig vrijwilligerswerk, een vrij stabiel aandeel sinds 1996.

Na het dieptepunt in de tweede helft van de jaren negentig, heeft de tevredenheid over de werking van de democratie in eigen land zich snel hersteld om in het begin van het millennium iets terug te vallen. Hoe dichter het overheidsniveau, hoe hoger de tevredenheid.

De jongste jaren werd een stijgend vertrouwen in de Vlaamse en federale overheidsinstellingen vastgesteld. Deze trend heeft zich in 2007 niet doorgezet. De federale verkiezingen kunnen hierbij een rol gespeeld hebben. Het vertrouwen in de Vlaamse administratie piekte in 2002. Sindsdien is het terug gedaald. Zoals de voorbije jaren ligt het vertrouwen in instellingen in Vlaanderen beduidend hoger dan gemiddeld in Europa.

Doelstelling 1

Vlaanderen is in 2010 verder geëvolueerd naar een lerende samenleving. Het levenslang en levensbreed leren zijn ingebed in de samenleving. Minstens 12,5 procent van de Vlaamse inwoners tussen 25 en 64 jaar neemt dan deel aan permanente vorming. In 2010 benadert de participatie van de kort geschoolden op dit vlak minstens de helft van de vermelde streefnorm. Een lerende samenleving erkent ook dat competenties, waar en hoe men ze ook verwerft, evenwaardig worden erkend.

- 1Aa. Aandeel bevolking tussen 25 en 64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens een referentieperiode van vier weken voorafgaand aan de enquête, naar opleidingsniveau, in % (jaarcijfers)
- 1Ab. Aandeel bevolking tussen 25 en 64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van vier weken voorafgaand aan de enquête, in %.
- 1B. Aantal uitgereikte certificaten in het kader van Eerder Verworven Competenties (EVC)

Doelstelling 2

In 2010 is het aantal functioneel geletterden en het aantal personen met ICT-vaardigheden gestegen tot meer dan driekwart van de bevolking. Het aantal jongeren dat de school verlaat zonder voldoende startkwalificaties voor de arbeidsmarkt en de samenleving, is tegen dan minstens gehalveerd. Tegen 2010 is het onderwijs meer gedemocratiseerd. De dualisering van de samenleving wordt bestreden door de toegang tot leerinitiatieven aan iedereen te garanderen en door doorheen het gehele leerproces effectief en efficiënt ongelijke kansen aan te pakken. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van 60% in het hoger onderwijs.

- 2Aa. Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen – leesvaardigheid
- 2Ab. Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen – wetenschappen
- 2Ac. Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen – wiskunde
- 2Ad. Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen – probleemoplossen
- 2Ba. Aandeel gebruikers per internettoepassing tegenover totale bevolking naar leeftijd en opleiding
- 2Bb. Aandeel gebruikers per internettoepassing tegenover totale bevolking naar leeftijd en opleiding
- 2C. Aandeel 18- tot 24-jarigen met maximaal een diploma lager secundair onderwijs die niet deelgenomen hebben aan een opleiding tijdens een referentieperiode van 4 weken, naar geslacht, in % (tweede kwartaal)

Doelstelling 3

In het Vlaanderen van 2010 heeft elke persoon op actieve leeftijd de gelegenheid om een volwaardige job uit te oefenen. De werkzaamheidsgraad ligt tegen 2010 zo dicht mogelijk bij de 70 procent. De werkzaamheid van afgestudeerde jongeren en ouderen neemt voortdurend toe.

- 3A. ILO-werkloosheidsgraad (totaal aantal werklozen als % van de totale actieve bevolking tussen 15 en 64 jaar)

- 3Ba. Werkzaamheidsgraad (tewerkgestelde personen tussen 15 en 64 jaar als % van de totale bevolking tussen 15 en 64 jaar), zowel naar absoluut aantal tewerkgestelden als naar voltijds equivalenten
- 3Bb. Werkzaamheidsgraad jongeren (15-24 jaar, zonder studenten)
- 3Bc. Werkzaamheidsgraad ouderen (55-64 jaar)

Doelstelling 4

Dankzij een verhoging van de kwaliteit van de arbeid, van de arbeidsorganisatie en van de loopbaan, is in 2010 werkzaam worden en blijven voor iedereen aantrekkelijk. In 2010 ligt de werkbaarheidsgraad substantieel hoger.

- 4A. Werkbaarheidsindicatoren Vlaamse arbeidsmarkt
- 4B. Gradatie van tevredenheid* met diverse aspecten van de job, in %

Doelstelling 5

In 2010 is de achterstand van vrouwen enerzijds en van kansengroepen (onder meer allochtonen, arbeidsgehandicapten, en kort geschoolden) anderzijds inzake deelname aan het arbeidsproces, in belangrijke mate weggewerkt. Dit blijkt onder meer uit het feit dat zij niet langer oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid.

- 5A. Werkzaamheidsgraad vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten
- 5B. ILO- werkloosheidsgraad vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten

Doelstelling 6

Vlaanderen is in 2010 verder geëvolueerd naar een ondernemende samenleving. Dit uit zich in een nettotoename van het aantal vestigingen. Het aantal startende ondernemers stijgt voortdurend en Vlaanderen benadert tegen 2010 de positie die het best presterende buurland inneemt.

- 6A. Netto groeiratio, oprichtingsratio, faillissementsratio en stopzettingratio (in % van het aantal bestaande ondernemingen)
- 6B. TEA (total entrepreneurial activity) index
- 6C. Greenfields en brownfields: oppervlakte van beschikbare industrieterreinen

Doelstelling 7

De continue dynamiek van de Vlaamse economie kenmerkt zich in 2010 door een toenemende doorgroei van kleine en middelgrote ondernemingen. Het aandeel gazellen bij middelgrote ondernemingen in Vlaanderen neemt stelselmatig toe.

- 7A. Aantal NV's en BVBA's naar ouderdom

7B. Aandeel gazellen op middelgrote ondernemingen (in %)

Doelstelling 8

Vlaanderen is tegen 2010 één van de meest aantrekkelijke Europese regio's voor de vestiging en ontwikkeling van ondernemersactiviteiten. De dalende trend van de investeringsquote in Vlaanderen zal omgebogen worden tot een stijgende trend, waarbij Vlaanderen minstens het niveau van 2000 nastreeft.

8A. Evolutie van de investeringsratio van de private sector

8B. Buitenlandse aanwezigheid

Doelstelling 9

In 2010 is Vlaanderen geëvolueerd naar een innoverende samenleving. Nieuwe producten en diensten zorgen voor een kwart van de totale omzet van de Vlaamse ondernemingen. Het aantal starters dat vanuit de kenniscentra in Vlaanderen ontspruit, verdubbelt. De toepassing van vernieuwende vormen van arbeidsorganisatie en personeelsbeleid gericht op ontwikkeling en benutting van competenties neemt substantieel toe, onder meer via netwerking.

9A. Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten (in %)

9Ba. O&O-INTENSITEIT (GERD als % BBP)

9Bb. BERD en non-BERD als % BBP

9C. Indicator van Competentiegerichte Ondernemingen (ICO)

Doelstelling 10

De armoedebestrijding is in 2010 zo ver gevorderd dat Vlaanderen zich op dit terrein bij de top 5 van EU-lidstaten bevindt. Alle inwoners en doelgroepen hebben tijdens elke levensfase voldoende ontwikkelingskansen en keuzemogelijkheden om op elk domein deel te nemen aan het maatschappelijke en politieke leven. Zo hebben alle inwoners toegang tot behoorlijke huisvesting.

10A. Risico op financiële armoede, na sociale transfers

10B. Armoedepersistentie in procent van de bevolking

10C. Aandeel huishoudens met een inkomen beneden het mediaaninkomen die meer dan 33% van het gezinsbudget uitgeven aan huurkosten en andere woonkosten m.b.t. huisvesting.

Doelstelling 11

In 2010 waarborgt Vlaanderen een toereikend, efficiënt, effectief en voor iedereen toegankelijk en kwaliteitsvol zorgaanbod.

11Aa. Capaciteit van de kinderopvang per 1.000 kinderen onder de 3 jaar

- 11Aabis. Capaciteit van de buitenschoolse kinderopvang per 1.000 kinderen van 4 jaar t/m 12 jaar
- 11Ab. Capaciteit opvang en begeleiding Bijzondere Jeugdbijstand, in aantal en per 1.000 0-17 jarigen, zonder gemeenschapsinstellingen, op 31 december
- 11Ac. Aantal bestaande en vergunde plaatsen in rusthuizen en serviceflats per 100 80-plussers
- 11Ad. Geholpen huishoudens in de gezinszorg per 100 private huishoudens
- 11Ae. Aanbod voorzieningen voor personen met een handicap (erkende capaciteit), capaciteit promille totale bevolking
- 11Af. Aantal ziekenhuisbedden per 100.000 inwoners, Europese vergelijking
- 11Ag. Aantal geneesheren per 100.000 inwoners, Europese vergelijking
- 11B. Gezonde levensverwachting bij de geboorte, naar geslacht
- 11C. Aandeel personen dat zich goed tot zeer gezond voelt volgens inkomenskintiel, in %

Doelstelling 12

In 2010 hebben de inwoners van Vlaanderen de mogelijkheid om een volwaardige loopbaan uit te bouwen en de zorg op te nemen voor gezin en eigen leefomgeving.

- 12A. Werkbaarheidsindicator: % werknemers (zelfstandige ondernemers) waarbij werk-privé in balans is
- 12Aabis. Werkzaamheidsgraad naar gezinstype (25-44 jaar), in %
- 12B. Tevredenheid over verschillende levensaspecten, in %*

Doelstelling 13

De stijging van de kwaliteit van het leven heeft tegen 2010 ertoe geleid dat de helft van de Vlaamse bevolking zich een regelmatige cultuurparticipant voelt.

- 13A. Cultuurparticipatie, in %

Doelstelling 14

Vlaanderen is tegen 2010 een meer tolerante en meer verdraagzame samenleving waarin iedereen volwaardig kansen heeft om aan het maatschappelijke en politieke leven deel te nemen.

- 14Aa. Houding en beeldvorming ten opzichte van migranten, in %
- 14Ab. Houding tegenover holebi's en holebiseksualiteit, in %

14Ac. Houding tegenover personen met een handicap, in %

14B. Cultuurparticipatie naar kansengroepen, in %

Doelstelling 15

Vlaanderen is tegen 2010 substantieel meer gericht op en aanwezig in het buitenland en de internationale gemeenschap. Deze toenemende internationale openheid uit zich in een groeiende ontwikkelingssamenwerking en meer intense internationale contacten. Zo moet elke jongere uit Vlaanderen vanaf 2010 de kans krijgen om een ervaring op te doen in het buitenland, o.m. in het kader van ontwikkelingssamenwerking, culturele vorming en onderwijs.

15Aa. Deelname van Vlaamse studenten aan het Erasmusprogramma

15Ab. Deelname aan het Leonardoprogramma

15B. Aantal jongeren betrokken bij internationale programma's

15C. Aantal Vlaamse NGO's en aantal mensen (ook vrijwilligers) actief in NGO's

15Da. Vlaamse bijdrage ontwikkelingssamenwerking

15Db. Horizontale begroting* buitenlands beleid

15E. Zendingen naar het buitenland door leden van de Vlaamse Regering

15F. Aantal bilaterale verdragen en overeenkomsten met landen en deelstaten

15G. Vlaamse financiering** van projecten bij multilaterale organisaties, in euro

Doelstelling 16

De positie van Vlaanderen inzake milieu, gezondheid, en biodiversiteit verbetert stelselmatig. In 2010 heeft Vlaanderen betekenisvolle en substantiële vooruitgang geboekt op het vlak van water- en luchtkwaliteit, bodembescherming, geluid- en geurhinder en natuurbehoud.

16A. Potentieel verzurende emissies: SO₂, NO_x en NH₃ en totaal in 106 Zeq

16Ba. Globale verdeling van de Vlaamse oppervlaktewateren over de kwaliteitsklassen op basis van de Belgische Biotische Index (in %)

16Bb. Nitraatoverschrijdingen in het grondwatermeetnet (MAP-meetnet)

16C. Jaargemiddelde concentratie zwevend stof (PM₁₀)

- 16D. Percentage van de bevolking ernstig of extreem gehinderd door geluid en geur
- 16E. DALY's (verloren gezonde levensjaren) door blootstelling aan PM10 en PM2,5
- 16F. Oppervlakte met 'effectief natuurbeheer'
- 16G. Verontreinigde gronden naar fase van bodemsanering

Doelstelling 17

In 2010 heeft Vlaanderen een verregaande ontkoppeling gerealiseerd tussen de economische groei enerzijds en milieu-impact, materiaalenergiegebruik anderzijds. Vlaanderen verbetert in substantiële mate zijn positie t.o.v. de top van de buurlanden.

- 17Aa. Evolutie van de energie-intensiteit van de economie (kgoe/1000 EUR BBP)
- 17Ab. Energie-intensiteit van de economie (kgoe/1000 EUR BBP)_internationale vergelijking
- 17Ba. Broeikasgasemissies per sector in kton CO2-equivalenten
- 17Bb. Broeikasgasintensiteit, in kg CO2-eq/1000 EUR BBP
- 17C. Drinkwaterverbruik bevolking, per persoon (m3/persoon)
- 17Da. Evolutie van het opgehaald huishoudelijk afval, in kg per capita (selectief - niet selectief)
- 17Db. Hoeveelheid primair geproduceerd bedrijfsafval/BBP
- 17E. Directe materialen input (DMI) en eigen materialen consumptie (EMC), in ton en t.o.v. BBP

Doelstelling 18

Tegen 2010 heeft Vlaanderen conform de Europese verbintenissen en rekening houdend met het potentieel in Vlaanderen, al een substantiële verhoging bereikt van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening. Er wordt tegen dan gestreefd naar een aandeel van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in het totale elektriciteitsverbruik van 6% (25% met inbegrip van warmtekrachtkoppeling). Het gebruik van biobrandstoffen of andere hernieuwbare brandstoffen in het vervoer groeit conform de Europese streefcijfers.

- 18A. Aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en WKK
- 18B. Aandeel biobrandstoffen in de totale hoeveelheid transportbrandstoffen

Doelstelling 19

Tegen 2010 heeft Vlaanderen conform de Europese verbintenissen en rekening houdend met het potentieel in Vlaanderen, al een substantiële verhoging bereikt van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening. Er wordt tegen dan gestreefd naar een aandeel van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in het totale elektriciteitsverbruik van 6% (25% met inbegrip van warmtekraftkoppeling). Het gebruik van biobrandstoffen of andere hernieuwbare brandstoffen in het vervoer groeit conform de Europese streefcijfers.

- 19A. Afwijking van de normen van basismobiliteit, per Vlaamse gemeente, in punten (vijf categorieën: voldaan (0-5), 5-25, 25-50, 50-100, ≥ 100)
- 19B. Aantal verliesuren op het hoofdwegenet
- 19C. Modale verdeling personenvervoer drie voornaamste modi, volgens personenkm, ongeacht het land van registratie, in %
- 19D. Modale verdeling goederenvervoer, drie voornaamste modi, volgens tonkm, in %

Doelstelling 20

De verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid zijn tegen 2010 zo verbeterd dat Vlaanderen substantieel beter scoort dan het Europese gemiddelde.

- 20Aa. Verkeersdoden in Europa per miljoen inwoners
- 20Ab. Verkeersveiligheidsdoelstellingen Mobiliteitsplan Vlaanderen
- 20B. Aantal letselongevallen per miljard personenkilometer afgelegd met personenwagens, ongeacht het land van registratie
- 20C. Verkeersgerelateerde buurtproblemen, antwoorden in % van de respondenten

Doelstelling 21

In 2010 is de actieve betrokkenheid van Vlamingen aan het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk toegenomen. Door bijzondere maatregelen voor kansengroepen stijgt specifiek hun participatie substantieel. Door de versterking van het sociaal kapitaal is het vertrouwen van de burger in de samenleving en zijn instituties verhoogd. De burger voelt zich dankzij een actieve participatie aan en van het middenveld beter betrokken bij de gemeenschap. Hierdoor is het democratische gehalte van Vlaanderen verbeterd.

- 21Aa. Vertrouwen van de bevolking in instellingen
- 21Ab. Tevredenheid over werking democratie
- 21B. Actief lidmaatschap in het verenigingsleven, in %

Toelichting

Om de deelname aan opleidingen van de bevolking van 25 tot en met 64 jaar te meten, wordt gebruik gemaakt van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de Algemene Directie Statistiek en de Labour Force Survey (LFS) van Eurostat. Er zijn twee courante manieren voor het bepalen van de opleidingsdeelname: op basis van de tweede-kwartaalcijfers of op basis van het jaargemiddelde. De twee methodes geven een verschillend resultaat. Het Steunpunt WSE (Werk en Sociale Economie) maakt gebruik van de jaarcijfers, omdat deze eventuele extremen in de afzonderlijke kwartaalsteekproeven uitvlakt (zo worden in het derde kwartaal, met de zomervakantie, systematisch minder opleidingen gevolgd) en de steekproef groter is.

Omdat verschillende landen nog niet het hele jaar door enquêteren, gebruikte Eurostat tot voor kort de tweede-kwartaalcijfers. Vanaf 2004 wordt ook door Eurostat consequent jaarcijfers gebruikt. De Europese doelstelling is die van een deelname van 12,5% van de bevolking van 25 tot en met 64 jaar. Europa stelt ook niet dat elke lidstaat afzonderlijk deze doelstelling moet bereiken. De Vlaamse doelstelling is eveneens een participatie aan levenslang leren van 12,5% tegen 2010 (jaarcijfers).

In 2007 volgde 7,9% van de Vlaamse bevolking tussen 25 en 65 jaar één of andere opleiding of vorming. Dat is een stijging met 1,0 procentpunt sinds 2000. Sinds 2004 is dit cijfer echter dalend. Vlaanderen voldoet dus niet aan de Europese doelstelling van 12,5% van de bevolking. Op deze indicator presteert het Vlaamse Gewest trouwens eerder zwak in vergelijking met EU-landen. De EU-15 haalt 11,3%, de EU-27 9,7% voor de hele bevolking.

Het Steunpunt WSE berekent ook de deelname volgens scholingsgraad. Laaggeschoolden zijn personen zonder enige schoolse kwalificatie, met een diploma lager onderwijs of lager secundair onderwijs. Middengeschoolden behaalden een diploma hoger secundair onderwijs of een diploma post-secondair niet-hoger onderwijs. Hooggeschoolden zijn de personen met een diploma hoger onderwijs (van het korte en het lange type) of universitair onderwijs (met inbegrip van de personen met een extra-universitaire of doctoraatsopleiding). 3,3% (cijfers 2006) van de laaggeschoolden participeert aan levenslang leren, lager dan het recordniveau van 2004, maar slechts een stijging met 0,8 procentpunt tegen 2000. De middengeschoolden zitten op 7,3%, de hooggeschoolden op 14,5%.

Indicator 1Aa Aandeel bevolking tussen 25 en 64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens een referentieperiode van vier weken voorafgaand aan de enquête, naar opleidingsniveau, in % (jaarcijfers)

DIMENSIES
Ruimte Vlaams Gewest, Europese Unie
Tijd 2000 - 2007
Onderwijsniveau laaggeschoold, middengeschoold, hooggeschoold

BRON Eurostat LFS, Algemene Directie Statistiek EAK (bewerking Steunpunt WSE)

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2007

<u>gebied</u>	<u>onderwijsniveau</u>	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Vlaams Gewest	laaggeschoold		3,3	3,7	3,9	2,9	2,4	2,6	2,5
	middengeschoold		7,3	7,8	8,6	7,0	6,3	7,1	7,1
	hooggeschoold		14,5	16,5	18,0	14,5	13,2	14,5	13,4
	totaal	7,9	8,3	9,1	9,8	7,6	6,7	7,4	6,9
Waals Gewest	laaggeschoold		2,2	2,1	2,1	2,1	1,8	1,9	1,7
	middengeschoold		4,4	5,5	5,2	4,7	4,5	4,8	5,1
	hooggeschoold		9,5	11,0	11,5	10,7	8,0	9,1	9,4
	totaal	5,0	5,1	5,8	5,8	16,5	4,2	4,7	4,7
Brussels Gewest	laaggeschoold		3,8	3,0	3,0	2,8	2,9	1,7	1,8
	middengeschoold		9,1	10,9	9,1	9,1	7,5	7,4	7,5
	hooggeschoold		16,4	19,7	17,4	13,6	10,5	11,0	11,2
	totaal	10,4	10,3	12,0	10,4	8,6	6,9	6,4	6,7
België	laaggeschoold		3,0	3,1	3,2	2,6	2,2	2,3	2,2
	middengeschoold		6,5	7,3	7,6	6,4	5,8	6,4	6,5
	hooggeschoold		13,3	15,3	16,0	13,2	11,3	12,5	11,9
	totaal	7,2	7,5	8,3	9,5	8,5	6,5	7,3	6,8
EU15	laaggeschoold		4,2	3,3	2,7	2,5	2,3	2,4	2,5
	middengeschoold		10,9	11,1	10,2	16,7	9,8	9,7	9,8
	hooggeschoold		19,8	19,8	17,3	17,7	15,6	15,3	15,8
	totaal	11,3	10,9	11,2	10,7	9,8	8,1	8,0	8,0
EU25	laaggeschoold		3,9	3,1	2,5	2,7			
	middengeschoold		9,2	9,5	8,8	9,3			
	hooggeschoold		18,9	19,0	17,0	17,8			
	totaal	10,3p	9,9	10,2	9,9	9,0			
EU27	laaggeschoold		3,7						
	middengeschoold		8,6						
	hooggeschoold		18,3						
	totaal	9,7p	9,4						

Jaarcijfers voor België en gewesten, tweede kwartaalcijfers voor Europese gemiddelden (tot 2003)

EU15 en EU25 zonder Ierland in 2000 en 2001.

p voorlopige waarde

Toelichting

Cf. 1Aa

In 2007 volgde 7;9% van de inwoners van het Vlaamse Gewest een opleiding of vorming. Dat ligt onder het Europees gemiddelde. Oostenrijk, Nederland, Slovenië, Spanje maar vooral het Verenigd Koninkrijk en de Scandinavische lidstaten doen het beter.

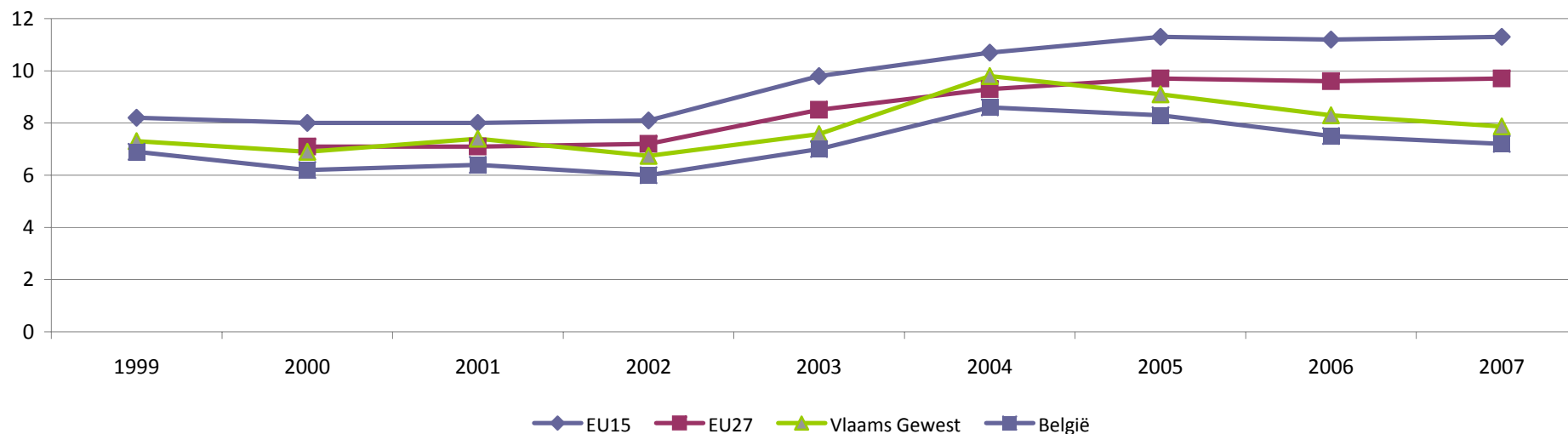
Indicator 1Ab Aandeel bevolking tussen 25 en 64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van vier weken voorafgaand aan de enquête, in %.

DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest, Europese Unie
Tijd 1999 - 2007

BRON Eurostat LFS, Algemene Directie Statistiek EAK (België en gewesten)

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2008



	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
EU15	11,3	11,2	11,3	10,7	9,8	8,1	8,0	8,0	8,2
EU27	9,7	9,6	9,7	9,3	8,5	7,2	7,1	7,1	-
Vlaams Gewest	7,9	8,3	9,1	9,8	7,6	6,7	7,4	6,9	7,3
Waals Gewest	5,0	5,1	5,8	5,8	16,5	4,2	4,7	4,7	6,0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	10,4	10,3	12,0	11,2	10,6	7,5	8,1	7,0	7,6
België	7,2	7,5	8,3	8,6	7,0	6,0	6,4	6,2	6,9

Opmerking: e = geschatte waarde, b = breuk in de tijdsreeks (derhalve geen volledige vergelijkbaarheid), p = voorlopige waarde, u = onbetrouwbare data, i = cf.website.

Wegens een wijziging van de variabelen over onderwijs en opleiding in de EAK in 2004, zijn de resultaten voor België en de gewesten niet volledig vergelijkbaar met 2003.

EU-gemiddelden worden berekend volgens het voor elk land meest recent beschikbare jaar.

Cijfers Eurostat-website op 28/05/2008

Toelichting

Een indicator om competenties te meten, ongeacht de manier en de plaats waar deze verworven zijn, is het aantal uitgereikte certificaten in het kader van EVC. Dat laatste staat voor 'erkenning van verworven competenties' waarin zowel elders als eerder verworven competenties vervat zitten.

VIONA-onderzoek naar de praktijk en ontwikkelingen in Vlaanderen heeft aangetoond dat er reeds waardevolle aanzetten tot EVC zijn. Eén van de knelpunten bij deze praktijken is het gebrek aan registratie waardoor monitoring momenteel niet mogelijk is.

In het kader van bovenvermeld VIONA-onderzoek werd een werkgroep EVC samengesteld die een 'advies voor een model van (h)erkenning van verworven competenties in Vlaanderen: beleidsconcept en aanzet tot operationalisering' uitbrachten. Dit advies werd op 22 maart 2002 aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Zowel aan de SERV als aan de VLOR werd door de Vlaamse Regering een advies gevraagd met betrekking tot de prioritaire kansengroepen en de op te starten projecten. In deze pilootprojecten werd de nadruk gelegd op methodiek- en instrumentontwikkeling voor toepassing van EVC. Op basis van de EVC-projecten, die in 2003 en 2004 gelopen hebben, werden aanbevelingen geformuleerd en conclusies getrokken voor de verdere invulling van het EVC-beleidskader in Vlaanderen. Een EVC decreet kwam er in Vlaanderen op 30 april 2004 met het decreet betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid. Een uitvoeringsbesluit, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 23 september 2005, zet een structureel beleid ten aanzien van het valideren van verworven competenties op de kaart en geeft gestalte aan het recht van iedereen om zijn/haar verworven competenties voor een bepaalde beroepsuitoefening te laten valideren met een door de overheid erkende 'titel van beroepsbekwaamheid'.

Jaar per jaar wordt, op basis van advies van de SERV, bepaald welke beroepen in aanmerking komen voor de titel van beroepsbekwaamheid. De dienstverlening zal dus jaar na jaar stelselmatig uitgebouwd worden. Vanaf oktober 2006 werd er voor het eerst titels van beroepsbekwaamheid uitgereikt, namelijk voor call center operators. In 2007, het eerste volledige jaar waarvoor cijfers beschikbaar zijn, werden 240 ervaringsbewijzen uitgereikt. Uitschieter is de beroepsbekwaamheid van industriële schilder (108 bewijzen), gevolgd door autobuschauffeur (45), call center operator (36) en begeleider buitenschoolse kinderopvang (34).

Indicator 1B Aantal uitgereikte certificaten in het kader van Eerder Verworven Competenties (EVC)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2006-2007

BRON

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2008

Aantal uitgereikte Ervaringsbewijzen

	2007	2006
autobuschauffeur	45	
autocarchauffeur	6	
begeleider buitenschoolse kinderopvang	34	
call center operator	36	11
industriële schilder	108	
kapper	1	
kapper-salonbeheerder	3	
torenkraanbestuurder	7	
TOTAAL	240	11

Toelichting

Op dit moment zijn er geen onderzoeken rond de functionele ongeletterdheid van de volwassen bevolking voor Vlaanderen beschikbaar. Als alternatief kan voorlopig het PISA-onderzoek worden aangeboden waaraan het departement Onderwijs en Vorming wel participeert. Het Program for International Student Assessment meet bij 15-jarigen het gecumuleerde effect van vaardigheden en competenties in diverse domeinen, namelijk leesvaardigheid, wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid, ongeacht waar ze dit hebben geleerd. De testitems zijn niet gebaseerd op leerplannen. PISA wordt driejaarlijks uitgevoerd en vond tot nog toe plaats in 2000, 2003 en 2006.

In 2000 namen aan dit internationaal onderzoek 32 landen deel, in 2003 41 en in 2006 57. De Vlaamse steekproef bestond in 2000 uit 124 scholen waarin 3.890 leerlingen getest werden. In 2003 namen 162 verschillende scholen deel, met iets meer dan 5.000 geteste leerlingen. In 2006 waren er eveneens 162 deelnemende scholen, waarin 5.124 leerlingen werden getest. Deze steekproef is volledig representatief naar net, onderwijsvorm en studierichting, met expliciete opname van het BuSO. Het programma wordt internationaal gecoördineerd door de OESO. Op Vlaams niveau werd de studie begeleid door de Universiteit Gent.

In PISA 2000 werden drie domeinen onderzocht: leesvaardigheid, wetenschappelijke geletterdheid en wiskundige geletterdheid. Bij PISA2003 werd daarnaast ook het probleemoplossende vermogen onderzocht. Het hoofddomein in 2003 was de wiskundige geletterdheid. In 2006 was dit wetenschappelijke geletterdheid.

Vergelijking tussen de drie onderzoeken is mogelijk voor leesvaardigheid, wetenschappelijke geletterdheid (tussen 2000 en 2003) en wiskundige geletterdheid (tussen 2003 en 2006). Enige omzichtigheid blijft wel geboden omdat een vergelijking op basis van twee meetpunten geen garantie biedt om langetermijneffecten of trends te voorspellen.

De Vlaamse scholieren scoren in 2006 voor alle geteste domeinen net als in 2000 en 2003 zeer sterk. Voor leesvaardigheid scoort binnen de deelnemende lidstaten van de Europese Unie (EU-27 behalve Cyprus en Malta) alleen Finland significant hoger. Ierland verschilt niet significant van Vlaanderen. Alle andere lidstaten scoren significant lager. Voor wetenschappelijke geletterdheid scoort opnieuw alleen Finland significant hoger. Vlaanderen komt opnieuw op de tweede plaats, evenwel zonder significante verschillen met Nederland en Estland. Voor wiskundige geletterdheid staat Vlaanderen met Finland op een gedeelde eerste plaats.

In vergelijking met 2003 zijn de Vlaamse resultaten in 2006 vergelijkbaar. De Vlaamse positie is slechts in die zin iets minder positief dat Vlaanderen inzake leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid ex aequo met een EU-lidstaat "eindigt", terwijl het in 2003 de tweede, respectievelijk eerste plaats niet hoefde te delen. Voor leesvaardigheid en wiskundige geletterdheid zijn er in de – al hoge – score geen significante verschillen tussen beide metingen vast te stellen.

Indicator 2Aa Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen_leesvaardigheid

DIMENSIES
Ruimte Europese Unie, België en gemeenschappen
Tijd 2000, 2003, 2006
Andere Gecumuleerd effect van vaardigheden en competenties, gemiddelde scores

BRON OESO, UGent PISA-onderzoek

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 26-05-08

gemiddelde leesvaardigheid, 2006, 2003 en 2000

	2006		2003		2000		
	gemiddelde	standaard afwijking	gemiddelde	standaard afwijking	gemiddelde	standaard afwijking	
Finland	547	(2,1)	543	(1,6)	546	(2,6)	* Onvoldoende gegevens of geen deelname.
Vlaamse Gemeenschap	522	(4,1)	530	(2,1)	532	(4,3)	EU-lidstaten Malta en Cyprus namen nooit deel.
Ierland	517	(3,5)	515	(2,6)	527	(3,2)	
Polen	508	(2,8)	497	(2,9)	479	(4,5)	significant hoger dan Vlaanderen
Nederland	507	(2,9)	513	(2,9)	*	*	niet significant verschillend dan Vlaanderen
Zweden	507	(3,4)	514	(2,4)	516	(2,2)	significant lager dan Vlaanderen
Estland	501	(2,9)	*	*	*	*	
België	501	(3,0)	507	(2,6)	507	(3,6)	land significant verschil tussen 2006 en 2000 (hoger of lager)
Duitstalige Gemeenschap	499	(3,0)	499	(2,7)	*	*	
Duitsland	495	(4,4)	491	(3,4)	484	(2,5)	land significant verschil tussen 2006 en 2000 en 2003 (hoger of lager)
Verenigd Koninkrijk	495	(2,3)	*	*	523	(2,6)	
Slovenië	494	(1,0)	*	*	*	*	
Denemarken	494	(3,2)	492	(2,8)	497	(2,4)	
Oostenrijk	490	(4,1)	491	(3,8)	507	(2,4)	
Frankrijk	488	(4,1)	496	(2,7)	505	(2,7)	
Tsjechië	483	(4,2)	489	(3,5)	492	(2,4)	
Hongarije	482	(3,3)	482	(2,5)	480	(4,0)	
Letland	479	(3,7)	491	(3,7)	458	(5,3)	
Luxemburg	479	(1,3)	479	(1,5)	441	(1,6)	
Franse Gemeenschap	473	(5,0)	477	(5,0)	476	(7,2)	
Portugal	472	(3,6)	478	(3,7)	470	(4,5)	
Litouwen	470	(3,0)	*	*	*	*	
Italië	469	(2,4)	476	(3,0)	487	(2,9)	
Slovakije	466	(3,1)	469	(3,1)	*	*	
Spanje	461	(2,2)	481	(2,6)	493	(2,7)	
Griekenland	460	(4,0)	472	(4,1)	474	(5,0)	
Bulgarije	402	(6,9)	*	*	*	*	
Roemenië	396	(4,7)	*	*	*	*	

Toelichting

zie 2Aa

Indicator 2Ab Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen_wetenschappen

DIMENSIES

Ruimte Europese Unie, België en gemeenschappen
Tijd 2000, 2003
Andere Gecumuleerd effect van vaardigheden en competenties, gemiddelde scores

BRON

OESO, UGent PISA-onderzoek

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 27-05-08

gemiddelde wetenschappelijke geletterdheid, 2006, 2003 en 2000

	2006			2006			2003			2000	
	gemiddelde	standaard afwijking		gemiddelde	standaard afwijking		gemiddelde	standaard afwijking		gemiddelde	standaard afwijking
Finland	563	(2,0)	Italië	475	(2,0)	Finland	548	(1,9)		538	(2,5)
Estland	531	(2,5)	Portugal	474	(3,0)	Verenigd Koninkrijk	*	*		532	(2,7)
Vlaamse Gemeenschap	529	(3,2)	Griekenland	473	(3,2)	Vlaamse Gemeenschap	529	(2,1)		519	(4,6)
Nederland	525	(2,7)	Bulgarije	434	(6,1)	Nederland	524	(3,1)		*	*
Slovenië	519	(1,1)	Roemenië	418	(4,2)	Tsjechië	523	(3,4)		511	(2,4)
Duitsland	516	(3,8)				Frankrijk	511	(3,0)		500	(3,2)
Duitstalige Gemeenschap	516	(2,9)				België	509	(2,5)		496	(4,3)
Verenigd Koninkrijk	515	(2,3)				Zweden	506	(2,7)		512	(2,5)
Tsjechië	513	(3,5)				Ierland	505	(2,7)		513	(3,2)
Oostenrijk	511	(3,9)				Hongarije	503	(2,8)		496	(4,2)
België	510	(2,5)				Duitsland	502	(3,6)		487	(2,4)
Ierland	508	(3,2)				Polen	498	(2,9)		483	(5,1)
Hongarije	504	(2,7)				Slovakije	495	(3,7)		*	*
Zweden	503	(2,4)				Duitstalige Gemeenschap	492	(2,8)		*	*
Polen	498	(2,3)				Oostenrijk	491	(3,4)		519	(2,5)
Denemarken	496	(3,1)				Letland	489	(3,9)		460	(5,6)
Frankrijk	495	(3,4)				Spanje	487	(2,6)		491	(3,0)
Letland	490	(3,0)				Italië	486	(3,1)		478	(3,1)
Litouwen	488	(2,8)				Luxemburg	483	(1,5)		443	(2,3)
Slovakije	488	(2,6)				Franse Gemeenschap	483	(4,6)		467	(8,7)
Spanje	488	(2,6)				Griekenland	481	(3,8)		461	(4,9)
Luxemburg	486	(1,1)				Denemarken	475	(3,0)		481	(2,8)
Franse Gemeenschap	486	(4,3)				Portugal	468	(3,5)		459	(4,0)

Opgelet: de wetenschappelijke geletterdheid in PISA 2006 en voorgaande PISA-onderzoeken mogen niet met elkaar vergeleken worden.

Reden: in 2006 is wetenschappelijke geletterdheid het hoofddomein van de PISA-bevraging, waardoor het raamwerk een grondige wijzigingen heeft ondergaan.

Toelichting

zie 2Aa

Indicator 2Ac Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen_wiskunde

DIMENSIE Ruimte Europese Unie, België en gemeenschappen
Tijd 2003, 2006
Andere Gecumuleerd effect van vaardigheden en competenties, gemiddelde scores

BRON OESO, UGent PISA-onderzoek

Voor meer <http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 26-05-08

gemiddelde wiskundige geletterdheid, 2006 en 2003

	2006	
	gemiddelde	standaard afwijking
Finland	548	(2,3)
Vlaamse Gem	543	(3,7)
Nederland	531	(2,6)
België	520	(3,0)
Estland	515	(2,7)
Duitstalige Ge	514	(3,1)
Denemarken	513	(2,6)
Tsjechië	510	(3,6)
Oostenrijk	505	(3,7)
Slovenië	504	(1,0)
Duitsland	504	(3,9)
Zweden	502	(2,4)
Ierland	501	(2,8)
Frankrijk	496	(3,2)
Polen	495	(2,4)
Verenigd Kon	495	(2,1)
Slovakije	492	(2,8)
Hongarije	491	(2,9)
Franse Geme	490	(5,2)
Luxemburg	490	(1,1)
Letland	486	(3,0)
Litouwen	486	(2,9)
Spanje	480	(2,3)

gemiddelde wiskundige geletterdheid, 2000

	2006		2003	
	gemiddelde	standaard afwijking	gemiddelde	standaard afwijking
Portugal	466	(3,1)	544	(1,9)
Italië	462	(2,3)	553	(2,1)
Griekenland	459	(3,0)	538	(3,1)
Roemenië	415	(4,2)	529	(2,3)
Bulgarije	413	(6,1)	*	* Bulgarije
			515	(3,0)
			514	(2,7)
			516	(3,5)
			506	(3,3)
			503	(3,3)
			509	(2,6)
			503	(2,4)
			511	(2,5)
			490	(2,5)
			*	*
			498	(3,3)
			490	(2,8)
			498	(4,3)
			493	(1,0)
			483	(3,7)
			485	(2,4)

	2003		2000	
	gemiddelde	standaard afwijking	gemiddelde	standaard afwijking
Portugal	466	(3,4)	Vlaamse Gem	543 (4,6)
Italië	466	(3,1)	Finland	536 (2,1)
Griekenland	445	(3,9)	Verenigd Kon	529 (2,5)
Roemenië	*	*	België	520 (3,9)
Bulgarije	*	*	Frankrijk	517 (2,7)
			Oostenrijk	515 (2,5)
			Denemarken	514 (2,4)
			Zweden	510 (2,5)
			Ierland	503 (2,7)
			Tsjechië	498 (2,8)
			Franse Geme	491 (7,2)
			Duitsland	490 (2,5)
			Hongarije	488 (4,0)
			Spanje	476 (3,1)
			Polen	470 (5,5)
			Letland	463 (4,5)
			Italië	457 (2,9)
			Portugal	454 (4,1)
			Griekenland	447 (5,6)
			Luxemburg	446 (2,0)
			Duitstalige Ge	* *
			Nederland	* *

Toelichting

zie 2Aa

Indicator 2Ad Gemiddelde vaardigheden bij 15-jarigen_probleemoplossen

DIMENSIES
Ruimte Europese Unie, België en gemeenschappen
Tijd 2003
Andere Gecumuleerd effect van vaardigheden en competenties, gemiddelde scores

BRON OESO, UGent PISA-onderzoek

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 25-05-06

gemiddelde score in probleemoplossen, 2003

	2003	
	<i>gemiddelde</i>	<i>standaard afwijking</i>
Finland	548	(1.9)
Vlaamse Gemeenschap	547	(2.1)
België	525	(2.2)
Nederland	520	(3.0)
Frankrijk	519	(2.7)
Denemarken	517	(2.5)
Tsjechië	516	(3.4)
Duitstalige Gemeenschap	514	(3.0)
Duitsland	513	(3.2)
Zweden	509	(2.4)
Oostenrijk	506	(3.2)
Hongarije	501	(2.9)
Ierland	498	(2.3)
Franse Gemeenschap	496	(4.0)
Luxemburg	494	(1.4)
Slovakije	492	(3.4)
Polen	487	(2.8)
Letland	483	(3.9)
Spanje	482	(2.7)
Portugal	470	(3.9)
Italië	469	(3.1)
Griekenland	448	(4.0)
Verenigd Koninkrijk	*	*

Toelichting

In 2007 had 69% van de Vlamingen tussen 16 en 74 jaar het internet gebruikt in de laatste drie maanden, terwijl in dezelfde periode respectievelijk 62 en 57 procent van de burgers in de EU15 en de EU27 gebruik maakte van het internet. Toch is er nog een inspanning nodig om tot de Europese top te behoren: in Nederland gebruikte bijvoorbeeld al 84% van de burgers het internet.

Van de internettoepassingen is e-government, het aankopen van goederen en diensten via het internet, e-learning buiten het traditionele onderwijs en het online lezen van de krant minder ingeburgerd in Vlaanderen dan in de EU (EU15 en EU27). Vlamingen gebruiken het internet wel minstens evenveel dan de andere EU-burgers om informatie te zoeken over goederen en diensten of over een kwetsuur, een ziekte of de voeding; om e-mails te versturen of te ontvangen, om aan e-banking te doen of voor spelletjes en muziek. We behoren echter ook voor deze internettoepassingen niet tot de Europese top.

Indicator 2B Aandeel gebruikers per internettoepassing tegenover totale bevolking naar leeftijd en opleiding

DIMENSIES Ruimte Vlaanderen, EU15, EU27
 Tijd 2007
 Demografisch kenmerk leeftijd, opleiding

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene directie Statistiek en Economische informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

BRON

VOOR MEER INFORMATIE <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3140.htm>

laatst gewijzigd 28-5-2008

Aandeel gebruikers per internettoepassing tegenover totale bevolking naar leeftijd en opleiding

2007	e-government								
	info van overheid			officiële documenten downloaden			ingevulde formulieren opsturen		
	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15
Totaal	21	27	31	11	18	20	9	13	15
Leeftijdscategorie									
16-24 jaar	18	27	32	10	16	19	9	11	14
25-54 jaar	26	34	38	14	22	25	10	16	18
55-74 jaar	13	14	16	6	9	11	6	7	8
Opleiding									
geen-laag	9	12	13	4	7	8	3	5	5
medium	19	28	35	10	18	22	8	12	16
hoog	41	53	56	24	38	40	18	28	29
	e-commerce								
	goederen / diensten opzoeken			goederen / diensten kopen			e-banking		

	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15
Totaal	59	47	52	13	23	27	36	25	29
Leeftijdscategorie									
16-24 jaar	76	64	70	17	28	34	33	24	28
25-54 jaar	69	54	60	16	28	33	45	32	37
55-74 jaar	30	22	26	5	10	12	18	13	15
Opleiding									
geen-laag	33	26	29	5	10	11	16	11	13
medium	66	51	61	13	25	33	38	27	34
hoog	83	76	78	24	42	46	60	48	51

Toelichting

Het aandeel van de burgers die een internettoepassing gebruiken bij de 16 tot 24 jarigen, de 25 tot 54 jarigen en de 55 tot 74 jarigen verschilt vrij sterk. Dit hangt gedeeltelijk samen het verschil in de ICT-adaptatie in de verschillende leeftijdsgroepen, maar ook met de populariteit van de verschillende internettoepassingen in de verschillende leeftijdsgroepen. E-government, e-gezondheid en e-banking zijn het sterkst ingeburgerd bij de beroepsactieve groep van 25 tot 54 jaar. De overige internettoepassingen zijn minder ingeburgerd bij de oudere leeftijdsgroepen dan bij de jongeren. Het verschil tussen de leeftijdsgroep van 16 tot 24 jaar en deze van 25 tot 54 jaar is uitgesproken voor het gebruik van internet in het kader van onderwijsactiviteiten, voor het opzoeken van informatie over goederen en diensten, voor het online lezen van de krant, voor het downloaden van spelletjes en muziek en voor e-mailen.

De kans dat een burger een internettoepassing gebruikt, stijgt voor alle toepassingen met het opleidingsniveau. Voor het downloaden van spelletjes en muziek zijn de verschillen niet uitgesproken. Verder zijn er interessante vaststellingen mogelijk voor e-learning buiten het traditionele onderwijs. Deze toepassingen worden in de EU meer gebruikt bij de medium- en hoog-geschoolden dan bij ons. Bij de laaggeschoolden zijn deze toepassingen minder populair, waarschijnlijk omdat deze toepassingen een zeker intellectueel niveau veronderstellen.

Indicator 2B

Aandeel gebruikers per internettoepassing tegenover totale bevolking naar leeftijd en opleiding

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen, EU15, EU27
 Tijd 2007
 Demografisch kenmerk leeftijd, opleiding

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene directie Statistiek en Economische informatie,

VOOR MEER INFORMATIE

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 28-5-2008

e-learning (cijfers 2006, 2007 NIET BESCHIKBAAR)												
onderwijsactiviteiten: school, univ			naschoolse cursussen			opleiding ikv tewerkstellingskansen						
	VL	EU25	EU15	VL	EU25	EU15	VL	EU25	EU15			
Totaal	11	9	9	4	9	10	2	8	9			
Leeftijdscategorie												
16-24 jaar	44	29	30	5	13	15	1	11	13			
25-54 jaar	8	7	8	5	10	11	2	11	12			
55-74 jaar	1	1	1	0	4	4	0	2	3			
Opleiding												
geen-laag	9	5	5	1	4	4	1	3	3			
medium	11	10	12	3	10	12	2	10	12			
hoog	16	13	13	8	16	17	3	18	19			
	e-gezondheid			krant lezen			e-mails			spelletjes/muziek		
							e-mails versturen / ontvangen			spelletjes / muziek spelen / downloaden		
	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15	VL	EU27	EU15
Totaal	26	24	27	18	21	22	63	48	52	23	22	22
Leeftijdscategorie												
16-24 jaar	27	25	28	24	29	30	91	71	74	56	54	55
25-54 jaar	31	29	33	20	24	26	71	54	59	22	21	23
55-74 jaar	17	13	15	11	9	11	33	23	27	8	5	5
Opleiding												
geen-laag	14	13	14	10	10	10	38	27	28	20	16	15
medium	28	26	32	18	21	24	70	52	61	26	23	26
hoog	41	41	42	31	40	40	87	79	80	22	29	29

Toelichting

Tot 2004 waren gegevens beschikbaar van de SONAR-enquête. Voorliggende gegevens zijn gebaseerd op de Enquête over de Arbeidskrachten. Hier gelden opnieuw de opmerkingen over tweede kwartaal- en jaarcijfers zoals aangehaald bij doelstelling 1A. De Europese benchmark in het kader van de structurele indicatoren van de Top van Lissabon stelt dat er in 2010 maximaal 10% vroege schoolverlaters mogen zijn die geen opleiding of vorming meer volgen. Concreet gaat het om de 18- tot 24-jarigen die geen kwalificatie hebben behaald van het niveau ISCED 3 en die geen onderwijs of opleiding meer volgen. De Vlaamse operationalisering hiervan werd hogerop aangehaald. De gewestelijke tweede-kwartaalcijfers van 2007 brengen goed nieuws. Waar het Vlaamse Gewest in 2005 de Europese benchmark (10%) met de waarde 12,2% nog overschreed, voldoet Vlaanderen in 2007, zoals in 2006, nipt aan de Europese norm. Wel is de waarde voor 2007 iets minder positief dan voor 2006. Vlaanderen doet het daarmee beter dan de overige landsdelen en de Europese gemiddelden. Landen die het beter doen zijn enkele Scandinavische lidstaten en Oost-Europese lidstaten. De Vlaamse vrouwen (8,7%) doen het ook in 2007 beter dan de mannen (11,0%).

Indicator 2C Aandeel 18- tot 24-jarigen met maximaal een diploma lager secundair onderwijs die niet deelgenomen hebben aan een opleiding tijdens een referentieperiode van 4 weken, naar geslacht, in %

DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest, Europese Unie

Tijd 2000 - 2007

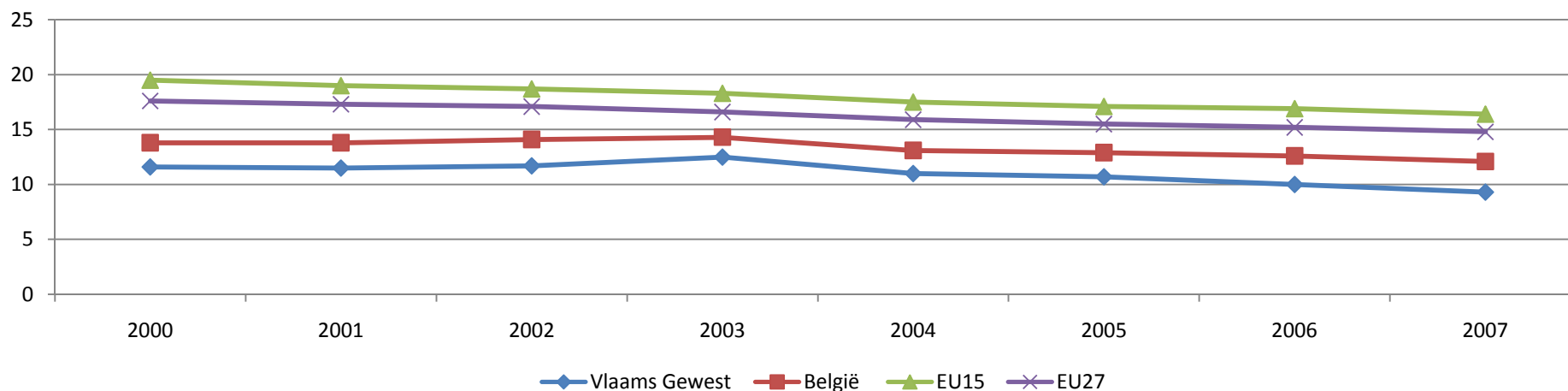
Andere mannen, vrouwen, totaal

BRON Eurostat LFS, Algemene Directie Statistiek EAK

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

10/07/2008



	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T	M	V	T
Vlaams Gewest	13,9	9,2	11,6	13,5	9,4	11,5	14,4	8,8	11,7	14,8	10,2	12,5	13,3	8,7	11,0	13,2	8,0	10,7	11,9	8,1	10,0	10,9	7,6	9,3
Waals Gewest	18,3	12,6	15,5	19,3	12,1	15,8	19,4	12,6	16,1	19,2	12,8	16,1	18,1	12,4	15,3	17,0	12,1	14,6	18,4	11,0	14,8	16,1	12,5	14,3
Brussels Gewest	25,2	16,1	20,7	22,9	19,3	21,0	26,3	18,7	22,4	21,9	15,8	18,8	19,4	16,9	18,1	20,4	18,4	19,4	22,1	16,7	19,3	23,4	17,3	20,2
België	16,4	11,0	13,8	16,2	11,3	13,8	17,1	11,0	14,1	16,9	11,6	14,3	15,4	10,8	13,1	15,2	10,5	12,9	15,1	10,0	12,6	13,9	10,3	12,1
EU15	21,8	17,2	19,5	21,4	16,6	19,0	21,1	16,2	18,7	20,5	16,1	18,3	20,1	14,8	17,5	19,4	14,8	17,1	19,3	14,4	16,9	18,8	14,0	16,4
EU27	19,7	15,6	17,6	19,4	15,2	17,3	19,3	14,9	17,1	18,6	14,7	16,6	18,3	13,6	15,9	17,5	13,5	15,5	17,3	13,1	15,2	16,9	12,7	14,8

Opmerking: in de Vlaamse invulling van de indicator 'ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs' worden studenten in de schoolvakantie, respondenten die men sinds EAK 2005 onderscheidt, niet meegeteld als ongekwalificeerde uitstroom. Daardoor, en doordat met jaargemiddelden gewerkt wordt, zijn de scores voor Vlaanderen en België niet vergelijkbaar met de Europese score (EU-27), die gebruik maken van tweede kwartaal cijfers en niet uitzuivert voor schoolvakanties

Toelichting

Eén van de manieren om te kijken of elke persoon op actieve leeftijd een job heeft, is het meten van de werkloosheidsgraad. In internationale context wordt de zogenaamde ILO-definitie gehanteerd (Internationale Arbeidsorganisatie). Het gaat hier om personen zonder betrekking die actief werk zoeken, daarvoor concrete stappen hebben gezet gedurende de laatste 4 weken en bovendien binnen de 2 weken kunnen beginnen werken. Als bron voor de berekening van deze indicator neemt het Steunpunt Werk en Sociale Economie (WSE) i.s.m. het departement Werk en Sociale Economie de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en de Labour Force Survey (LFS) van Eurostat. Voor de Belgische cijfers wordt er gewerkt met jaargemiddelden en ook voor het EU-25 cijfer is dat het geval vanaf 2004.

De ILO-werkloosheidsgraad, die het aandeel werklozen weergeeft in de beroepsbevolking tussen 15 en 64 jaar, bedraagt in 2007 voor het Vlaamse Gewest 4,4%. Dit cijfer ligt daarmee 0,6 procentpunt lager dan in 2006. Het Vlaamse Gewest scoort met deze indicator relatief positief in vergelijking met België (7,5%) en de EU-25 (7,2%).

Indicator 3A **ILO-werkloosheidsgraad (totaal aantal werklozen als % van de totale actieve bevolking tussen 15 en 64 jaar)**

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest, België, EU-25
Tijd 1999-2007

BRON Eurostat LFS, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/393.htm> laatst gewijzigd 14-05-08

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Vlaams Gewest	4,4	5,0	5,5	5,4	5,7	4,9	4,0	4,3	5,4
België	7,5	8,3	8,5	8,5	8,2	7,6	6,6	7,1	8,7
EU-25	7,2	8,3	9,1	9,3	9,2	8,9	8,6	9,3	-

Toelichting

De werkzaamheidsgraad wordt gedefinieerd als het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar). Deze indicator wordt door het Steunpunt Werk en Sociale Economie (WSE) i.s.m. het departement WSE berekend op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en de Labour Force Survey (LFS) van Eurostat. Voor de Belgische cijfers wordt er gewerkt met jaargemiddelden en ook voor het EU-25 cijfer is dat het geval vanaf 2004. Voor de berekening van de werkzaamheidsgraad in voltijds equivalenten (VTE) heeft het Steunpunt WSE de methodologie gewijzigd voor de gegevens vanaf 2006 en zijn de cijfers niet langer vergelijkbaar met de voorgaande jaren. De nieuwe berekeningswijze laat een betere Europese vergelijking toe.

Zowel de Vlaamse Regering als de Europese Commissie streven naar een arbeidsdeelname bij de 15-64-jarigen van 70% tegen 2010. Anno 2006 waren er circa 66 op 100 Vlamingen op beroepsactieve leeftijd effectief aan het werk. In de periode 2001-2007 is de werkzaamheidsgraad in het Vlaamse Gewest toegenomen met maar 2,7 procentpunt. Aan dit bescheiden groeitempo lijkt de 70%-doelstelling moeilijk haalbaar.

Vlaanderen presteert nog steeds boven het Belgische gemiddelde (62%). Ten opzichte van 2005 en 2006 is het EU-25-gemiddelde beduidend toegenomen, waardoor de voorsprong van het Vlaamse Gewest vrijwel weg is.

Wanneer de werkzaamheidsgraad berekend wordt met voltijds equivalenten als meeteenheid, komt men in 2006 tot een percentage van 60,8% voor het Vlaamse Gewest. Daarmee zitten we boven het Belgische cijfer, maar onder het Europese gemiddelde.

Indicator 3Ba **Werkzaamheidsgraad (tewerkgestelde personen tussen 15 en 64 jaar als % van de totale bevolking tussen 15 en 64 jaar), zowel naar absoluut aantal tewerkgestelden als naar voltijds equivalenten**

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest, België, EU-25
Tijd 1999-2007

BRON Eurostat LFS, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/412.htm> laatst gewijzigd 25/08/2008

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Werkzaamheidsgraad in personen									
Vlaams Gewest	66,1	65,0	64,9	64,3	62,9	63,5	63,4	63,5	62,1
België	62,0	61,0	61,1	60,3	59,6	59,9	59,9	60,1	58,8
EU-27	65,4	64,5	63,5	62,8	62,7	62,4	62,5	62,1	-
Werkzaamheidsgraad in voltijds equivalenten*									
Vlaams Gewest	62,4	60,8							
België	57,9	56,5							
EU-25	-	61,8							
EU-27	61,0								

* de werkzaamheidsgraden in voltijds equivalenten kunnen om methodologische redenen over de jaren niet vergeleken worden.

Om het arbeidsvolume in vte uit te drukken wordt gebruik gemaakt van een maatman of het gemiddeld aantal gewerkte uren per week door voltijds werkenden.

De maatman verschilt van jaar tot jaar.

Om de vergelijking mogelijk te maken tussen Vlaanderen, België en EU27 wordt gebruik gemaakt van dezelfde maatman (in 2007), met name de maatman van België (41,1).

Voor meer info: zie het WSE report 2007 over arbeidsvolume

Toelichting

De werkzaamheidsgraad bij jongeren (15-24 jaar, exclusief studenten) wordt gedefinieerd als het aandeel werkenden (15-24 jaar) in de totale bevolking (15-24 jaar). Deze indicator (jaargemiddelde) wordt door het Steunpunt WSE i.s.m. het departement WSE berekend op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). De 15- tot en met 24-jarigen die op de vraag naar het sociaal-economisch statuut antwoorden dat ze tot de categorie 'leerling/student/in beroepsopleiding' behoren, worden hier als studenten gerekend.

Door gebruik te maken van de werkzaamheidsgraad exclusief studenten voor de 15-24-jarigen krijgt men een correcter beeld van de Belgische/Vlaamse situatie waar immers een leerplicht tot 18 jaar bestaat. Een aanzienlijk deel van de jongeren uit de leeftijdsklasse 15-24 zit nog op de schoolbanken.

In het Vlaamse Gewest bedroeg de werkzaamheidsgraad bij jongeren tussen 15 en 24 jaar (exclusief studenten) 80,6% in 2007. Dat wil zeggen dat 4 op de 5 Vlaamse jongeren, die niet meer studeren, aan het werk zijn. Dit cijfer verschilt nauwelijks van 2006, maar blijft nog onder het niveau van 2000.

Indicator 3Bb Werkzaamheidsgraad jongeren (15-24 jaar, zonder studenten)**DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest, België
Tijd 1999-2006

BRON

FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/392.htm>

laatst gewijzigd 17/04/2008

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Vlaams Gewest	80,6	80,8	78,9	79,5	78,0	81,9	82,1	83,2	78,6
België	70,8	70,7	69,1	69,3	67,7	71,4	72,3	72,7	67,4

Toelichting

De werkzaamheidsgraad bij ouderen (55-64 jaar) wordt gedefinieerd als het aandeel werkenden (55-64 jaar) in de bevolking op arbeidsleeftijd (55-64 jaar) in deze leeftijdsklasse. Deze indicator wordt door het Steunpunt Werk en Sociale Economie (WSE) i.s.m. het departement Werk en Sociale Economie (WSE) berekend op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en de Labour Force Survey (LFS) van Eurostat.

Voor de Belgische cijfers wordt er gewerkt met jaargemiddelden en ook voor het EU-25 cijfer is dat het geval vanaf 2004.

In het Vlaamse Gewest bedroeg de werkzaamheidsgraad bij ouderen tussen 55 en 64 jaar 31,4% in 2006. De stijging van de voorbije jaren zet zich verder door. Hij ligt nochtans steeds lager dan het gemiddelde in de EU-25. Er zijn nog heel wat inspanningen nodig om de streefnorm van Lissabon, met name 50% tegen 2010, te bereiken.

Indicator 3Bc	Werkzaamheidsgraad ouderen (55-64 jaar)								
DIMENSIES	Ruimte	Vlaams Gewest, België, EU-25							
	Tijd	1999-2007							
BRON	Eurostat LFS, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE								
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm								laatst gewijzigd 14/05/2008

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Vlaams Gewest	34,2	31,4	30,7	29,5	26,5	25,6	24,5	25,5	23,7
België	34,4	32,0	31,9	30,0	28,1	26,6	25,1	26,1	24,2
EU-25	44,9	43,7	42,6	41,0	40,3	38,7	37,5	36,6	36,2

Toelichting

De resultaten van een haalbaarheidsstudie (VIONA-onderzoeksprogramma 2001) over de uitbouw van een monitoringsysteem voor de werkbaarheidsgraad toonden aan dat geen enkele bestaande dataset m.b.t. de kwaliteit van de arbeid voldoet aan de elementaire voorwaarden voor een gedegen monitoringsysteem (representatief op sectorniveau, breed spectrum van stressoren of oorzaken en gevolgen).

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) engageerde zich om een onderzoeksteam binnen STV - Innovatie & Arbeid in te zetten om een wetenschappelijk gevalideerde indicatorenset te ontwikkelen en bij een representatief staal van 20.000 Vlaamse werknemers een nulmeting te organiseren in 2004 (met geprogrammeerde vervolgmetingen begin 2007 en 2010) als basis voor een monitoringsysteem. Voor de werkbaarheidsmonitor zelfstandigen (steekproefomvang van 6.000 eenheden) werden er twee meetmomenten geprogrammeerd: een nulmeting begin 2007 en een eindmeting begin 2010.

De werkbaarheidsgraad voor loontrekkenden is toegenomen van 52,3% in 2004 tot 54,1% in 2007. Dit betekent dat ruim de helft van de Vlaamse werknemers een kwaliteitsvolle job heeft. Meer werkbaar werk in 2007 is vooral toe te schrijven aan het feit dat meer loontrekkenden een baan hebben die voldoende leermogelijkheden biedt, en dat de verhouding werk/privé in evenwicht is.

Omgekeerd is het aandeel werknemers dat met één of meerdere werkbaarheidsproblemen kampt, gedaald van 47,7% in 2004 naar 45,9% in 2007. Deze problemen worden gemeten aan de hand van 4 werkbaarheidsindicatoren: psychische vermoeidheid (werkstress); welbevinden in het werk (werkbetrokkenheid en motivatie); leermogelijkheden (kansen op competentie-ontwikkeling) en werk/privé-balans (combinatie arbeid en gezin). Werkstress blijft ook in 2007 het belangrijkste probleem. Bijna drie op tien werknemers rapporteert werkstressklachten. Meer vrouwen (30,6%) dan mannen (27,1%) ondervinden psychische vermoeidheid. Ook naar leeftijd zijn er belangrijke verschillen: de 50-54-jarigen signaleren de meeste problemen.

Op vlak van welbevinden in het werk heeft bijna twee op tien werknemers motivatieproblemen. Hier blijken meer mannen (20,2%) dan vrouwen (16%) mee te worstelen. De -30-jarigen rapporteren de meeste problemen en de 55-plussers de minste.

In 2007 daalde het aandeel werknemers dat leermogelijkheden als problematisch beoordeelt aanzienlijk. Toch blijven er nog wel verschillen tussen de geslachten en de leeftijdsklassen.

Werk en privé zijn in 2007 bij minder Vlaamse werknemers uit balans dan in 2004. Tussen mannen en vrouwen is er geen opvallend verschil, tenzij naar leeftijd. Werknemers tussen 30 en 54 jaar hebben het meer dan anderen moeilijk om werk en privé te combineren.

De werkbaarheidsgraad of het aandeel van de Vlaamse zelfstandige ondernemers die kwaliteitsvol werk hebben en geen werkbaarheidsknelpunten signaleren, is in 2007 47,7%. Omgekeerd wil dit zeggen dat 52,3% van de zelfstandige ondernemers wel met één of meer werkbaarheidsproblemen geconfronteerd wordt. Deze situeren zich vooral op het gebied van werkstress en de balans werk/privé.

Op vlak van psychische vermoeidheid geeft 36,7% van de zelfstandige ondernemers aan dat ze in een problematische situatie verkeren. Meer mannen (37,3%) dan vrouwen (34,7%) kampen met werkstress. Tussen de leeftijdsgroepen onderling vallen er geen belangrijke verschillen te noteren.

Ruim één op drie zelfstandige ondernemers meldt problemen met de combinatie werk/privé. Er is weinig onderscheid tussen mannen en vrouwen. De 30-39-jarige ondernemers signaleren de meeste problemen om werk en privé te combineren.

Minder dan één op tien ondernemers ondervindt motivatieproblemen. Noch naar geslacht, noch naar leeftijd zijn er significante verschillen op te tekenen. Slechts 5,6% van de zelfstandige ondernemers heeft onvoldoende leermogelijkheden; meer vrouwen (7,8%) dan mannen (4,6%). Ook met het toenemen van de leeftijd ervaren steeds meer zelfstandige ondernemers een gebrek aan leermogelijkheden.

Indicator 4A**Werkbaarheidsindicatoren Vlaamse arbeidsmarkt****DIMENSIES**

Ruimte	Vlaams Gewest
Tijd	2004 en 2007
Situatie	niet problematisch, problematisch
Werkbaarheidsdimensies	psychische vermoeidheid, ...
Werkende	werknemer, zelfstandige ondernemer

BRON

Vlaamse Werkbaarheidsmonitor (SERV - STV-Innovatie & Arbeid)

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4507.htm><http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3541.htm>

laatst gewijzigd 21-04-08

Werkbaarheidsindicatoren

	<u>Werknemers</u>						<u>Zelfstandige ondernemers</u>		
	2007		N	2004		N	2007		N
	niet problematisch (%)	problematisch (%)		niet problematisch (%)	problematisch (%)		niet problematisch (%)	problematisch (%)	
psychische vermoeidheid	71,2	28,8	9.516	71,1	28,9	10.247	63,3	36,7	2.169
welbevinden in het werk	81,9	18,1	9.528	81,3	18,7	10.243	91,8	8,2	2.012
leermogelijkheden	80,1	19,9	8.911	77,4	22,6	10.986	94,4	5,6	2.018
werk-privé-balans	89,2	10,8	9.560	88,2	11,8	11.020	65,5	34,5	2.184

Toelichting

De arbeidstevredenheid kan gehanteerd worden als indicator voor de kwaliteit van werk. In de jaarlijkse SCV-survey wordt de arbeidstevredenheid van werkenden op 2 wijzen bevraagd. Enerzijds wordt aan de werkende Vlamingen gevraagd een globaal oordeel uit te spreken over het werk in zijn geheel (beoordeling aan de hand van een 5-puntenschaal). Anderzijds wordt een aantal afzonderlijke werkaspecten aangeboden waarbij de respondenten kunnen aangeven in hoeverre ze ermee tevreden zijn (beoordeling op eenzelfde 5-puntenschaal). Bij het bevragen van de diverse deelaspecten van het werk wordt aangesloten bij het concept dat over het algemeen gevolgd wordt bij het analyseren van de arbeidssituatie. Hierbij worden vier dimensies gehanteerd: arbeidsinhoud, arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen.

Anno 2007 geeft 86,1% van de werkende respondenten aan (eerder tot zeer) tevreden te zijn met het werk in zijn geheel. Dit zijn er bijna evenveel als in 2000.

Naar twaalf deelaspecten bekeken zijn meer dan vier op de vijf ondervraagden in 2007 tevreden over de inhoud van de job, de collega's, de uurregeling, de werkzekerheid en de mate waarin men kennis en vaardigheden kan gebruiken. Deze aspecten scoorden ook al goed in 2000. Over aspecten zoals de kansen op promotie en de werkdruk zijn circa 20% van de Vlaamse werkenden minder tevreden.

Globaal genomen vallen er voor de onderscheiden werkaspecten eigenlijk weinig significante verschillen te noteren naargelang geslacht, leeftijd of opleidingsniveau van de werkende Vlaming over de beschouwde periode.

Indicator 4B**Gradatie van tevredenheid* met diverse aspecten van de job, in %****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2000 en 2007
Aspecten loon, werkzekerheid, ...

BRON

Studiedienst van de Vlaamse Regering (SCV-survey)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/397.htm>

laatst gewijzigd 18-04-08

Diverse aspecten job, rijpercentages

	2007			2000		
	% tevreden	% ontevreden	N	% tevreden	% ontevreden	N
Arbeidsvoorwaarden						
loon	72,9	11,7	774	64,0	15,9	715
werkzekerheid	86,4	6,1	772	81,6	6,4	714
uurregeling	82,3	7,6	774	79,5	8,6	711
vakantieregeling	**	**	**	75,2	14,5	711
kansen op promotie	49,7	21,9	568	40,8	23,3	642
Arbeidsomstandigheden						
fysieke werkomstandigheden	76,3	10,8	775	71,0	10,6	713
werkdruk	56,7	22,1	774	51,5	21,9	709
Arbeidsverhoudingen						
directe chef	79,4	9,2	680	78,3	8,7	652
collega's	90,9	2,4	687	82,5	3,2	660
Arbeidsinhoud						
inhoud job	86,9	5,1	775	87,1	4,4	714
mogelijkheden om bij te leren	63,9	16,4	748	60,8	20,2	698
mate waarin men zelf beslissingen kan nemen over werk	77,6	10,6	768	79,3	6,3	714
mate waarin men kennis en vaardigheden kan gebruiken	85,1	7,2	775	**	**	**
Werk in zijn geheel	86,1	5,8	775	87,1	3,3	714

* % tevreden omvat de categorieën 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden'; % ontevreden omvat de categorieën 'eerder ontevreden' en 'zeer ontevreden'.

** Niet bevraagd in het desbetreffende jaar.

Toelichting

De werkzaamheidsgraad, gedefinieerd als het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar), geeft op een positieve manier een beeld van de al dan niet evenredige vertegenwoordiging van bepaalde kansengroepen op de arbeidsmarkt. Deze indicator (jaargemiddelde) wordt door het Steunpunt WSE i.s.m. het departement WSE berekend op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek. In het 2de kwartaal van 2007 werd er in de EAK een extra (facultatieve) vraag opgenomen over de arbeidsdeelname van mensen met een handicap of langdurige gezondheidsproblemen. Vergelijking met de EAK uit 2002, waar ook vragen over handicap opgenomen waren, is evenwel moeilijk omdat de handicapvraag toen anders gesteld werd.

Het onderwijsniveau wordt ingedeeld aan de hand van het hoogst behaalde diploma van de respondent. Deze indeling komt overeen met de internationaal geldende ISCED-indeling, die gebruikt is voor de bepaling van het onderwijsniveau in de andere Europese landen.

Onder kortgeschoolden wordt verstaan: de personen met een diploma lager onderwijs (of geen diploma), algemeen lager secundair onderwijs of lager technisch, kunst- of beroepssecundair onderwijs.

Het aandeel vrouwelijke werkenden bij de bevolking op beroepsactieve leeftijd is in 2007 gelijk aan 59,8%. Dit is een toename tegenover de situatie in 1999 (52,9%). In vergelijking met de mannelijke werkzaamheidsgraad is dit toch nog een stuk lager. Opvallend is dat de vrouwelijke werkzaamheidsgraad aan het toenemen is en de mannelijke min of meer aan het stabiliseren is t.o.v. voorgaande jaren. Zo wordt de kloof tussen de mannelijke en de vrouwelijke werkzaamheidsgraad ook steeds kleiner.

De werkzaamheidsgraad van de kortgeschoolden neemt niet toe. In 2005 en ook in 2006 ging hij zelfs nog iets achteruit ten opzichte van de voorgaande jaren.

Ook de werkzaamheidsgraad van allochtonen blijft opmerkelijk laag. Er gaapt nog steeds een kloof van 24,7 procentpunten in 2007 vergeleken met de werkzaamheidsgraad van Belgen in het Vlaamse Gewest (66,7%).

In 2002 waren er 45,7% van de personen met functiebeperkingen ingevolge langdurige ziekte of handicap aan het werk tegen 63,5% bij de totale bevolking op arbeidsleeftijd. Volgens de EAK (2de kwartaal) 5 jaar later ligt de werkzaamheidsgraad op 42,2% bij de respondenten die een handicap of langdurige gezondheidsproblemen hebben tegen 65,6% bij de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Indicator 5A**Werkzaamheidsgraad vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest

Tijd 1999-2007

Kansengroep vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten

BRON

FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/392.htm><http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/391.htm><http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3461.htm>

laatst gewijzigd 14-05-08

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Vrouwen	59,8	58,3	57,8	56,7	55,0	55,2	54,5	54,0	52,9
Kortgeschoolden	44,5	43,1	43,7	44,3	44,4	45,1	44,8	45,7	45,0
Allochtonen **	42,0	40,6	40,6	-	-	-	-	-	-
Arbeidsgehandicapten*	42,2	-	-	-	-	45,7	-	-	-

* Cijfer 2007 betreft een 2e kwartaalcijfer en is niet vergelijkbaar met cijfer 2002 toen de handicapvraag anders gesteld werd.

** voor 205-2006 niet EU-25 nationaliteit, voor 2007 niet EU-27 nationaliteit

Toelichting

Aan de hand van de ILO-werkloosheidsgraad kan worden nagegaan of bepaalde groepen sterker vertegenwoordigd zijn in de werkloosheid dan anderen.

Het Steunpunt WSE berekende samen met het Departement WSE de ILO-werkloosheidsgraad (jaargemiddelden) voor verschillende kansengroepen op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie - Algemene Directie Statistiek. De werkloosheidsgraad geeft de verhouding tussen de ILO-werklozen en de beroepsbevolking. In het 2de kwartaal van 2007 werd er in de EAK een extra (facultatieve) vraag opgenomen over de arbeidsdeelname van mensen met een handicap of langdurige gezondheidsproblemen. Vergelijking met de EAK uit 2002, waar ook vragen over handicap opgenomen waren, is evenwel moeilijk omdat de handicapvraag toen anders gesteld werd.

In 2007 bedroeg de ILO-werkloosheidsgraad bij de kortgeschoolden 7,1%. Dit is meer dan het dubbel dan bij de hooggeschoolden.

Anno 2007 ligt de vrouwelijke ILO-werkloosheidsgraad ook nog steeds boven de mannelijke werkloosheidsgraad van 3,8%.

De ILO-werkloosheidsgraad bij inwoners met een niet-EU-25 nationaliteit ligt met 25,2% in 2006 een stuk hoger dan bij Vlamingen met de Belgische nationaliteit (4,6%).

De ILO-werkloosheidsgraad van personen met een handicap kwam op 8,2% in 2002, tegenover 4,9% bij de totale bevolking. Volgens de EAK-meting in het tweede kwartaal van 2007 zou de ILO-werkloosheidsgraad 4,7% bedragen bij mensen met een handicap en 3% bij de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Indicator 5B ILO- werkloosheidsgraad vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten**DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1999-2007
Kansengroep vrouwen, kortgeschoolden, allochtonen, arbeidsgehandicapten

BRON**Voor meer informatie**

FOD Economie - Algemene Directie Statistiek EAK, bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/394.htm><http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/393.htm><http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3506.htm>

laatst gewijzigd

14-05-08

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Vrouwen	5,1	5,8	6,3	6,6	6,3	5,7	4,5	5,9	6,8
Kortgeschoolden	7,1	8,6	9,0	7,8	8,7	7,2	5,8	6,8	8,6
Allochtonen **	21,4	25,2	25,2	-	-	-	-	-	-
Arbeidsgehandicapten*	4,7	-	-	-	-	8,2	-	-	-

* Cijfer 2007 betreft een 2e kwartaalcijfer en is niet vergelijkbaar met cijfer 2002 toen de handicapvraag anders gesteld werd.

** voor 205-2006 niet EU-25 nationaliteit, voor 2007 niet EU-27 nationaliteit

Toelichting

De netto groeiratio bestaat uit het aantal oprichtingen minus de falingen en ontbindingen in een jaar in verhouding tot het bestaande aantal ondernemingen bij de aanvang van het jaar in kwestie. Er is een onderscheid tussen firma's (NV's, BVBA's en CV's) en eenmanszaken. Onder oprichtingen worden in feite oprichtingsakten verstaan. Dat wil zeggen dat naast louter nieuwe bedrijven ook ondernemingen in rekening gebracht worden die ontstaan uit splitsing van een bestaande onderneming. De data worden geïnventariseerd door Graydon Belgium NV.

De netto groeiratio scoorde zwak in 2002 en 2003 en wist zich ternauwernood in de positieve zone te houden. In 2004 nam de ratio tot 1,4% toe en deze bleef op dat peil in 2005. In 2006 en 2007 verbeterde de indicator opnieuw (2,8% in 2007). Het is enkel aan de firma's te wijten dat de netto groeiratio boven nul scoorde. Bij de eenmanszaken daalde het aantal bedrijven bijna elk jaar. Het tempo van de afname nam wel af gedurende de laatste geregistreerde jaren.

De stijging van de netto groeiratio komt door een toename van de oprichtingsratio bij een quasi constante stopzettingsratio.

Bij de firma's gaat de stijgende oprichtingsratio zelfs vergezeld van een dalende stopzettingsratio.

Bij de eenmanszaken gaan beide indicatoren in stijgende lijn.

Indicator 6A**Netto groeiratio, oprichtingsratio, faillissementsratio en stopzettingsratio
(in % van het aantal bestaande ondernemingen)****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gewest
Tijd 2002 t.e.m. 2007
Vorm Firma's, eenmanszaken

BRON**Voor meer informatie**

Graydon, bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/835.htm>

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4201.htm>

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4211.htm>

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2815.htm>

laatst gewijzigd 08-05-08

Netto-groeiratio

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Totaal van firma's en eenmanszaken	2,8%	2,7%	1,4%	1,4%	0,5%	0,5%
Firma's	5,5%	4,7%	3,3%	3,4%	3,3%	2,8%
Eenmanszaken	-0,3%	0,5%	-0,5%	-0,3%	-2,2%	-1,5%

Oprichtingsratio

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Totaal van firma's en eenmanszaken	8,6%	8,2%	7,4%	7,2%	6,5%	6,0%
Firma's	7,7%	7,4%	6,7%	6,7%	6,5%	6,4%
Eenmanszaken	9,5%	9,0%	8,1%	7,8%	6,4%	5,8%

Faillissementsratio

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Totaal van firma's en eenmanszaken	0,8%	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Firma's	1,2%	1,2%	1,4%	1,5%	1,5%	1,5%
Eenmanszaken	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%

Stopzettingsratio

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Totaal van firma's en eenmanszaken	5,8%	5,5%	6,0%	5,8%	6,0%	5,5%
Firma's	2,2%	2,7%	3,4%	3,4%	3,2%	3,6%
Eenmanszaken	9,8%	8,5%	8,6%	8,1%	8,6%	7,4%

Toelichting

De Global Entrepreneurship Monitor of GEM is een internationale vergelijkbare enquête bij 18-64 jarigen naar de relatie tussen ondernemerschap en economische groei. Het datamateriaal van de GEM moet onder andere toelaten om de ondernemingsgraad (total entrepreneurial activity of TEA) in verschillende landen te meten. De TEA is het percentage ondervraagden dat actief betrokken was bij de opstart van een onderneming of die eigenaar was van een onderneming van minder dan 42 maanden oud.

In vergelijking met 11 Europese landen en de VS en Japan scoren Vlaanderen en België zwak. In 2007 bereikte de TEA 3,7% in het Vlaamse Gewest en 3,2% in België. Enkel Frankrijk deed het slechter dan Vlaanderen. Positief is wel dat de indicator in Vlaanderen in 2007 betere waarden haalt dan het jaar daarvoor. Vlaanderen scoorde de slechtste resultaten in de jaren 2002 en 2004 (in 2003 was er geen meting). De goed uitgebouwde sociale zekerheid en de aanwezigheid van vele grote (buitenlandse) ondernemingen waar men als werknemer aan de slag kan verklaren het lage peil van de TEA in Vlaanderen.

Indicator 6B**TEA (total entrepreneurial activity) index****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest, België, VSA, Nederland, Frankrijk, Duitsland, ...
Tijd 2000 t.e.m. 2007

BRON

The Global Entrepreneurship Monitor, Vlerick Leuven Gent Management School

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/862.htm>

laatst gewijzigd 08-05-08

% van de ondervraagde volwassen bevolking dat verklaart betrokken te zijn bij de opstart van een zaak of dat een zaak runt jonger dan 42 maanden.

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Vlaams Gewest	3,7	3,1	3,7	2,7	n.b.	2,6	4,1	n.b.
België	3,2	2,7	3,9	3,5	3,9	3,0	4,6	4,5
Denemarken	5,4	5,3	4,8	5,3	5,9	6,5	8,1	7,6
Duitsland	n.b.	4,2	5,4	4,5	5,2	5,2	7,0	6,9
Finland	6,9	5,0	5,0	4,4	6,9	4,6	9,3	12,5
Frankrijk	3,2	4,4	5,4	6,0	1,6	3,2	7,2	5,0
Ierland	8,2	7,4	9,8	7,7	8,1	9,1	12,1	9,1
Italië	5,0	3,5	4,9	4,3	3,2	5,9	10,2	8,1
Nederland	5,2	5,4	4,4	5,1	3,6	4,6	6,4	n.b.
Portugal	8,8	n.b.	n.b.	4,0	n.b.	n.b.	7,1	n.b.
Spanje	7,6	7,3	5,7	5,2	6,8	4,6	7,8	6,6
Verenigd Koninkrijk	5,5	5,8	6,2	6,3	6,4	5,4	7,7	6,9
Zweden	4,2	3,5	4,0	3,7	4,1	4,0	6,7	6,6
Japan	4,3	2,9	2,2	1,5	2,8	1,8	5,1	5,7
Verenigde Staten van Amerika	9,6	10,0	12,4	11,3	11,9	10,5	11,7	16,7

Toelichting

Op 30 maart 2007 werd het decreet betreffende de brownfieldconvenanten aangenomen door het Vlaams Parlement. Van belang is de definitie van een brownfield. Het gaat hierbij om een geheel van verwaarloosde of onderbenutte gronden, die zodanig zijn aangetast dat een perspectief op hergebruik ervan enkel kan door het nemen van structurele maatregelen. De structurele maatregelen kunnen betrekking hebben op bodemsanering maar dat is niet steeds noodzakelijk. Het decreet is in werking getreden op 19 juni 2007.

Volgens OVAM stellen er zich heel wat problemen om de totale oppervlakte aan brownfields in kaart te brengen. Er moeten diverse gegevens samengebracht worden, op lokaal niveau (GOM, provincies).

OVAM heeft wel een zicht op de industrieterreinen die zijn opgenomen in de inventaris van verontreinigde gronden (hierboven weergegeven) en kan ook aangeven welk aandeel hiervan gesaneerd is/wordt. Maar dit is slechts een deelverzameling van het totale aantal brownfields. Van sommige dossiers weet OVAM zelfs niet of het om een brownfield gaat. In de inventaris van verontreinigde gronden gaat het over de brownfields waarvoor een bodemonderzoek is gebeurd. Daarnaast zijn er dus nog brownfields waarvoor geen bodemonderzoek is gebeurd. OVAM heeft ook geen zicht wanneer een gesaneerde brownfield terug in ontwikkeling wordt genomen.

Om een volledig overzicht te krijgen van de brownfields in Vlaanderen zou een samenwerking nodig zijn tussen OVAM, administratie economie en LNE, ruimtelijke ordening, stedenbouwkundige vergunningen. De administratie economie beschikt over een inventaris van de bedrijventerreinen, waarvan men weet of ze al dan niet in gebruik zijn, de bezettingsgraad... OVAM kan dan nagaan of er bij de bedrijven die niet meer in gebruik zijn een bodemonderzoek is gebeurd.

Ruimtelijke Ordening, stedenbouwkundige vergunningen, beschikt over een inventaris van leegstaande bedrijfsruimten (brownfields waar geen bedrijven meer op staan, zitten daar dus ook niet in).

Indicator 6C **Greenfields en brownfields: oppervlakte van beschikbare industrieterreinen**

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 2006-2007

BRON OVAM, Vlaams parlement
Voor meer informatie: o.a. <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/911.htm> laatst gewijzigd 23-04-08

	<i>2007</i>	<i>2006</i>
oppervlakte vervuilde industriële terreinen (ha)	29.025	29.239

Toelichting

Deze indicator geeft een spreiding van zowel de NV's als de BVBA's naar ouderdomsstructuur (10 klassen). De bedoeling is na te gaan of er voldoende doorgroei is van nieuw opgerichte bedrijven. Bedrijven die doorgroeien staan immers niet altijd in de publiciteit, maar zijn toch belangrijk voor onze economie. Dit staat tegenover gazellen die sterke groeiers zijn en daarom een voorbeeldfunctie hebben. De data worden door Graydon toegeleverd. Het is de bedoeling om deze indicator in de tijd op te volgen en te zien of jonge NV's en BVBA's op termijn nog overleven (op aggregatiebasis beschouwd). Daartoe zullen in de toekomst meer meetpunten ingebracht worden.

In mei 2006 was 16,5% van alle BVBA's en NV's samen jonger dan drie jaar. Bij de NV's was dat slechts 5,8% en bij de BVBA's 21,3%. In de categorie tussen drie en tien jaar oud situeerde zich bijna één derde van de NV's en BVBA's, met ook hier relatief minder NV's (19,9%) dan BVBA's (36,7%). Tenslotte was iets meer dan de helft van de beschouwde bedrijven tien jaar of ouder. Er waren globaal meer oude NV's (74,3% van hun totaal) dan BVBA's (slechts 41,9% onder hen).

Een jaar later loopt het aandeel van jonge bedrijven van maximaal 3 jaren oud iets op tot 17,0%. Dit is enkel te wijten aan de BVBA's. Daar tegenover staat dat het aandeel van bedrijven van 3 à 10 jaren oud iets afnam (tot 30,7%). De vertegenwoordiging van de oudste categorie bedrijven nam dan weer lichtjes toe.

De groep van - 3 jaar loopt verder op tot 17,6% in maart 2008. Bij de BVBA's is er gedurende de laatste drie jaren een toename van het aandeel jonge bedrijven; bij de NV's daarentegen is er een afname. Parallel daarmee daalt de categorie 3-10 jaar verder (lichtjes) en zij vertegenwoordigt in maart 2008 goed drie op tien NV's en BVBA's. De categorie van 10 jaar of ouder groeit nauwelijks (52,3% in maart 2008). Dit is de resultante van een verdere groei bij NV's en een stabilisatie bij BVBA's.

Indicator 7A

Aantal NV's en BVBA's naar ouderdom

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gewest

Tijd mei 2006, mei 2007, maart 2008

BRON

Graydon, Berekening Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/825.htm>

laatst gewijzigd 09-05-08

MEI 2006														
Aantal bedrijven	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1.152	1.293	1.439	1.485	1.620	1.947	4.290	4.061	15.254	34.701	67.242	3.884	13.403	49.955
BVBA	11.550	10.477	9.888	9.193	8.796	8.763	15.538	12.622	22.107	40.568	149.502	31.915	54.912	62.675
Som van NV en BVBA	12.702	11.770	11.327	10.678	10.416	10.710	19.828	16.683	37.361	75.269	216.744	35.799	68.315	112.630
Aandeel in het totaal	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1,7%	1,9%	2,1%	2,2%	2,4%	2,9%	6,4%	6,0%	22,7%	51,6%	100,0%	5,8%	19,9%	74,3%
BVBA	7,7%	7,0%	6,6%	6,1%	5,9%	5,9%	10,4%	8,4%	14,8%	27,1%	100,0%	21,3%	36,7%	41,9%
Som van NV en BVBA	5,9%	5,4%	5,2%	4,9%	4,8%	4,9%	9,1%	7,7%	17,2%	34,7%	100,0%	16,5%	31,5%	52,0%
MEI 2007														
Aantal bedrijven	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1.113	1.148	1.287	1.405	1.455	1.575	4.070	3.868	13.161	37.619	66.701	3.548	12.373	50.780
BVBA	13.133	11.583	10.264	9.643	8.908	8.522	16.669	13.404	22.978	44.274	159.378	34.980	57.146	67.252
Som van NV en BVBA	14.246	12.731	11.551	11.048	10.363	10.097	20.739	17.272	36.139	81.893	226.079	38.528	69.519	118.032
Aandeel in het totaal	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1,7%	1,7%	1,9%	2,1%	2,2%	2,4%	6,1%	5,8%	19,7%	56,4%	100,0%	5,3%	18,5%	76,1%
BVBA	8,2%	7,3%	6,4%	6,1%	5,6%	5,3%	10,5%	8,4%	14,4%	27,8%	100,0%	21,9%	35,9%	42,2%
Som van NV en BVBA	6,3%	5,6%	5,1%	4,9%	4,6%	4,5%	9,2%	7,6%	16,0%	36,2%	100,0%	17,0%	30,7%	52,2%
MAART 2008														
Aantal bedrijven	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1.024	1.144	1.126	1.296	1.401	1.457	3.437	4.026	11.557	39.794	66.262	3.294	11.617	51.351
BVBA	13.952	12.989	11.168	9.945	9.231	8.641	16.639	14.544	24.557	46.796	168.462	38.109	59.000	71.353
Som van NV en BVBA	14.976	14.133	12.294	11.241	10.632	10.098	20.076	18.570	36.114	86.590	234.724	41.403	70.617	122.704
Aandeel in het totaal	<u>0-1 jr</u>	<u>1-2 jr</u>	<u>2-3 jr</u>	<u>3-4 jr</u>	<u>4-5 jr</u>	<u>5-6 jr</u>	<u>6-8 jr</u>	<u>8-10 jr</u>	<u>10-15 jr</u>	<u>>15 jr</u>	Totaal	-3 jr	3-10 jr	10+ jr
NV	1,5%	1,7%	1,7%	2,0%	2,1%	2,2%	5,2%	6,1%	17,4%	60,1%	100,0%	5,0%	17,5%	77,5%
BVBA	8,3%	7,7%	6,6%	5,9%	5,5%	5,1%	9,9%	8,6%	14,6%	27,8%	100,0%	22,6%	35,0%	42,4%
Som van NV en BVBA	6,4%	6,0%	5,2%	4,8%	4,5%	4,3%	8,6%	7,9%	15,4%	36,9%	100,0%	17,6%	30,1%	52,3%

Toelichting

Een gazelle is een middelgrote onderneming met een omzetgroei van 100% over vier opeenvolgende perioden. Middelgrote ondernemingen worden gedefinieerd als volgt: tewerkstelling van minder dan 250 werknemers, een jaaromzet van maximum 40 miljoen euro of balanstotaal van maximum 27 miljoen euro, beantwoorden aan het onafhankelijkheidscriterium en geen kleine onderneming zijn (minder dan 50 werknemers, maximum 7 miljoen euro jaaromzet of maximum 5 miljoen euro balanstotaal).

Deze middelgrote bedrijven dienen hun jaarrekening in bij de Balanscentrale van de Nationale Bank van België (NBB). Het Bureau Van Dijk verspreidt periodiek informatiedragers met alle jaarrekeninginformatie die ze bekomt bij de Balanscentrale van de NBB. Aan de hand van het BTW-nummer kan de jaarrekeninghistoriek van de bedrijven worden samengesteld. De Studiedienst van de Vlaamse Regering beschikt over de informatie van de laatste jaren. Een jaarlijkse actualisatie is mogelijk.

In 2005 telde het Vlaamse Gewest 7,9% gazellen onder de middelgrote ondernemingen. Dit is fors minder dan tijdens de voorgaande jaren. De evolutie was analoog in de andere gewesten. Het Waalse Gewest scoorde 6,8%. In het Brusselse gedijen jonge starters goed. Het aandeel gazellen is er dan ook steeds hoger (10,5%) dan in de andere gewesten.

De conjunctuurherleving in 2006 bracht een toename van het aandeel gazellen met zich mee, en dat in de drie gewesten. Het Vlaamse Gewest doet het iets minder goed dan het Waalse, maar het Brusselse Gewest blijft topper.

Indicator 7B**Aandeel gazellen op middelgrote ondernemingen (in %)****DIMENSIES**

Ruimte Gewesten, België
Tijd 2000 t.e.m. 2006

BRON

Berekeningen Studiedienst van de Vlaamse Regering op basis van de neergelegde jaarrekeningen (Bureau Van Dijk)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/836.htm>

laatst gewijzigd 26-05-08

Land / regio (in %)

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Vlaams Gewest	11,2	7,9	11,9	11,2	12,4	13,2	13,3
Waals Gewest	11,6	6,8	12,8	11,7	13,0	12,3	11,8
Brussels Gewest	13,2	10,5	15,0	13,4	16,4	16,4	17,1
België	11,5	8,1	12,2	11,5	13,1	13,5	14,4

Toelichting

Deze indicator geeft aan in welke mate de privé-sector vertrouwen heeft in de economische situatie van de regio. Onder bruto investeringen verstaan we de bruto vaste kapitaalvorming door de private sector volgens ESR95-definitie. De private sector wordt gedefinieerd als het totaal van alle NACE-sectoren minus code 75 (openbare dienstverlening, onderwijs, gezondheidszorg en overige gemeenschapsvoorzieningen). De recentste gegevens voor het Vlaamse Gewest zijn geschat op basis van het aandeel van het Vlaamse Gewest in de BTW-statistiek van België.

De Vlaamse investeringsratio zet de stijgende beweging, die een aanvang nam in 2004, voort. In 2006 bedroeg de indicator 21,2% in het Vlaamse Gewest. In 2001-2003 daalde de investeringsratio omwille van de zwakke conjunctuur. Anno 2006 werd zelfs de waarde van het economische topjaar 2000 overschreden. De investeringen zijn relatief hoog in onze regio. Onze buurlanden scoren minder hoog.

Indicator 8A**Evolutie van de investeringsratio van de private sector****DIMENSIES****Ruimte** EU-lidstaten, Belgische gewesten**Tijd** 1995-2006**BRON**

Eurostat, Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/811.htm>

laatst gewijzigd

09-05-08

Land

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
EU-27	18,2	17,8	17,3	17,1	17,3	17,9	18,4	18,1	17,8	-	-	-
Vlaamse Gewest	21,2	20,8	19,6	18,1	18,7	19,6	20,3	20,1	19,3	18,7	18,9	18,2
Waalse Gewest	14,6	13,8	13,3	13,0	13,4	14,6	14,8	14,5	14,3	14,5	14,5	13,7
Brusselse Gewest	20,1	19,2	19,4	19,3	19,2	22,2	20,7	20,6	21,5	22,2	21,1	24,9
België	19,1	18,6	18,0	17,1	17,5	18,7	18,9	18,7	18,5	18,3	17,6	17,4
Duitsland	16,6	16,0	16,1	16,3	16,7	18,3	19,7	19,4	19,3	19,2	19,3	19,7
Frankrijk	17,1	16,5	16,2	15,8	15,8	16,5	16,4	15,8	15,1	14,6	14,7	14,9
Nederland	16,4	15,7	15,6	15,9	16,4	17,9	18,8	19,9	19,2	19,0	18,3	17,6

Toelichting

In het kader van een korte termijn project van het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie (I) werd in 2004 een onderzoek verricht naar een mogelijke methodologie voor het opmaken van een databank van buitenlandse bedrijven. Een neveneffect van dit onderzoek is dat er een databank van buitenlandse ondernemingen in Vlaanderen opgebouwd werd. Op vraag van Flanders Investment & Trade (F.I.T.) is deze database geactualiseerd in 2005 om na te gaan of de methodologie bij een update overeind blijft. Na verdere datacleaning in 2006 werden de eerste analyses voor 2002 en 2003 uitgevoerd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Een buitenlandse onderneming wordt hier gezien als elke directe of indirecte band tussen een niet-ingezetene en een onderneming gevestigd op grondgebied van het Vlaamse Gewest en of het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, die deze niet-ingezetene (buitenlandse investeerder) in staat stelt een significante invloed uit te oefenen op het bestuur van de bedoelde onderneming waarin direct of indirect wordt geïnvesteerd, en die getuigt van een duurzaam belang van de buitenlandse investeerder in de genoemde onderneming. Dit komt tot uiting in een kapitaalsparticipatie van minimum 10% van de buitenlandse investeerder in de genoemde onderneming.

De resultaten op basis van de in 2005 geactualiseerde databank buitenlandse aanwezigheid geven aan dat zowel de werkgelegenheid als de toegevoegde waarde toegenomen is in de buitenlandse industriële ondernemingen én in de dienstenbedrijven.

De Vlerick Leuven Gent Management School werkt momenteel aan een update van de databank in het kader van een globale studie.

Indicator 8B**Buitenlandse aanwezigheid****DIMENSIES****Ruimte**

Vlaams Gewest

Tijd

2002-2003

Sector

industrie (NACE 15-37), diensten (NACE 50-74)

BRON

Databank buitenlandse aanwezigheid STOOI in opdracht van F.I.T., bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 18-4-2008

2003

2002

Werkgelegenheid in buitenlandse ondernemingen in Vlaanderen

industrie (NACE 15-37)

185.531

183.012

diensten (NACE 50-74)

165.903

145.157

Toegevoegde waarde in buitenlandse ondernemingen in Vlaanderen, in miljoen euro

industrie (NACE 15-37)

19.670

18.742

diensten (NACE 50-74)

12.310

10.373

Toelichting

De Technologie-Organisatie-Arbeid (TOA) enquête is een driejaarlijkse telefonische enquête bij ondernemingen en organisaties met 10 of meer werknemers in Vlaanderen. Deze bevraging wil nagaan in welke mate vernieuwende management- en organisatieconcepten gekend zijn en toegepast worden. De eerste meting dateert van 1998 (enkel industrie). De enquêtes van 2001 en 2004 (alle sectoren) laten toe om aan de indicator een consistente invulling te geven. De vierde versie van de TOA is in 2007 afgenomen. In 2004 (= derde versie van de TOA) bedroeg de respons op de enquête 59,2%, of een effectieve respons van 1.646 bedrijven of organisaties.

De indicator heeft betrekking op het gewogen gemiddelde omzetpercentage van de bedrijven uit de enquête, met als gewichten de personeelsgrootte en de hoofdsectoren.

In 2004 genereerden de bedrijven uit de primaire, secundaire en marktdiensten globaal 18,6% van hun omzet uit nieuwe of verbeterde producten of diensten. Dit is een toename ten opzichte van 2001 (16,0%). In 2007 is de waarde van de globale indicator teruggevalen tot 16,8%. Het betreft echter geen significante evolutie. De verschillen tussen sectoren en personeelsklassen zijn eveneens niet significant.

Indicator 9A Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten (in %)

DIMENSIES
Ruimte Vlaamse Gewest
Tijd 2001, 2004, 2007
Sector Industrie, diensten, bouw, totaal
Omvang 10-49 werknemers, 50-199 werknemers, 200 of meer werknemers

BRON SERV - STV, TOA-enquête

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/4627.htm>

laatst gewijzigd 18-04-08

Sector

	2007				2004				2001			
	<u>10-49 wn</u>	<u>50-199 wn</u>	<u>200+ wn</u>	<u>Totaal</u>	<u>10-49 wn</u>	<u>50-199 wn</u>	<u>200+ wn</u>	<u>Totaal</u>	<u>10-49 wn</u>	<u>50-199 wn</u>	<u>200+ wn</u>	<u>Totaal</u>
Industrie	n.b.	n.b.	n.b.	17,8	21,2	15,9	20,2	20,0	16,4	17,3	16,7	16,6
Diensten	n.b.	n.b.	n.b.	12,5	18,3	19,4	19,7	18,5	17,2	16,7	16,9	17,0
Bouw	n.b.	n.b.	n.b.	17,1	16,7	10,5	12,3	16,0	18,2	10,4	8,0	14,4
Totaal	17,4	12,5	17,1	16,8	18,7	17,2	19,6	18,6	16,3	15,0	16,0	16,0

Toelichting

O&O-intensiteit = Bruto binnenlandse uitgaven voor O&O uitgedrukt als % van het BBP = $100\%(\text{GERD}/\text{BBP})$

GERD = Government Expenditures for Research & Development = bruto binnenlandse uitgaven voor O&O (van overheid en van privé samen)
M.b.t. de Vlaamse en Belgische inspanningen wordt aangenomen dat 25% van de werkingsuitkeringen voor de universiteiten bestemd is voor O&O.

Noot (overgenomen uit VRWB Aanbeveling 24): In de laatste O&O-enquête (2004) werden inspanningen geleverd om de historische gegevens voor Vlaanderen te valideren en te corrigeren. Voor het Belgische cijfer is dit niet gebeurd. Beide cijfers zijn dus niet meer volledig vergelijkbaar.

De bestedingen of uitgaven voor O&O kunnen gelokaliseerd worden volgens de sector van uitvoering: de bedrijven, de overheden, het hoger onderwijs en de instellingen zonder winstoogmerk. De gezamenlijke inspanningen van al deze sectoren in een land of regio leveren de totale Bruto Binnenlandse Uitgaven voor O&O (BUOO) van het betreffende gebied op, ook wel de Gross Expenditures on Research and Development (GERD) genoemd.

Voor Vlaanderen wordt de GERD op twee manieren berekend, naargelang de uitgaven voor het door Vlaanderen gesubsidieerde hoger onderwijs in Brussel al of niet meegerekend zijn. In die zin heeft men het over de gemeenschaps- en gewestbenadering.

Een van de belangrijkste indicatoren om de O&O-activiteit van een land of regio weer te geven is de O&O-intensiteit of het percentage van het Bruto Binnenlandse Product (per regio) dat besteed wordt aan O&O. Voor het jaar 2005 is de O&O-intensiteit 2,09% volgens de gewestbenadering ($\text{GERD}_{\text{gew}}/\text{BBP}$) en 2,13% volgens de gemeenschapsbenadering ($\text{GERD}_{\text{gem}}/\text{BBP}$). Binnen Europa positioneert Vlaanderen zich daarmee in de middengroep maar de Europese 3%-norm, de Barcelona-doelstelling voor 2010, wordt zeker nog niet gehaald.

Indicator 9Ba

O&O-INTENSITEIT (GERD als % BBP)

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gewest, België, zijn belangrijkste handelspartners, landen van de EU

Tijd Cf. referentiejaar

BRON

Steunpunt O&O-Indicatoren

Voor meer informatie:

<http://www.steunpuntoos.be/>

laatst gewijzigd 30-05-08

Bruto binnenlandse uitgaven aan O&O als percentage van het BBP

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
EU-27	1,84 (s)	1,84 (s)	1,83 (s)	1,87 (s)	1,88 (s)	1,87 (s)	1,86 (s)	1,85 (s)	1,8 (s)	-	-	-
EU-15	1,91 (s)	1,9 (s)	1,89 (s)	1,93 (s)	1,94 (s)	1,93 (s)	1,92 (s)					
België	1,83 (p)	1,84	1,87	1,88	1,94	2,08	1,97	1,94	1,86	1,83	1,77	1,67
Vlaams Gewest*	:	2,09	2,03	2,09	2,17	2,38	2,24	2,11	1,99	1,92	1,83	1,68

Bron: Eurostat, Steunpunt O&O Statistieken.

* Gewestbenadering -> De O&O-uitgaven van de Vlaamse instellingen gelegen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest worden niet in rekening genomen.

s = Eurostat estimate

p = Provisional value

: = Not available

Toelichting

BERD = Expenditures on R&D in the Business Enterprise Sector = bedrijfsbestedingen voor O&O inclusief de bestedingen van de collectieve onderzoekscentra

non-BERD = alle overige bestedingen (van de overheid en non-profit organisaties) voor O&O

* BERD en non-BERD zijn componenten van de GERD

GERD = Government Expenditures for Research & Development = bruto binnenlandse uitgaven voor O&O (van overheid en van privé samen)
M.b.t. de Vlaamse en Belgische inspanningen wordt aangenomen dat 25% van de werkingsuitkeringen voor de universiteiten bestemd is voor O&O.

GERD = GBAORD+GOVERD+PNP+BERD

Bijna drie kwart van de O&O-uitgaven is afkomstig van de bedrijven. Deze belangrijke component van de GERD duidt men aan als de Business Expenditures on R&D (BERD). De BERD loopt sinds 2001 achteruit, zowel in lopende prijzen als in aandeel van het BBP. Die terugloop verklaart de daling van de GERD en wordt ook in andere West-Europese landen vastgesteld. Diverse bronnen, zoals de Innovatiebarometer van de Europese Unie of de FDI-vertrouwensindex geven overigens aan dat dit deels moet toegeschreven worden aan een verschuiving van O&O-activiteiten naar de nieuw opkomende economieën zoals China en India of naar voormalige Oostbloklanden.

Indicator 9Bb	BERD en non-BERD als % BBP
DIMENSIES	Ruimte Vlaams Gewest & Vlaamse Gemeenschap
	Tijd 2000-2006
BRON	Eurostat; SOOI (WTI-Indicatorenboek 2007, p. 89)
Voor meer informatie	http://www.steunpuntoos.be/ www.steunpunt O&O-indicatoren.be

laatst gewijzigd 30-05-08

		2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
GERD	EU-27 *	1,84	1,84	1,83	1,87	1,88	1,87	1,86
	EU15 *	1,91	1,90	1,89	1,93	1,94	1,93	1,92
	België	1,83 (p)	1,84	1,87	1,88	1,94	2,08	1,97
	Vlaams Gewest*		2,09	2,03	2,09	2,17	2,38	2,24
BERD	EU-27 *	1,17	1,16	1,17	1,19	1,2	1,21	1,21
	EU15 *	1,22	1,22	1,21	1,24	1,25	1,26	1,25
	België	1,24 (p)	1,25	1,29	1,31	1,37	1,51	1,43
	Vlaams Gewest **		1,46	1,42	1,51	1,61	1,84	1,72
NonBERD	EU-27 *	0,67	0,68	0,66	0,68	0,68	0,66	0,65
	EU15 *	0,69	0,68	0,68	0,69	0,69	0,67	0,67
	België	0,59 (p)	0,59	0,58	0,57	0,57	0,57	0,54
	Vlaams Gewest **		0,63	0,61	0,58	0,56	0,54	0,52

* Eurostat estimate (s)

** Gewestbenadering -> uitgaven van universiteiten en hogescholen gefinancierd door de Vlaamse overheid in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest zijn niet in aanmerking genomen.

Toelichting

In opdracht van de sociale partners ontwikkelde de STV-Innovatie & Arbeid, op basis van de Technologie-Organisatie-Arbeid screenings (TOA-screenings), de Indicator Competentiegerichte Ondernemingen (ICO) die de evolutie van de toepassing van organisatieconcepten gericht op competentieontwikkeling en benutting aangeeft. De TOA-screening is een 3-jaarlijkse telefonische enquête bij een steekproef van ondernemingen en organisaties in de Vlaamse economie die peilt naar de mate waarin vernieuwende management- en organisatieconcepten gekend en toegepast worden. De volgende meting is voorzien in 2010.

Voor de samenstelling van de Indicator van Competentiegerichte Ondernemingen werden 13 criteria geselecteerd. In de ICO worden de ondernemingen in het TOA-onderzoek getoetst op deze 13 criteria die elk staan voor een bepaald aspect van competentiegericht ondernemen. Het cijfer dat de ICO weergeeft is het percentage bedrijven dat op minstens de helft van de criteria scoort.

De ICO stond in 2001 op 42,4% en in 2004 op 50,6%. Er is dus in de periode 2001-2004 een toename te zien in het competentiegericht ondernemen. Echter in 2007 is de indicator significant gedaald tot 42,1% en wordt in essentie het niveau van 2001 bereikt. STV wijst op een paradoxale evolutie van een aantal criteria: er is mogelijk sprake van een kwalitatieve evolutie: meer kwalitatief teamwerk en minder werkoverleg, minder opleidingen maar beter georganiseerd via een opleidingsplan.

Indicator 9C**Indicator van Competentiegerichte Ondernemingen (ICO)****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2001, 2004, 2007

BRON

SERV - STV-Innovatie & Arbeid

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4632.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2006

Percentage ondernemingen dat minstens op de helft van de criteria* scoort

2007	2004	2001
42,1	50,6	42,4

* In de ICO worden de ondernemingen op 13 criteria, die elk staan voor een bepaald aspect van competentiegericht ondernemen, getoetst.

Toelichting

Het risico op financiële armoede bij individuen, na alle sociale transfers (pensioenen, werkloosheidsvergoedingen, ziekte- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, kinderbijlagen en sociale bijstandsuitkeringen), wordt berekend als het percentage personen dat moet rondkomen met een netto-inkomen onder de armoedegrens. Deze grens wordt bepaald op 60 procent van het beschikbare mediaaninkomen van de inwoners van een land.

De armoedegrens lag in 2006 in België op 10.316 euro per jaar of 860 euro per maand. Omgerekend is dat voor een gezin met twee volwassenen en twee kinderen 1.805 euro per maand. Van alle inwoners van het Vlaamse Gewest beschikte 11,4% (of ca. 690.000 personen) over een inkomen onder deze grens. Vlaanderen scoort duidelijk beter dan het Waalse Gewest en België in zijn geheel. In vergelijking met de landen uit de Europese Unie bekleedt het Vlaamse Gewest de derde plaats. Enkel in Tsjechië en Nederland ligt het armoederisicopercentage nog lager dan in Vlaanderen. Daardoor is de doelstelling om inzake armoedebestrijding in 2010 tot de top vijf van de lidstaten van de Europese Unie te behoren nu al bereikt. Maar Vlaanderen scoort niet bij alle groepen even goed.

Vrouwen (12,4%) lopen een iets hoger risico op financiële armoede dan mannen (10,5%). Vergelijken met de andere EU-landen haalt het Vlaamse Gewest bij de vrouwen een derde plaats, bij de mannen een vierde plaats. Het armoederisico bij kinderen (0-15 jaar) bedraagt in het Vlaamse Gewest 9,8%, wat overeenkomt met een tweede plaats binnen de EU25. Binnen de leeftijdsgroep van 25 tot 49 jaar (6,7%) neemt het Vlaamse Gewest in Europa zelfs de topospositie in. Bij de oudere leeftijdsgroepen (65 jaar en ouder) ligt het armoederisico met 23,1% duidelijk hoger en scoort het Vlaamse Gewest met een 19de plaats in de EU25 een pak minder goed.

Naar huishoudtype zijn de eenoudergezinnen het meest kwetsbaar: 23,8% van hen moet rond komen met een inkomen onder de armoedegrens. In de Europese ranking betekent dit nog wel een vierde plaats. Ook alleenstaanden (20,5%) lopen een verhoogd risico op armoede. Hier haalt het Vlaamse Gewest de 9de plaats binnen Europa. Bij de huishoudens met twee volwassenen, waarvan minstens één persoon ouder is dan 65 jaar (armoederisico: 22,0%) doet het Vlaamse Gewest het met een 22ste plaats in Europees opzicht duidelijk minder goed.

Voor werkenden bedraagt het armoederisico slechts 3,8% waarmee het Vlaamse Gewest de tweede plaats haalt in Europa. Voor werklozen stijgt het risicopercentage naar 22,4% maar het Vlaamse Gewest scoort in deze groep binnen Europa wel het best. Dat de Vlaamse ouderen in vergelijking met de ouderen in de anderen EU-landen niet goed scoren, blijkt nogmaals uit het relatief hoge armoederisico van gepensioneerden (20,2%). Daarmee haalt het Vlaamse Gewest slechts de 15de plaats in de Europese Unie. Het hoogste armoederisico vinden we terug bij gezinnen met kinderen waar niemand aan het werk is: het risico loopt er op tot 70,7%, waarmee het Vlaamse Gewest in Europa uitkomt op een 17de plaats.

Ten slotte ligt het armoederisico van huurders meer dan dubbel zo hoog als dat van eigenaars (respectievelijk 20,6 en 9,1%). Bij de huurders haalt het Vlaamse Gewest de 12de plaats binnen de EU, bij de eigenaars de vijfde plaats.

Indicator 10A**Risico op financiële armoede, na sociale transfers****DIMENSIES**

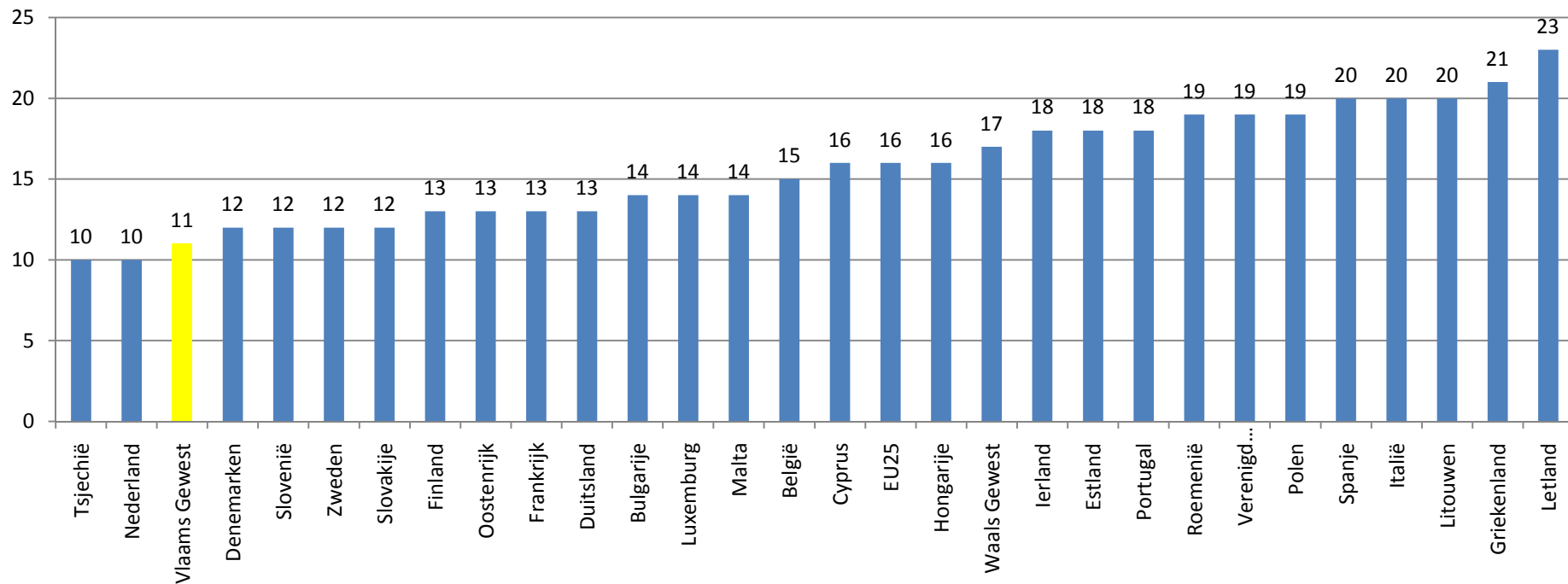
Ruimte Vlaams en Waals Gewest, België, EU25
Tijd 2006
Netto-inkomen < 60 % van het mediaan netto-inkomen

BRON

EU-SILC 2006, Eurostat en Algemene Directie Statistiek
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/232.htm>

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 20/05/2008

Risico op financiële armoede in Europa, na alle sociale transfers, in 2006 (inkomen 2005)*

* Percentage individuen met een netto-inkomen lager dan 60% van het mediaan equivalent netto-inkomen (na sociale transfers).

Toelichting

Langdurige armoede wordt gedefinieerd als het percentage personen dat leeft in een huishouden met een equivalent netto-inkomen dat lager ligt dan 60% van het mediaan equivalent inkomen in het huidige jaar (N) en in minstens twee jaren van de voorbije 3 jaren (N-1, N-2, N-3). Aangezien de EU-SILC-enquête nog maar drie keer werd afgenomen (in 2004, 2005 en 2006) zijn er hierover nog geen gegevens beschikbaar. Dat zal wel het geval zijn **in 2009** met de bekendmaking van de resultaten van EU-SILC 2007. Om toch een zekere indicatie te geven, wordt verwezen naar de resultaten van de vroegere ECHP-enquête, de voorloper van de EU-SILC-enquête. In 2001 was 7% van de inwoners van het Vlaamse Gewest langdurig arm. In vergelijking met de landen van de EU15 nam het Vlaamse Gewest hiermee de 5de plaats in.

Indicator 10B

Armoedepersistentie in procent van de bevolking

DIMENSIES

Ruimte
Tijd
Netto-inkomen

BRON

EU-SILC, Eurostat en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 20/05/2008

nog geen cijfers beschikbaar

Toelichting

In tegenstelling tot de vorige indicatoren is de eenheid van analyse hier het 'huishouden'. Voorlopig dienen de gegevens van het Huishoudbudgetonderzoek als basis. Bij Eurostat is een werkgroep bezig om de EU-SILC-enquête aan te passen zodat de indicator op basis van EU-SILC zou kunnen berekend worden.

Voor België lag in 2003 het percentage huishoudens met een inkomen beneden het mediaaninkomen dat 33% of meer van hun budget moet spenderen aan huurkosten en andere huisvestingskosten op 14%. Dit is hetzelfde percentage als in 2000 en 2001. Gezien de beperkte omvang van de steekproef van het Huishoudbudgetonderzoek en de grote uitval van respondenten is een berekening voor het Vlaamse Gewest onvoldoende betrouwbaar om uitspraken te doen over evoluties of risicocategorieën.

De Woonsurvey 2005 van het Kenniscentrum voor Duurzaam Woonbeleid toont wel verwante cijfers voor het Vlaamse Gewest. In totaal spenderen 12,7% van alle Vlaamse gezinnen meer dan 30% van het huishoudinkomen aan woonkosten. Als de huishoudens gerangschikt worden in equivalente inkomensquintielen, blijkt dat bij het laagste quintiel (de 20% gezinnen met het laagste inkomen) 22,4% van de gezinnen meer dan 30% van het huishoudinkomen te spenderen aan woonkosten. Bij het tweede tot en met het vierde quintiel gaat het respectievelijk om 16,4%, 12,0% en 10,0% van de gezinnen. Bij het hoogste quintiel (de 20% gezinnen met het hoogste inkomen) geven 5,2% van de gezinnen meer dan 30% van hun inkomen uit aan woonkosten.

Indicator 10C	Aandeel huishoudens met een inkomen beneden het mediaaninkomen die meer dan 33% van het gezinsbudget uitgeven aan huurkosten en andere woonkosten m.b.t. huisvesting.
DIMENSIES	Ruimte Tijd Netto-inkomen
BRON	Huishoudbudgetonderzoek, Algemene Directie Statistiek; Woonsurvey, Kenniscentrum voor Duurzaam Woonbeleid
Voor meer informatie	laatst gewijzigd 20/05/2008

nog geen cijfers beschikbaar

Toelichting

De capaciteit van de gesubsidieerde kinderopvang en van de kinderopvang onder toezicht van Kind en Gezin is van 2001 tot 2007 toegenomen van 312 plaatsen per 1.000 kinderen van 0-3 jaar tot 344, of een toename met meer dan 21.000 plaatsen. In de jaren 2005 - 2007 zijn er 8.679 extra plaatsen gecreëerd. Toch zijn de behoeften groter dan de bestaande capaciteit, ook al omwille van de recente stijging van het aantal geboorten.

Om de tewerkstelling van vrouwen aantrekkelijker te maken, heeft de Europese Raad van Barcelona in maart 2002 een norm vooropgesteld van 33 kinderopvangplaatsen per 100 kinderen tot 3 jaar tegen 2010. Het Vlaams Gewest heeft die, louter op basis van de capaciteit van de formele kinderopvang, in 2004 al overschreden. Gezien reeds heel wat kinderen onder de leeftijd van 3 jaar deelnemen aan het kleuteronderwijs is de Vlaamse score nog veel hoger.

Indicator 11Aa

Capaciteit van de kinderopvang per 1.000 kinderen onder de 3 jaar

DIMENSIES

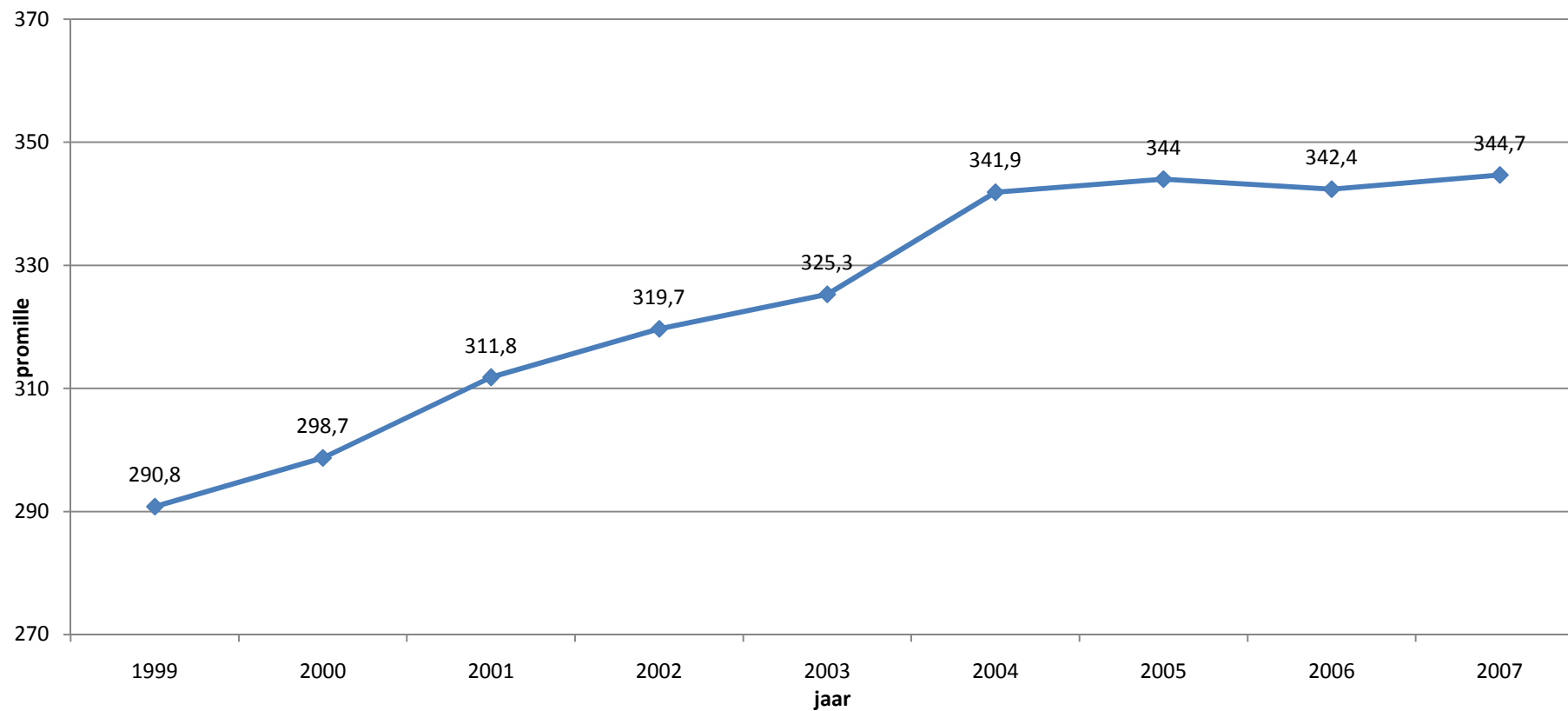
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2000-2006

BRON

Kind en Gezin

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 24/08/2008



Toelichting

Ook in de buitenschoolse opvang, erkend door of onder toezicht van Kind en Gezin kwamen heel wat extra plaatsen bij tussen 2000 en 2007. Met een toename van bijna 13.000 plaatsen evolueerde de capaciteit in die periode van 27 naar 50 plaatsen per 1.000 kinderen van 4 tot 12 jaar. In deze cijfers zijn de initiatieven die scholen zelf nemen om hun kinderen na schooltijd op te vangen niet inbegrepen, zodat de totale opvangcapaciteit veel groter is dan deze cijfers weergeven.

Voor de leeftijdsgroep van 4 jaar tot de leeftijd van de schoolplicht werd in 2002 ook een 'Barcelona-norm' voor opvang bepaald van 90%. Aangezien bijna alle kinderen vanaf 3 jaar tot 6 jaar naar school gaan scoort het Vlaams Gewest nagenoeg 100%.

Indicator 11Aabis

Capaciteit van de buitenschoolse kinderopvang per 1.000 kinderen van 4 jaar t/m 12 jaar

DIMENSIES

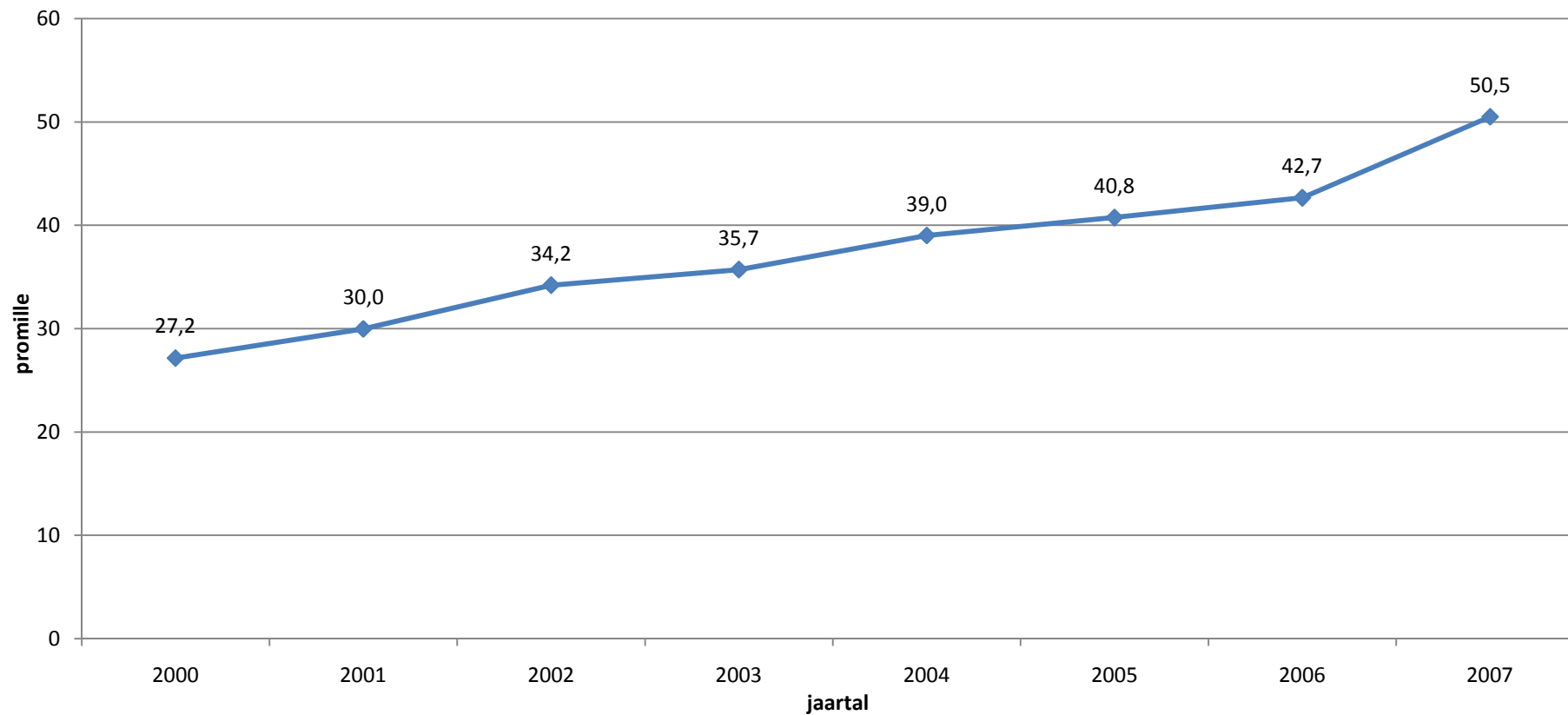
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2000-2006

BRON

Kind en Gezin

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 24/08/2008



Toelichting

Afgezet tegen het aantal jongeren tussen 0 en 17 jaar neemt de capaciteit (zonder de gemeenschapsinstellingen) van de BJB voor het eerst in jaren af. Van 7,1 promille in 2006 naar 6,9 promille in 2007. Eén van de verklarende factoren van deze daling is ook het toenemen van de doelgroep omwille van de plotse geboortegolf. Het voorbije jaar merken we immers een capaciteitsstijging met bijna 350 plaatsen/begeleidingen in de ambulante voorzieningen, het aantal (semi-)residentiële plaatsen nam licht af. Vergeleken met 1999 is de capaciteit toegenomen met 1.800 plaatsen. Als we de begeleidingen door de diensten voor pleeggezinnen bij de ambulante sector tellen, zien we t.o.v. 1999 een stijging van 2,82 naar 3,92 per 1.000 0-17 jarigen terwijl dit in de (semi-)residentiële sector van 3,01 naar 3,03 evolueerde. In 2001 stak de ambulante capaciteit, de (semi-)residentiële voorbij. Wat de gemeenschapsinstellingen betreft, steeg de capaciteit van 208 plaatsen (waaronder 70 in een gesloten afdeling) in 1999, naar 246 (waaronder 130 in een gesloten afdeling) in 2005, of een toename met globaal gezien 38 plaatsen. Via reconversie en nieuwe opvangplaatsen steeg de capaciteit in de gesloten afdelingen met 60 eenheden.

Toch komt de groei van het aanbod niet tegemoet aan de gestegen vraag. Al jaren is de bezettingsgraad van de voorzieningen binnen de BJB zeer hoog (vaak boven 95%). Een en ander kon worden opgevangen via een stijgende aantal pleegzorgsituaties en een afwenteling naar voorzieningen buiten de BJB, maar lang niet alles. Er bestaan dan ook wachtlijsten. In 2006 werd grondig ingegrepen om de situatie recht te trekken via enerzijds een Globaal Plan Bijzondere Jeugdzorg en anderzijds een besluit dat de programmatie binnen de BJB en de regionale spreiding ervan vastlegt. Dit moet leiden tot een forse uitbreiding van de capaciteit en de vernieuwing van het aanbod met invloed op de capaciteit.

Indicator 11Ab

**Capaciteit opvang en begeleiding Bijzondere Jeugdbijstand, in aantal en per 1.000
0-17 jarigen, zonder gemeenschapsinstellingen, op 31 december**

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd vanaf 1999
Leeftijd bevolking van 0-17 jaar

BRON

WVG, Agentschap Jongerenwelzijn en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 29/05/2008

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
<u>Aantal</u>									
begeleidingstehuis	2.898	2.906	2.898	2.908	2.836	2.811	2.791	2.801	2775
gezinstehuis	44	44	65	55	83	83	86	89	94
onthaal-, oriëntering- en observatiecen	297	297	297	297	296	294	294	257	235
dagcentrum	651	651	651	651	643	641	616	596	579
subtotaal (semi)-residentieel	3.890	3.898	3.911	3.911	3.858	3.829	3.787	3.743	3683
diensten pleeggezinnen*	3.460	3.262	3.119	2.954	2.809	2.645	2.537	2.436	2.333
thuisbegeleiding	1.200	1.060	1.060	1.060	1.018	1.012	1.011	941	888
begeleid zelfstandig wonen	368	352	352	352	338	336	325	242	230
subtotaal ambulans	5.028	4.674	4.531	4.366	4.165	3.993	3.873	3.619	3.451
totaal	8.918	8.572	8.442	8.277	8.023	7.822	7.660	7.362	7.134
				1.438					
<u>Capaciteit per 1.000 0-17-jarigen (op 31 december)</u>									
	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
(semi)-residentieel	3,03	3,22	3,23	3,24	3,20	3,17	3,13	3,08	3,01
ambulans	3,92	3,86	3,75	3,62	3,45	3,31	3,20	2,98	2,82
totaal	6,94	7,09	6,98	6,87	6,65	6,48	6,34	6,06	5,84

Aantal 0-17 jarigen op 1/1

1.284.275

1.209.615

* capaciteit wordt voor pleeggezinnen wordt gelijk gesteld aan het aantal effectief begeleide jongeren

Toelichting

Het aantal bestaande **rusthuisbedden** bedroeg op 1 januari 2008 64.354 eenheden. Dit betekent een realisatie van 77,8% van de programmatie, waardoor de dalende tend sedert 1998 (91%) wordt voortgezet. Sedert 1 januari 2002 kwamen er 4.600 plaatsen bij en sedert 1 januari 1997 bijna 9.000. Uitgedrukt in percentage van de bevolkingsgroep, dat potentieel gebruik maakt van de rusthuisbedden (80plussers) zien we sedert 1999-2000 een voortdurende capaciteitsdaling van 29% naar 22% in 2008. Ook als de geplande bedden worden meegerekend is er een relatieve capaciteitsdaling van 33,5% naar 25,9%. De bestaande + geplande capaciteit bedroeg op 1 januari 2008 75.861 eenheden, tegenover 68.600 in 2001 en 68.000 in 1996.

Het aantal bestaande plaatsen in **serviceflatgebouwen** bedroeg 13.436 eenheden op 1 januari 2008, of een invulling van de programmatie met 41%, waardoor de licht stijgende trend, na een jaar onderbreking, terug verdergezet wordt. Begin dit jaar waren er ook nog 8.000 gepland, of globaal 65,6% van de programmatie: ook hier wordt de stijgende trend verder gezet. Het aantal bestaande plaatsen steeg sedert 2002 met 2.800 en sedert 1997 met 5.500.

Uitgedrukt in percentage van de bevolkingsgroep, dat potentieel gebruik maakt van deze woongelegenheden (80plussers) zien we na een periode van capaciteitsstagnatie, de voorbije twee jaar een daling tot 4,6%. Als ook de geplande plaatsen worden meegerekend, is er een na jaren van relatieve capaciteitsdaling het voorbije jaar terug een stijging te merken (7,3%)

Zowel voor de rusthuizen als de serviceflatsgebouwen zijn er meer behoeften onder de bevolking dan het huidige aanbod voorziet. Dit vertaalt zich in wachtlijsten bij verschillende voorzieningen.

Indicator 11Ac

Aantal bestaande en vergunde plaatsen in rusthuizen en serviceflats per 100 80-plussers

DIMENSIES

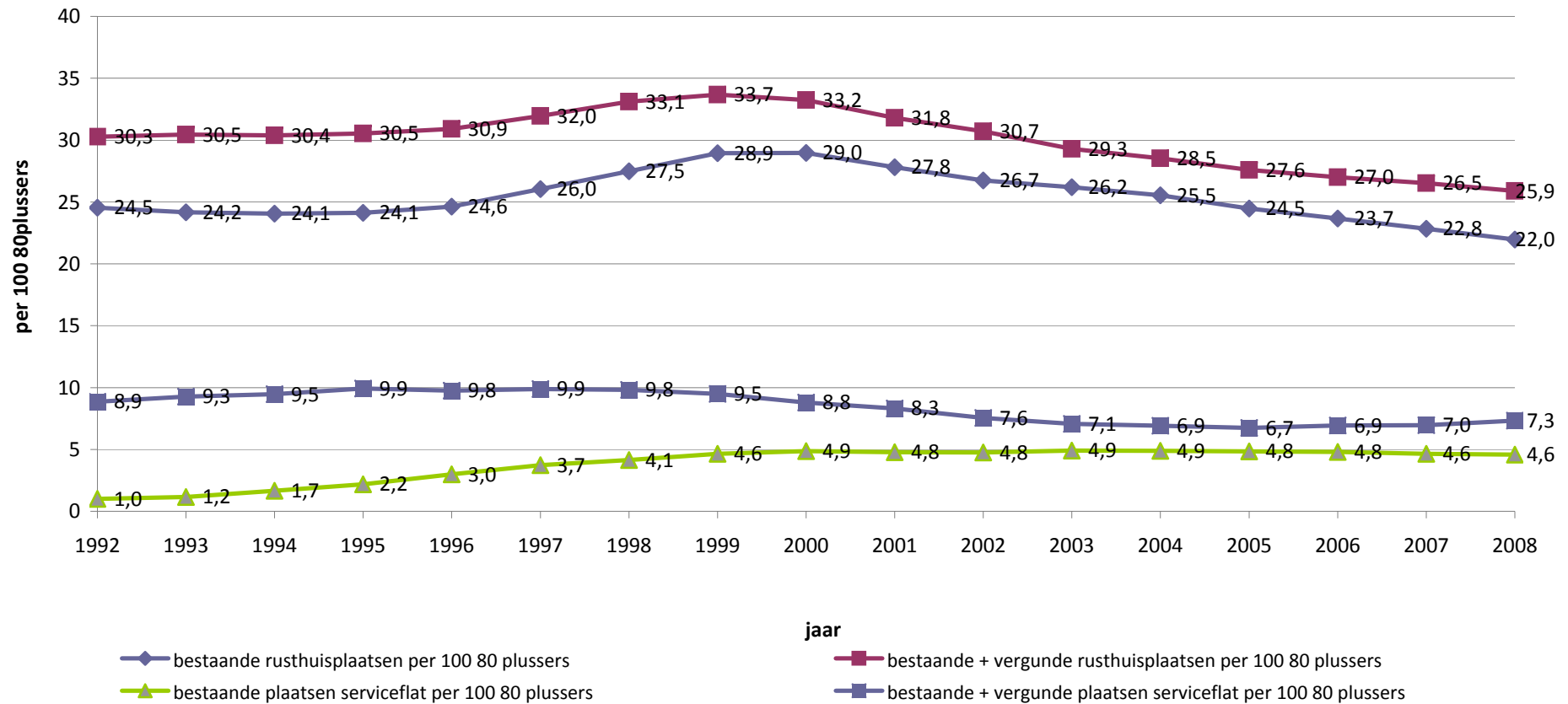
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 1992-2008
Andere leeftijd 80+

BRON

Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Team Gegevensverwerking en Resultaatopvolging

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 20/05/2008



Toelichting

Het aantal geholpen gezinnen in de thuiszorg steeg met 19.100 eenheden tussen 1999 (60.00) en 2007 (79.181) of van 2,5 naar 3,1% van alle private huishoudens. Als we het aantal gezinnen met 65plussers schatten op 80% van alle geholpen gezinnen, dan steeg hun aantal van 48.000 naar 63.300.

Indicator 11Ad

Geholpen huishoudens in de gezinszorg per 100 private huishoudens

DIMENSIES

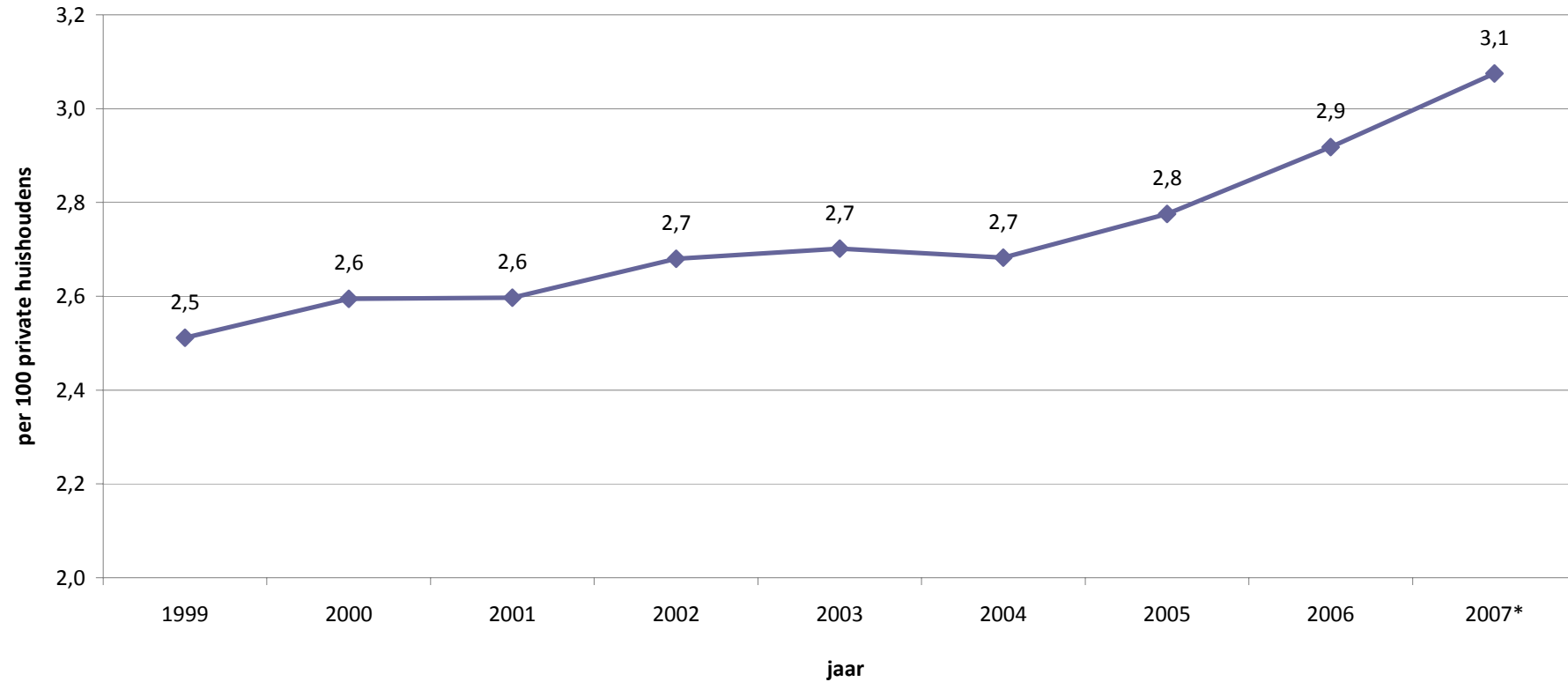
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd vanaf 31/12./1999
Andere aantal private huishoudens

BRON

WVG, Team Eerstelijns en Thuiszorg en Algemene Directie Statistiek

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 20/05/2008



Toelichting

Sedert 2000 is het aantal (semi-)residentiële plaatsen in de zorg voor personen met een handicap gestegen met zo'n 2.100 eenheden en sedert 1995 met 3.200 naar 22.769 op 31 december 2007. De stijging kwam vooral de sector van de volwassenen ten goede en in het bijzonder de tehuizen voor niet-werkenden en de dagcentra. De capaciteit van de ambulante sector (10.499 op 31 december 2007) is in dezelfde periodes nog feller gestegen: met 4.866 eenheden sedert 2000 en 7.247 sedert 1995. Aldus bedroeg de totale capaciteit van plaatsen en begeleidingen 33.268 op 31 december 2007 tegenover 27.600 in 2000, of een stijging met meer dan 5.500 eenheden op 7 jaar tijd. Uitgedrukt in promille van de totale bevolking komen deze cijfers overeen met respectievelijk 5,4 voor 2007; 4,6 voor 2000 en 4,0 voor 1995.

Niettegenstaande deze groei blijven er lange wachtlijsten bestaan in de zorg en begeleiding van personen met een handicap. Op 31 december 2007 waren er 9.253 personen die binnen de 6 maanden een oplossing zochten voor hun zorgvraag. Dit waren er zo'n 1.100 meer dan op 31 december 2006.

Indicator 11Ae

Aanbod voorzieningen voor personen met een handicap (erkende capaciteit), capaciteit promille totale bevolking

DIMENSIES

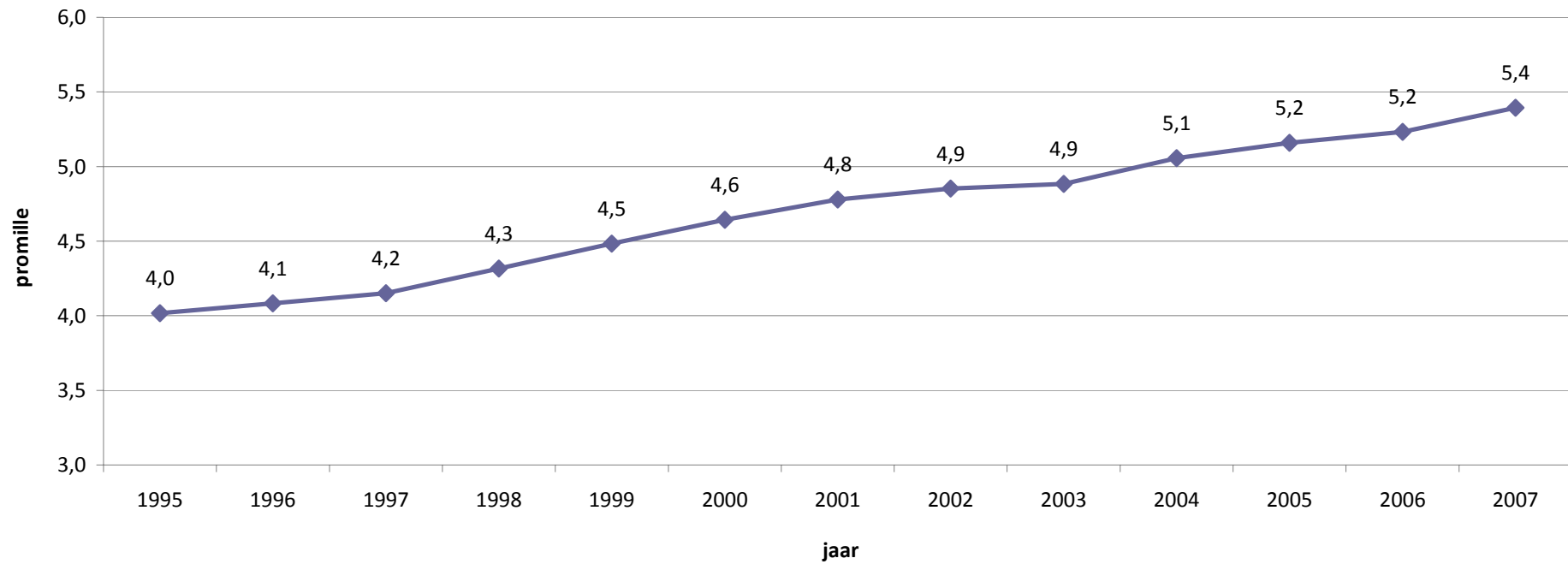
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd vanaf 1995
Soort (semi-) residentieel, ambulante,...

BRON

VAPH

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 20/05/2008



Toelichting

Het aanbod aan ziekenhuisbedden per honderdduizend inwoners is vrij stabiel (512 in algemene ziekenhuizen voor 2005, 170 in psychiatrische ziekenhuizen) en is gebonden aan een strikte programmering (federaal).

De gezondheidsenquête verschaft meer inzicht in de financiële toegankelijkheid van de gezondheidszorg. In 2004 wees dit onderzoek uit dat 23,3% van de Vlamingen zegt de gezondheidskosten moeilijk te kunnen betalen, dit is een verbetering t.o.v. de 26,5% in 2001 en 25,2% in 1997. Vrouwen (37,7%) geven vaker dan mannen (20,2%) aan dat de uitgaven voor gezondheidszorg moeilijk passen binnen het huishoudbudget. Het gebruik van medische diensten werd in 2004 door 5,3% van de Vlaamse bevolking uitgesteld om financiële redenen (tegenover 5,7% in 2001 en 4,2% in 1997).

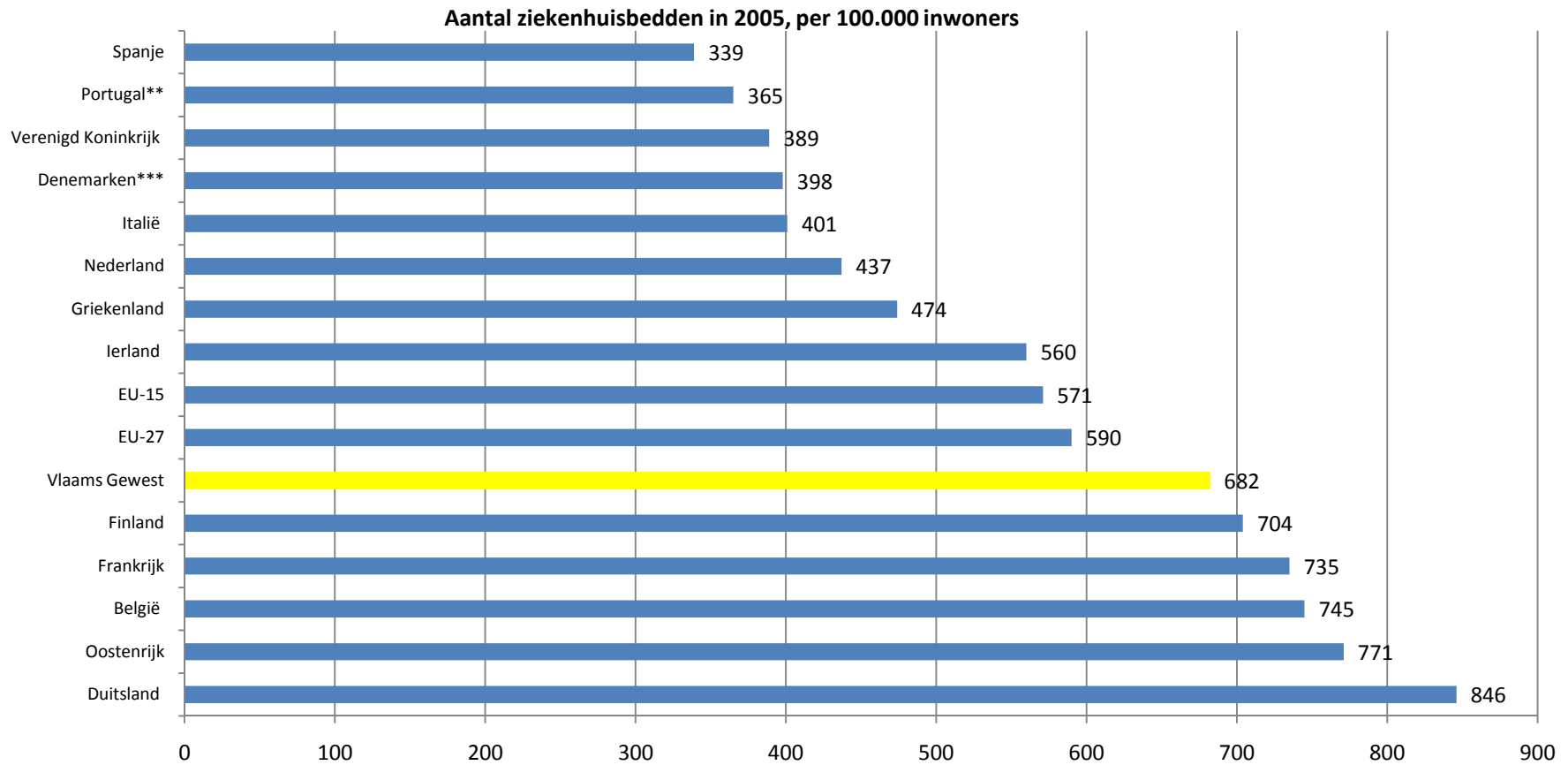
** cijfers 2004; *** cijfers 2003

Indicator 11Af Aantal ziekenhuisbedden per 100.000 inwoners, Europese vergelijking

DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest, EU-landen
Tijd 2005

BRON WVG, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Eurostat
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2820.htm>

laatst gewijzigd 23/05/2008



Toelichting

In 2005 waren er 196 huisartsen en 221 geneesheer-specialisten per honderdduizend inwoners. Hiermee bevindt Vlaanderen zich in het midden van het Europese peloton.

** cijfers 2004

Indicator 11Ag Aantal geneesheren per 100.000 inwoners, Europese vergelijking

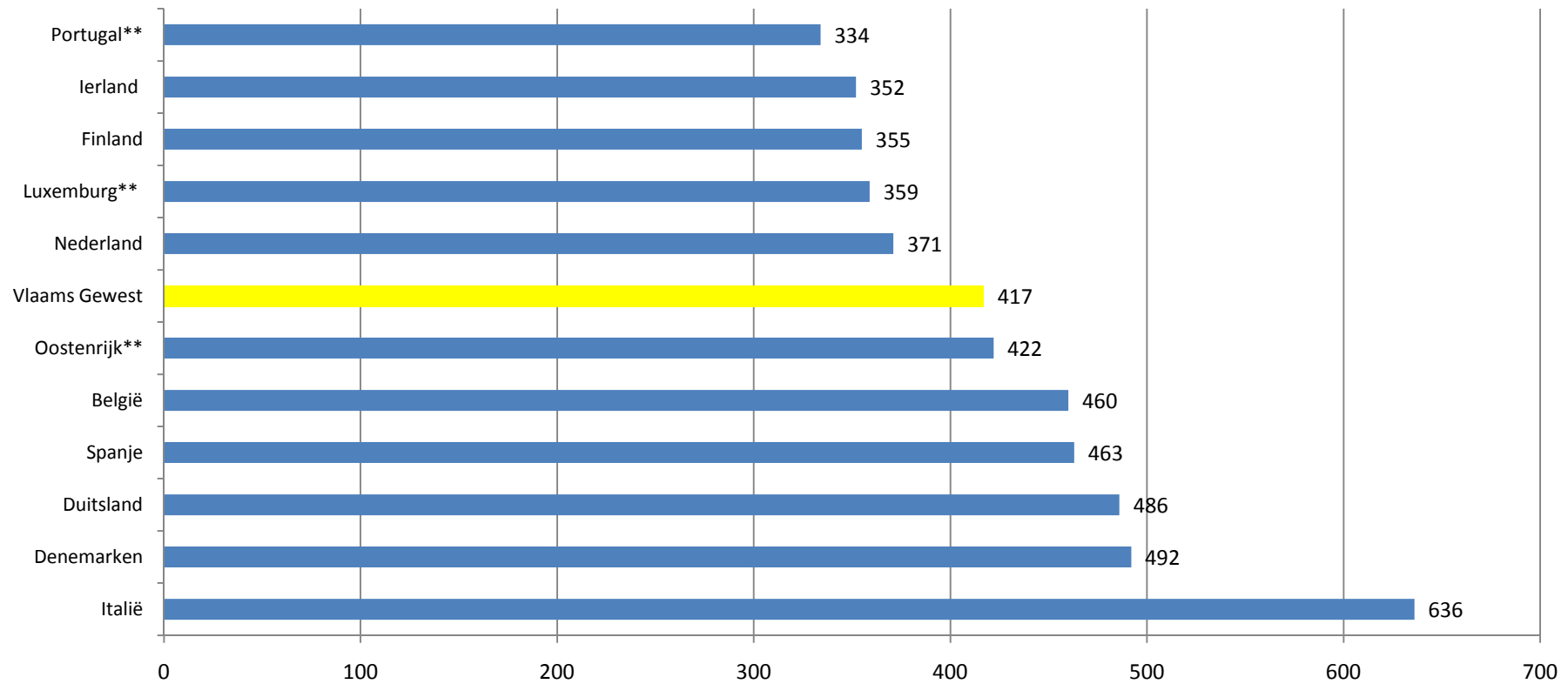
DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest, EU-landen
Tijd 2005

BRON WVG, Agentschap Zorg en Gezondheid, Eurostat

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 23/05/2008

Aantal geneesheren in 2005, per 100.000 inwoners



Toelichting

De gegevens zijn gebaseerd op de gezondheidsenquête van het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid, Louis Pasteur.

Waar de levensverwachting bij de mannen vanaf de geboorte steeg met 2 jaar tussen 1997 en 2004 is levensverwachting, vrij van lichamelijke beperkingen gestegen met 4 jaar. Bij de vrouwen is dit in dezelfde periode respectievelijk 1,2 en 2 jaar.

Zowel bij de mannen als de vrouwen stijgt het aantal te verwachten jaren in goede gezondheid sneller dan de levensverwachting.

Vlaanderen scoort in vergelijking met de EU15 zowel inzake algemene levensverwachting als levensverwachting vrij van lichamelijke beperkingen hoog.

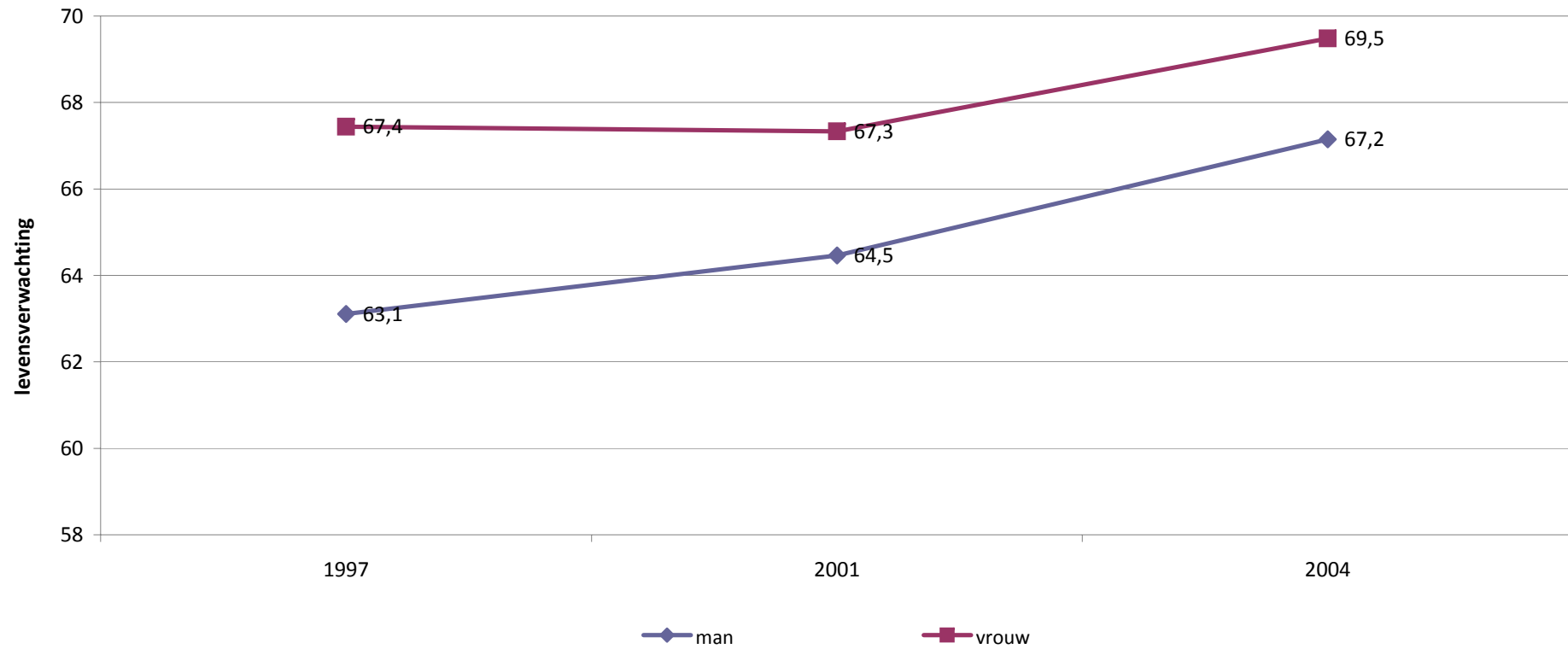
Indicator 11B Gezonde levensverwachting bij de geboorte, naar geslacht

DIMENSIES
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1997, 2001, 2004
Geslacht man, vrouw

BRON Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, Gezondheidsenquête

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 13/07/2007



Toelichting

De gegevens zijn gebaseerd op de gezondheidsenquête van het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid, Louis Pasteur en meer bepaald, op de vraag 'hoe ervaart u uw eigen gezondheid'.

Uit de cijfers blijkt dat de gezondheidsbeleving stelselmatig verbetert naargelang het inkomensniveau van de persoon stijgt. Tussen het laagste inkomenskintiel en het hoogste is er een verschil van maar liefst 30% personen die hun gezondheid goed tot zeer goed beoordelen.

Indicator 11C

Aandeel personen dat zich goed tot zeer gezond voelt volgens inkomenskwaantiel, in %

DIMENSIES

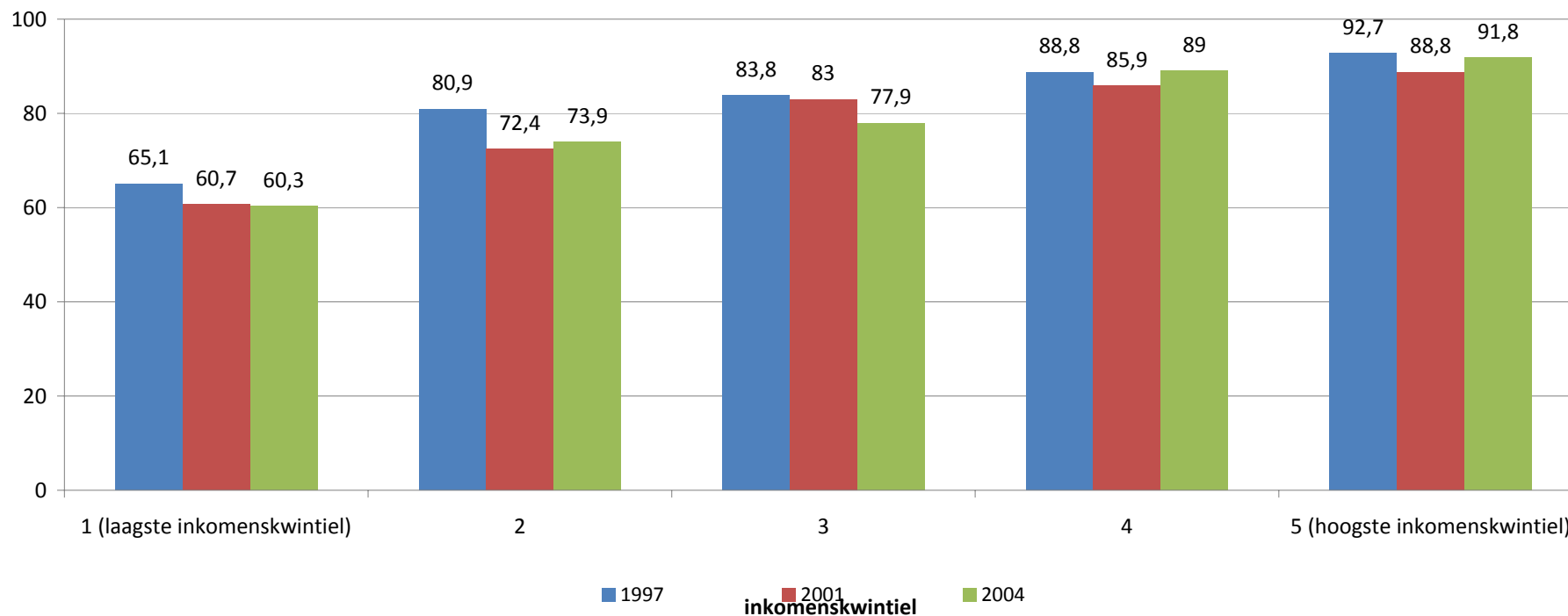
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1997, 2001, 2004
Andere gezondheidstoestand

BRON

Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, Gezondheidsenquête

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 19/05/2006



Toelichting

Eén van de vier werkbaarheidsindicatoren in de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor is de werk-privé-balans.

Ook voor deze indicator deelt de werkbaarheidsmonitor zowel de Vlaamse arbeidspopulatie als de zelfstandige ondernemerspopulatie in naar aandeel werknemers (zelfstandige ondernemers) dat zich al dan niet in een problematische situatie bevindt. Naast de categorie 'niet problematisch' en 'problematisch' wordt ook nog een categorie 'acuut problematisch' onderscheiden. Dit is een subgroep binnen de groep 'problematisch', maar ze wordt gepercenteerd op de totale populatie.

Uit de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor loontrekkenden (nulmeting) blijkt dat 88,2% van de werkende Vlamingen anno 2004 erin slaagt om werk en privé goed te combineren. Bij 11,8% of ongeveer 245.000 Vlaamse werknemers lukt dat niet. De jobeisen maken dat deze werknemers systematisch moeilijkheden ervaren om hun beroepsbezigheden en hun gezins- en sociaal leven op elkaar af te stemmen. Het kan zijn dat de betrokkenen regelmatig te moe thuiskomen van het werk en daardoor in hun privé niet meer echt aanspreekbaar zijn. Een andere mogelijke verklaring is dat de baan 'gezinsonvriendelijk' is door (te) lange arbeidsdagen of onregelmatige werkuren.

In 2007 kunnen iets meer Vlaamse werknemers (89,2%) een evenwichtige werk-privé-balans vinden. Voor de werk-privé-balans is het aandeel dat tot de problematische groep behoort gedaald van 11,8% (2004) tot 10,8% en het aandeel dat deel uitmaakt van de acuut problematische groep verminderde van 3,1% (2004) naar 2,4%.

Uit de de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandigen (nulmeting) blijkt dat 34,5% van de Vlaamse zelfstandige ondernemers problemen heeft met de werk-privé-combinatie; 10,9% wordt zelfs geconfronteerd met een quasi permanent conflict tussen werk- en privésfeer. Het gaat om 118.000 zelfstandige ondernemers (en hun gezinnen) met combinatiemoeilijkheden; bij 37.000 daarvan is er sprake van een acuut conflict.

Indicator 12A	Werkbaarheidsindicator: % werknemers (zelfstandige ondernemers) waarbij werk-privé in balans is	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaams Gewest
	Tijd	2004 en 2007
	Situatie	niet problematisch, problematisch, acuut problematisch
BRON	Vlaamse Werkbaarheidsmonitor (SERV - STV-Innovatie & Arbeid)	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4507.htm http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3541.htm	

laatst gewijzigd 21-04-08

<u>Werk-privé in balans</u>	<u>Werknemers</u>		<u>Zelfstandige ondernemers</u>
	<i>2007</i>	<i>2004</i>	<i>2007</i>
Niet problematisch	89,2%	88,2%	65,5%
Problematisch	10,8%	11,8%	34,5%
Acuut problematisch	2,4%	3,1%	10,9%

Toelichting

De indeling naar gezinstype omvat inwonend bij ouders, alleenstaand, samenwonend met partner zonder kinderen, samenwonend met partner en 1 kind, samenwonend met partner en 2 kinderen, samenwonend met partner en 3 of meer kinderen, hoofd eenoudergezin met 1 kind, hoofd eenoudergezin met 2 of meer kinderen, inwonend bij een kerngezin, wonend in collectief huishouden en de categorie andere.

De werkzaamheidsgraad naar gezinstype wordt bekeken voor de leeftijdsgroep tussen 25 en 44 jaar. Hij geeft de verhouding aan van het aantal werkenden (25-44 jaar) op de totale bevolking (25-44 jaar).

Of vrouwen en mannen buitenshuis gaan werken, verschilt volgens hun gezinspositie, maar niet op dezelfde manier. Vrouwen hebben minder vaak een betaalde baan naarmate ze meer kinderen hebben. Hun werkzaamheid is het laagst wanneer ze een gezin vormen met een partner en drie of meer kinderen (63,3% in 2004). Ook wanneer ze inwonen bij een kerngezin of in een collectief huishouden wonen, is hun werkzaamheid laag met respectievelijk 60,7% en 21,5%. Vrouwen die alleenstaand zijn of samenwonen met een partner zonder kinderen zijn het meest aan het werk, respectievelijk 82,0% en 85,2%.

In tegenstelling tot de situatie bij de vrouwen, hebben mannen met een partner en kinderen een hogere werkzaamheidsgraad dan mannen die (nog) geen gezin gesticht hebben. De werkzaamheidsgraad bij mannen met meer dan 3 kinderen of meer bedroeg 89,8% in 2005 tegenover 77,1% bij alleenstaande mannen. Het is nog steeds in de eerste plaats de moeder die tijd investeert in haar gezin, terwijl de vader de eindverantwoordelijkheid draagt voor het gezinsinkomen.

Alleenstaand ouderschap legt vaak een rem op de mogelijkheid om gezin en arbeid op een succesvolle manier te combineren, zowel voor vrouwen als voor mannen. De mogelijkheid om inkomensverwerving en zorgtaken billijk over beide ouders te verdelen is dan immers veelal afwezig. Zo ligt de werkzaamheidsgraad van alleenstaande moeders lager dan die van moeders die samenwonen met een partner en één of twee kinderen, hoewel ze gezinshoofd zijn. In 2005 bedroeg de werkzaamheidsgraad van alleenstaande moeders 69,3% (1 kind) en 65,5% (2 of meer kinderen) ten opzichte van respectievelijk 81,3% en 80,2% bij moeders met 1 of 2 kinderen.

Alleenstaande moeders zijn ook minder vaak aan het werk dan alleenstaande vaders, respectievelijk 68,9% (65,5%) en 80,5% (83,6%). Dit komt onder meer doordat vrouwen en mannen vaak vanuit een andere beroepssituatie in het alleenstaande ouderschap terechtkomen. Vaders zijn vaker aan het werk en moeders zijn meer niet-beroepsactief vóór de breuk met de partner. Hiermee samenhangend blijven de bestaande traditionele rolopvattingen soms het arbeidsmarktgedrag sturen van alleenstaande moeders enerzijds en alleenstaande vaders anderzijds.

Indicator 12Abis**Werkzaamheidsgraad naar gezinstype (25-44 jaar), in %****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2004, 2005*
Geslacht mannen, vrouwen
Gezinspositie alleenstaand, andere, samenwonend met partner zonder kinderen, ...

BRON

Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de KSZ - basistoepassing 11, bewerking Steunpunt WSE

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4011.htm>

laatst gewijzigd 27_08_08

Werkzaamheidsgraad naar gezinstype

	2004		2005*	
	vrouw	man	Vrouw	Man
Inwonend bij ouders	75,1	80,4	74,9	80,0
Alleenstaand	82,0	80,6	78,5	77,1
Samenwonend met partner zonder kinderen	85,2	91,8	84,1	90,4
Samenwonend met partner en 1 kind	81,3	93,4	81,3	92,7
Samenwonend met partner en 2 kinderen	80,0	94,7	80,2	93,8
Samenwonend met partner en 3 of meer kinderen	63,3	90,5	63,8	89,8
Hoofd eenoudergezin met 1 kind	68,4	80,6	69,3	80,5
Hoofd eenoudergezin met 2 of meer kinderen	64,0	84,3	65,5	83,6
Inwonend bij een kerngezin	60,7	76,1	60,9	76,9
Wonend in collectief huishouden	21,5	24,3	20,6	23,4
Andere	73,6	73,6	46,4	50,9
Totaal	77,2	88,2	76,4	86,0

* cijfers vierde kwartaal

Toelichting

De tevredenheid van de bevolking wordt opgevolgd via de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De respondenten worden gevraagd aan te geven hoe tevreden ze zijn met een aantal levensaspecten: van zeer tevreden tot zeer ontevreden.

Op vrijwel alle levensdomeinen worden hoge scores gemeten. Zoals de voorbije jaren klagen ouderen wel iets meer over hun gezondheidstoestand. De jongere generaties (25-40 jaar) vinden dat ze te weinig tijd hebben om de dingen te doen die ze moeten en willen doen. De jongste leeftijdsgroep (<25 jaar) is het minst tevreden over zijn eigen beschikbaar inkomen maar dan weer wel zeer tevreden over zijn levensstandaard. De langere afhankelijkheid van de ouders zal hier zeker in meespelen. Een globale tevredenheidsindex toont geen verschillen naar gender, leeftijd en opleidingsniveau. Wel blijken huurders en mensen die moeilijker met hun inkomen kunnen rondkomen en zich laag inschatten op de maatschappelijke ladder, minder tevreden. Europees vergeleken ligt de tevredenheid van de Vlamingen zeer hoog. Enkel de Scandinaven, Nederlanders, Noord-Ieren en Luxemburgers scoren nog hoger.

Indicator 12B**Tevredenheid over verschillende levensaspecten, in %*****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 1999 - 2000 - 2003 - 2005-2006

BRON

SCV-survey 1999-2007

Voor meer informatie

laatst gewijzigd 08-05-08

	2007	2006	2005	2003	2000	1999
	% heel tevreden of tevreden	% heel tevreden of tevreden	% heel tevreden of tevreden	% heel tevreden of tevreden	% heel tevreden of tevreden	% heel tevreden of tevreden
sociale contacten met huisgenoten	97,2	96,7	96,5	96,6	96,5	96,0
woning	96,0	94,2	93,8	93,1	95,0	95,7
sociale contacten met familie en vrienden	95,3	95,4	95,2	94,4	94,7	94,6
werk	93,9	92,8	94,6	95,8	93,9	94,3
buurt waarin u woont	93,3	94,3	94,2	92,8	92,8	92,8
levensstandaard	92,3	91,1	92,9	92,2	91,8	92,3
manier vrijetijdsbesteding	89,9	89,0	90,2	88,1	87,7	87,0
gezondheidstoestand	85,8	83,7	83,9	85,6	84,4	85,5
tijd om te doen wat moet gedaan worden	82,7	81,8	80,1	78,4	74,7	75,9
inkomen	76,3	74,6	77,3	75,0	77,4	81,3
tevredenheidsindex (1=helemaal niet tevreden tot 4=zeer tevreden)	3,16	3,11	3,18	3,20	3,18	3,13

N steekproef 2007=1.449

N steekproef 2006= 1.540

N steekproef 2005 = 1.517

N steekproef 2003 = 1437

N steekproef 2000 = 1345

N steekproef 1999= 1376

* Berekening % exclusief weet niet/geen antwoord

Toelichting

Als cultuurparticipant definiëren we de personen die, volgens de benadering van het onderzoeksrapport 'Het Vlaams Cultureel Regiem', behoren tot het kernpubliek en de belangstellende participant (meerdere keren per jaar deelnemen aan cultuurevenementen).

Cultuur wordt ruim geïnterpreteerd en omvat naast de klassieke podiumkunsten ook rock- en jazzconcerten, musea en bibliotheekbezoeken.

Er wordt gebruik gemaakt van de SCV-survey die jaarlijks de cultuurparticipatie van 1500 Vlamingen meet volgens een schaal met vijf categorieën (van nooit tot meerdere keren per maand). 'Voelt zich cultuurparticipant' is dan een weergave van de personen die minstens tweemaal terechtkomen in code 4 (maandelijks), code 5 (meerdere keren per maand) of code 3 (meerdere keren per jaar) voor een set van 9 (10) soorten cultuurevenementen.

Volgens bovenvermelde benadering is 34,1% van de Vlamingen in 2007 cultuurparticipant en neemt met andere woorden minstens één keer per maand (kernpubliek) tot meerdere keren per jaar (belangstellenden) deel aan minstens 2 verschillende soorten cultuuractiviteiten. Als we bij de berekening van de cultuurparticipatiegraad de activiteiten uitbreiden met bioscoopbezoek stijgt de participatiegraad tot 43,5%. Sinds 2000 zien we geen toename van de cultuurparticipatie. De participatie lijkt zelfs eerder lichtjes afgenomen te zijn. Al moeten we vooralsnog oppassen om te spreken van een echt neerwaartse trend. Zo zijn er slechts lichte schommelingen in het aandeel van de volledig non-participanten. Het aandeel incidentele participanten, die we niet als cultuurparticipant beschouwen omdat ze slechts op onregelmatige basis deelnemen, lijkt wel wat toe te nemen ten opzichte van de belangstellende participanten en het kernpubliek. Maar dit kan ondermeer toe te schrijven zijn aan het steeds groter wordende aanbod aan activiteiten, waardoor sommige mensen éénmalig aan meer verschillende activiteiten gaan deelnemen. Tot slot moet opgemerkt worden dat cultuurparticipatie een gebruik is dat slechts traag verandert. Het effect van de huidige maatregelen om de cultuurparticipatie te bevorderen kan hier niet direct uit afgelezen worden. In 2007 werd er ook een nieuwe Eurobarometer rond cultuurparticipatie afgenomen. Globaal genomen scoort Vlaanderen goed in verhouding met de EU27 wat betreft cultuurparticipatie. Zo ligt de podiumkunstenparticipatie en het bibliotheekbezoek ruim boven het Europese gemiddelde en ligt het museum- en bioscoopbezoek rond dit Europese gemiddelde.

Indicator 13A

Cultuurparticipatie, in %

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2000 - 2007

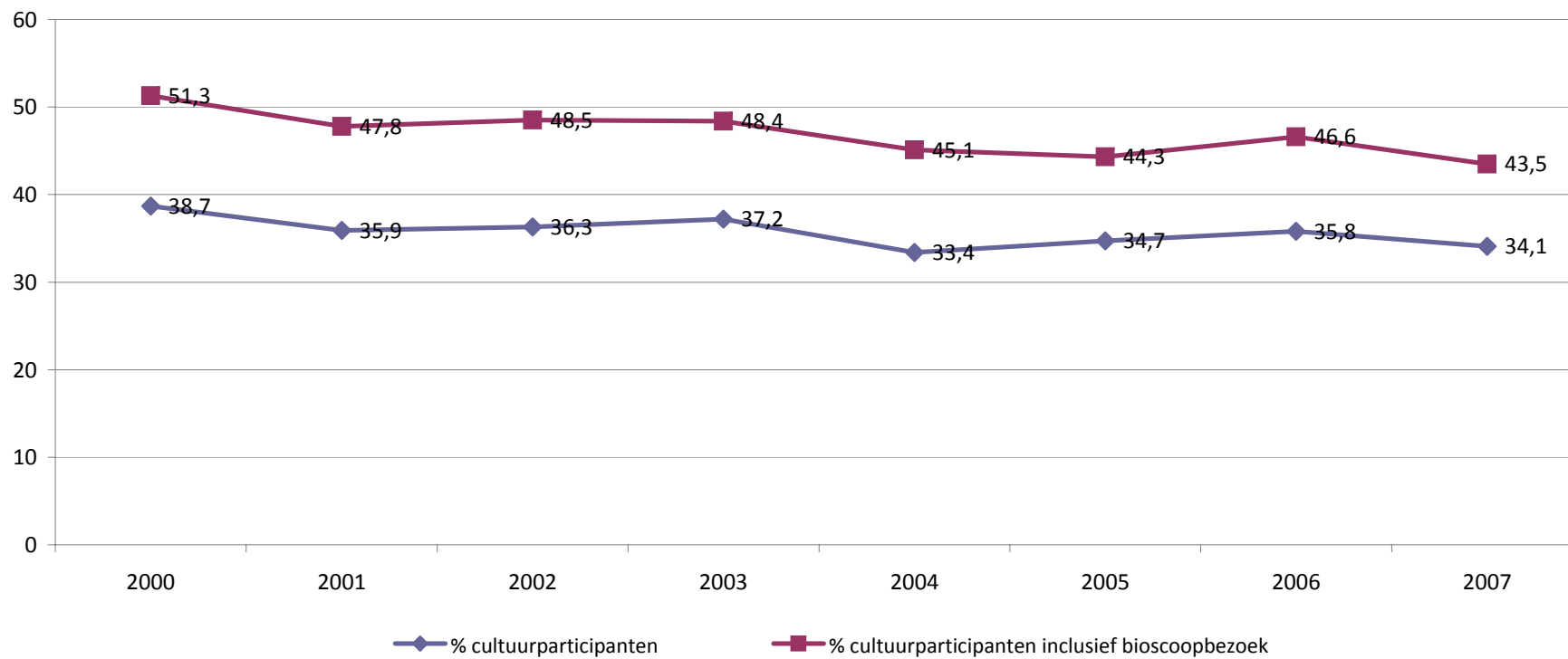
BRON

herwogen SCV-surveys 2000-2007

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/629.htm>

Laatst gewijzigd 28/05/2007



Toelichting

De houding en beeldvorming ten opzichte van migranten wordt opgevolgd aan de hand van de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De module wordt niet elk jaar in de survey opgenomen. Pas in 2009 zullen nieuwe cijfers ter beschikking staan. Als alternatief worden hier resultaten aangeboden van een bevraging in Eurobarometer van 2006. Deze cijfers laten internationale vergelijking toe.

Iets meer dan de helft van de Vlamingen ziet mensen uit andere culturen als een verrijking voor onze samenleving. Een gelijkaardig resultaat kwam al naar voor in de SCV-survey van 2004. Vlaanderen haalt op dit item in Europees opzicht een gemiddelde score. In Duitsland, Frankrijk en Nederland ligt het aandeel personen dat andere culturen als een verrijking ziet wel duidelijk hoger.

Goed vier op tien vindt dat de aanwezigheid van andere culturen voor onzekerheid zorgt en de werkloosheid verhoogt. De helft is van mening dat we migranten nodig hebben in bepaalde economische sectoren. Vooral in Luxemburg, Frankrijk en Nederland ligt het geloof in de nood aan migratie voor de economie vrij hoog.

Wat ten slotte opvalt is het beperkte belang dat Vlamingen toedichten aan de rol van migranten in het aanpakken van de problematiek van de vergrijzing.

Indicator 14Aa**Houding en beeldvorming ten opzichte van migranten, in %****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2006
Andere

BRON

Eurobarometer 66.3

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4061.htm>

Laatst gewijzigd 30/05/2008

eens met stelling in %

	Nederlandstalige Belgen	Franstalige Belgen	Duitsland *	Frankrijk	Luxemburg	Nederland	VK **	EU15
Mensen uit andere culturen zijn een verrijking	54	49	69	66	51	67	54	54
Aanwezigheid andere culturen zorgt voor onzekerheid	42	38	39	33	30	38	53	44
Aanwezigheid van andere culturen verhoogt de werkloosheid	46	54	46	38	42	36	55	46
We hebben immigranten nodig voor sommige economische sectoren	53	53	52	62	77	60	48	51
Immigranten kunnen de vergrijzing oplossen	26	36	32	30	35	34	23	33

* Zonder het voormalige Oost-Duitsland. ** Zonder Noord-Ierland.

Bron: Special Eurobarometer 66.3.

Toelichting

De houding en beeldvorming ten opzichte van holebi's wordt opgevolgd aan de hand van de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De module werd voor het eerst opgenomen in de survey van 2006. Er werd aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal voorgelegde stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).

Uit de resultaten van zowel 2006 als 2007 blijkt enerzijds een brede algemene aanvaarding van holebi's en holebiseksualiteit in Vlaanderen. De grote meerderheid vindt dat holebi's hun leven moeten kunnen leiden zoals zij dat willen, al neemt deze algemene aanvaarding wel af als expliciet verwezen wordt naar de seksualiteitsbeleving van holebi's. Anderzijds blijkt de strijd voor gelijke rechten voor holebi's (homohuwelijk en –adoptie) bij een aanzienlijk deel van de bevolking op bezwaren te stuiten. Nog negatiever zijn de reacties op de vermeende overdreven aandacht in onze samenleving voor holebi's en holebiseksualiteit.

Ondanks een op het eerste zicht brede, algemene aanvaarding, blijkt een meer impliciete negatieve houding tegenover holebiseksualiteit dus behoorlijk verspreid.

Tussen de resultaten van 2006 en 2007 bestaat er weinig verschil. Wat wel opvalt, is de vooruitgang tussen 2006 en 2007 inzake de aanvaarding van adoptie door homokoppels.

Indicator 14Ab**Houding tegenover holebi's en holebiseksualiteit, in %****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2006, 2007

BRON**Voor meer informatie**

SCV-survey
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4006.htm>

laatst gewijzigd 20/05/2008

% eens of helemaal eens met de uitspraken *		2007	2006
1	U zou het een probleem vinden als uw kind op school les krijgt van een homoseksuele leraar of lerares	7,0	8,2
2	Homoseksuelen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen	90,3	88,5
3	Het is goed dat paren van hetzelfde geslacht nu ook kunnen trouwen	65,1	64,8
4	Koppels van twee mannen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren	44,9	40,7
5	Koppels van twee vrouwen moeten dezelfde rechten krijgen als koppels van verschillend geslacht om kinderen te adopteren	52,3	47,6
6	Het is niet goed dat mannen met mannen en vrouwen met vrouwen seks met elkaar hebben	15,1	16,6
7	Er is in het algemeen teveel aandacht voor homoseksualiteit	36,0	36,1
8	Homoseksuelen moeten niet zo overdreven doen	40,8	40,6
9	Als homoseksuelen net zo behandeld willen worden als iedereen, moeten ze niet zo veel ophef maken over hun seksuele voorkeur	48,1	49,0
10	Al die aandacht voor homoseksuelen gaat u op den duur vervelen	42,8	44,8
11	Homoseksuelen leggen teveel nadruk op hun seksuele geaardheid	39,2	40,4
12	Documentaires op televisie over homoseksuelen vindt u onnodig	34,3	35,3
13	De strijd van homoseksuelen voor gelijke rechten gaat voor u te ver	25,8	26,6

* Aan de respondenten werd duidelijk gemaakt dat in de uitspraken met de term "homoseksuelen" steeds zowel homo's, lesbiennes als biseksuelen worden bedoeld.

Toelichting

De houding ten opzichte van personen met een handicap wordt opgevolgd aan de hand van de SCV-survey van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De module werd voor het eerst opgenomen in de survey van 2004. Er werd aan de respondenten gevraagd aan te geven in welke mate ze het eens zijn met een aantal voorgelegde stellingen (helemaal eens, eens, noch eens noch oneens, oneens, helemaal oneens).

Uit de resultaten blijkt er enerzijds een overwegend positieve houding te bestaan ten opzichte van personen met een handicap. Een duidelijke meerderheid van de Vlamingen is voorstander van inclusief onderwijs, van meer aandacht voor personen met een handicap op de arbeidsmarkt en van meer aandacht voor personen met een handicap in de media.

Anderzijds is de aanvaarding van het recht op gezinsvorming van personen met een handicap sterk afhankelijk van de aard van de handicap. Als het gaat om personen met een lichamelijke handicap steunt bijna 9 op 10 Vlamingen het recht op gezinsvorming, bij personen met een verstandelijke handicap minder dan 4 op 10 Vlamingen. Ten slotte is een derde van de Vlamingen voorstander van aparte sportclubs voor personen met een handicap.

Indicator 14Ac

Houding tegenover personen met een handicap, in %

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2004

BRON

Voor meer informatie

SCV-survey
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4642.htm>

laatst gewijzigd 20/05/2008

% eens of helemaal eens met de uitspraken

2004

1	Mensen met een handicap kunnen op een volwaardige manier deelnemen aan onze maatschappij	63,2
2	Kinderen met een handicap moeten naar dezelfde scholen kunnen gaan als andere kinderen	65,1
3	Mensen met een lichamelijke handicap hebben het recht om een gezin te stichten	85,7
4	Werkgevers zouden meer aangespoord moeten worden om meer mensen met een handicap aan te werven, ook al leidt dit tot extra kosten	70,7
5	Mensen met een verstandelijke handicap hebben het recht om een gezin te stichten	37,6
6	In de media wordt veel te weinig aandacht besteed aan mensen met een handicap	59,8
7	Mensen met een handicap moeten naar speciale sportclubs gaan eerder dan gewone sportclubs	35,6

Toelichting

Voor al de vormen van cultuurparticipatie zowel wat betreft het aandeel cultuurparticipanten op basis van de SCV-survey als de verschillende vormen van cultuurparticipatie op basis van de survey van het steunpunt Re-creatief is er een lage deelname van de kortgeschoolden. Naar leeftijd is het beeld minder eenduidig. Hoewel voor de algemene kunstenparticipatie (survey Re-creatief) de kans om frequent te participeren lager is voor de 65+ zijn er wel omvangrijke verschillen naar kunstvorm. Zo heeft de jongste leeftijdsgroep een lagere kans om musea –en tentoonstellingen te bezoeken terwijl de 65-plussers hiervoor net een hogere kans hebben. De cultuurparticipatiegraad op basis van de SCV-survey (indicator 13A) geeft een min of meer lineaire daling naar leeftijd. Ook hier geldt dat er verschillen zijn naar specifiek genre. Voor het bijwonen van een pop- of rockconcert is er bij voorbeeld een sterke daling bij toenemende leeftijd. Terwijl bij operabezoek van een lineaire daling helemaal geen sprake is en de hoogste leeftijdscategorieën juist heel goed scoren.

Een betrouwbare analyse voor de participatie van allochtonen op basis van de SCV-survey en de survey van Re-creatief is niet mogelijk. De groep uit de niet-EU25-landen is te zwaar ondervetegewoordigd om er conclusies uit te trekken.

Op basis van de SCV-survey kunnen we de participatie van personen met een functiebeperking bekijken. Hieruit blijkt dat voor beide participatiegraden (met en zonder bioscoopbezoek) de deelname voor personen die last hebben van een langdurige ziekte, aandoening of handicap duidelijk lager ligt dan voor diegenen zonder functiebeperking of zij die er zelden last van hebben.

Indicator 14B**Cultuurparticipatie naar kansengroepen, in %****DIMENSIES**

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2007

BRON

herwogen SCV-survey 2007

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/629.htm>

Laatst gewijzigd 29/05/2008

Opleidingsniveau

	geen/lo	lager sec	hoger sec	nuho	universiteit
% cultuurparticipanten	10,0	27,0	38,7	60,8	70,2
% cultuurparticipanten inclusief bioscoopbezoek	10,3	36,7	52,9	70,1	80,0

Leeftijdscategorie

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84
% cultuurparticipanten	53,9	42,9	42,8	35,4	35,3	25,3	17,2
% cultuurparticipanten inclusief bioscoopbezoek	77,6	55,8	54,0	44,8	39,7	25,8	18,8

Handicap

	geen	zelden last	af en toe last	voortdurend last
% cultuurparticipanten	39,2	39,1	33,6	24,0
% cultuurparticipanten inclusief bioscoopbezoek	49,4	50,0	41,2	27,7

Toelichting

In 1987 lanceerde Europa het Erasmus-project met de bedoeling om zoveel mogelijk jongeren in het hoger onderwijs de kans te bieden om voor een tijdje in het buitenland te studeren. Sinds enige jaren maakt Erasmus deel uit van het overkoepelende Socrates-programma dat algemeen de onderwijssamenwerking tussen de universiteiten in Europa wil stimuleren.

De studentenuitwisseling moet aan twee essentiële voorwaarden voldoen: de elders doorgebrachte studieperiode, beperkt van 3 tot 12 maanden, moet door de eigen universiteit volledig erkend zijn en in de gastuniversiteit moet de student van collegegeld worden vrijgesteld. Voor de meerkost van een studieverblijf aan een buitenlandse universiteit kan een "mobiliteitsbeurs" worden aangevraagd, die de reiskosten, taalvoorbereiding, kosten van hogere levensstandaard en van gewijzigde individuele materiële omstandigheden kan dekken. Het gemiddelde van de beurzen wordt op 2.000 euro voor 1 jaar geraamd, afhankelijk van het aantal aanvragen per lidstaat en het toegewezen budget. Aanvragen in het kader van de interuniversitaire samenwerkingsverbanden genieten prioriteit, maar ook individuele studenten zijn toegelaten.

Tot het academiejaar 1998-1999 steeg het aantal Erasmusstudenten sterk. Nadien schommelde de deelname rond de 2.700 studenten, om vanaf 2005-2006 weer toe te nemen. In 2006-2007 bedraagt het totaal 2.917 studenten. Er nemen duidelijk meer vrouwen (61%) dan mannen deel. Universiteitsstudenten en hogeschoolstudenten zijn ongeveer even sterk vertegenwoordigd. In relatie tot het aantal studerenden maken universiteitsstudenten echter veel vaker dan hogeschoolstudenten gebruik van deze mogelijkheid: respectievelijk 2,5% en 1,4% van de betreffende studentenpopulatie in 2005-2006. Bijna een kwart komt terecht in het Spaanse onderwijs. Frankrijk is met een kleine 20% een goede tweede.

Indicator 15Aa

Deelname van Vlaamse studenten aan het Erasmusprogramma

DIMENSIES

Ruimte Vlaamse Gemeenschap
 Tijd schooljaar 1990-1991 tot en met 2006-2007
 Geslacht man, vrouw, totaal
 Instelling universiteit, hogeschool, totaal

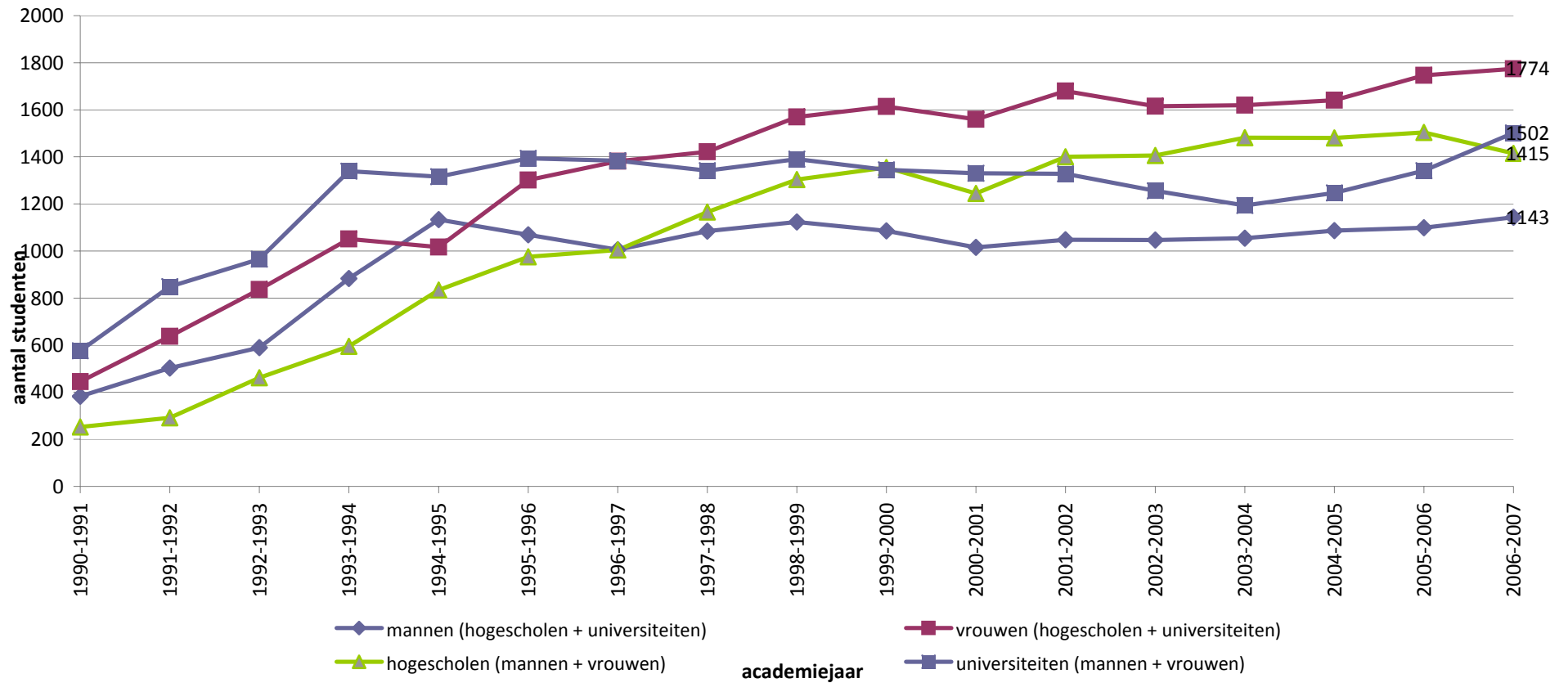
BRON

Vlaams Socrates Genootschap

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 27/05/2008



Toelichting

Het Leonardo da Vinci-programma is, net als Erasmus, een onderdeel van het Levenslang Leren Programma (ex-Socrates) van de EU. Het richt zich op de beroepsopleiding. Jonge mensen voorbereiden op de arbeidsmarkt is hier het sleutelbegrip. Het programma is bestemd voor personen in een initiële beroepsopleiding (TSO, BSO, DBSO, KSO en het leerlingenwezen), studenten aan hogescholen of universiteiten, jonge werknemers of pas afgestudeerden en opleiders. De stage vindt plaats in een beroepsopleidinginstelling of onderneming.

Op basis van de definitieve cijfers namen in 2005 585 personen deel: 325 leerlingen uit het secundair onderwijs en 255 studenten van hogescholen en universiteiten, jonge werkenden of pas afgestudeerden. De cijfers tonen aan dat het aantal deelnemers per jaar toeneemt. De cijfers voor 2006 zijn voorlopige cijfers vermits de einddatum voor deze projecten 31 mei 2008 is en nog niet alle gegevens beschikbaar zijn.

Indicator 15Ab	Deelname aan het Leonardoprogramma									
DIMENSIES	Ruimte	Vlaamse Gemeenschap								
	Tijd	1998 - 2006								
	Type deelnemer	leerlingen secundair onderwijs, studenten hogescholen en universiteiten...								
BRON	EPOS vzw									
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm	laatst gewijzigd 03-06-08								

type deelnemer

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
leerlingen secundair onderwijs	418	325	261	217	203	179	272	205	168
studenten hogescholen en universiteiten, jonge werkenden, pas afgestudeerden	323	255	281	298	299	309	272	248	176
totaal	741	580	542	515	502	488	544	453	344

aantal deelnemers en projecten in het kader van Leonardo

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	
secundaire scholen/leerlingen	aantal projecten	27	29	27	21	19	20	17	13	
	aantal deelnemers	418	325	261	217	203	272	205	168	
	gemiddeld aantal deelnemers per project	15,4	11,2	9,7	10,3	10,7	11,9	13,6	12,1	12,9
hogescholen, universiteiten, werkenden en werkzoekenden	aantal projecten	29	20	17	19	16	18	15	11	
	aantal deelnemers	323	255	281	298	299	309	272	248	176
	gemiddeld aantal deelnemers per project	11,1	12,7	16,5	15,7	18,7	18,2	15,1	16,5	16,0
totaal	aantal projecten	56	49	44	40	35	38	32	24	
	aantal deelnemers	741	580	542	515	502	488	544	344	
	gemiddeld aantal deelnemers per project	13,2	11,8	12,3	12,9	14,3	15,3	14,3	14,2	14,3

2006 : toestand op 3 juni 2008

Toelichting

Er zijn enkel gegevens beschikbaar over het aantal Vlaamse jongeren dat deelneemt aan één van de programma's van het JINT, het coördiantieorgaan van het internationaal jongerenwerk. Dit gaat niet over betrokkenheid bij ontwikkelingssamenwerking. Het aantal betrokken jongeren daalde in 2006 maar zit in 2007 terug in stijgende lijn. De grootste groep jongeren doet buitenlandse ervaring op (voornamelijk binnen Europa) via het Europese subsidieprogramma Jeugd (vanaf januari 2007 Youth in action, www.youthinaction.be/). Daarnaast zijn er ook jongeren die via het programma Extra Time (www.jint.be/extra/ExtraTime/index.htm) een eigen project opstarten in het buitenland en jongeren die deelnemen aan een internationaal zomerkamp (www.jint.be/peja/). Tot slot gingen in 2003 en 2004 ook een beperkt aantal jongeren als vrijwilliger naar een gastorganistatie in de Franse of Duitstalige Gemeenschap (PrinsFilipFonds, inmiddels stopgezet). We moeten wel opmerken dat deze reeks ten opzichte van de voorgaande jaren werd aangepast. Alle programma's van het JINT werden opgenomen, maar enkel de Vlaamse jongeren. Met de middelen van het JINT wordt immers ook aan heel wat buitenlandse jongeren de kans geboden om in Vlaanderen een buitenlandse ervaring op te doen

Indicator 15B Aantal jongeren betrokken bij internationale programma's**DIMENSIES****Ruimte** Vlaamse Gemeenschap
Tijd 2002-2005**BRON**

JINT

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/reeksen/673.htm>

Laatst gewijzigd 2/06/2008

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
<u>Programma</u>						
JEUGD (Youth in Action)	949	701	1.004	766	901	952
PFF	nvt	nvt	nvt	16	8	nvt
ET	50	62	55	57	80	82
PEJA (zomerkampen)	30	74	143	54	20	36
TOTAAL	1.029	837	1.202	893	1.009	1.070

Toelichting

Voorlopig bestaan er geen statistieken die het aantal Vlaamse NGO's en het aantal mensen actief in NGO's op betrouwbare en volledige wijze kunnen meten. Coprogram, de Vlaamse federatie van NGO's voor ontwikkelingssamenwerking houdt wel een aantal gegevens bij, maar geeft zelf aan dat deze met de nodige omzichtigheid dienen gehanteerd te worden. Coprogram telt immers niet alleen Vlaamse, maar ook tweetalige leden. De ledensamenstelling van Coprogram wijzigt ook af en toe. Bovendien bezorgt niet iedereen cijfergegevens aan Coprogram. Daarnaast zijn er ook Vlaamse NGO's die geen lid zijn van Coprogram.

Indicator 15C

Aantal Vlaamse NGO's en aantal mensen (ook vrijwilligers) actief in NGO's

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen

Tijd

Soort

BRON

Departement internationaal Vlaanderen, Coprogram

Voor meer informatie

Geen gegevens beschikbaar.

Toelichting

Er worden uiteenlopende cijfers gehanteerd om de omvang van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking te schetsen. Naast de begroting ontwikkelingssamenwerking (vastleggingskredieten), uitgevoerd door de minister van Ontwikkelingssamenwerking, kan er ook gebruik gemaakt worden van de Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA) cijfers. Het ODA-cijfer geeft de uitgaven weer van de Vlaamse overheid die volgens de definities van het Ontwikkelingscomité (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) als ontwikkelingsrelevant beschouwd kunnen worden. Deze statistiek omvat niet alleen de uitgaven waarvoor de Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking verantwoordelijk is, maar ook de initiatieven in het kader van ontwikkelingssamenwerking die door andere ministers uit de Vlaamse Regering met hun eigen budgetten gedaan worden.

De uitgaven in het kader van de Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking gaan in overwegend stijgende lijn tussen 1995 (8,2 miljoen euro) en 2007 (40,6 miljoen euro). Niet alleen de Vlaamse ODA, maar ook de Vlaamse begroting voor ontwikkelingssamenwerking is de voorbije periode aanzienlijk aangegroeid.

Indicator 15Da

Vlaamse bijdrage ontwikkelingssamenwerking

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen
Tijd 1995-2008
Soort begroting ontwikkelingssamenwerking, officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA)

BRON

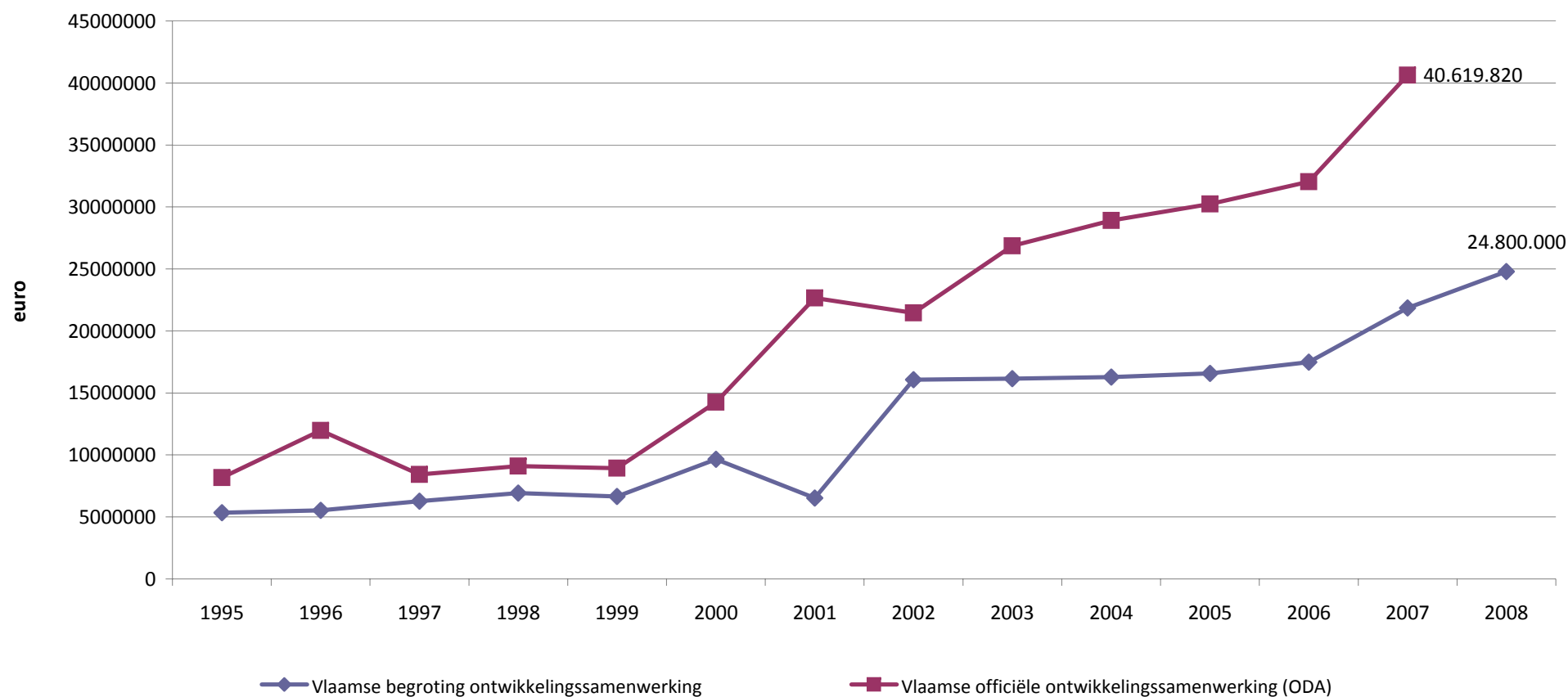
Departement internationaal Vlaanderen

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1140.htm>
<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1139.htm>

laatst gewijzigd 18-04-08

Vlaamse bijdrage voor ontwikkelingssamenwerking



* Aangepaste begroting voor 1995-2007 en initiële begroting voor 2008.

Toelichting

Via de horizontale begroting buitenlands beleid kan er een beeld geschetst worden van de begrotingsinspanningen die er vanuit de verschillende departementen gedaan worden met betrekking tot het Vlaamse buitenlands beleid. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen beleidskredieten (vastleggingskredieten) en betalingskredieten (ordonnanceringskredieten).

In 2000 is er een beduidend sterke stijging van de beleids- en betalingskredieten op de horizontale begroting buitenlands beleid terug te vinden, meer bepaald bij cultuur-sport-toerisme (door transfer van kredieten vanuit het begrotingsprogramma algemeen buitenlands beleid) en buitenlandse handel en extern economisch beleid. Ook in 2001 is er een sterke toename toegespitst op het begrotingsprogramma algemeen buitenlands beleid (door overdracht van het fonds Centraal- en Oost-Europa) en op de beleidsvelden toerisme en havens. Na 2001 zijn er geen grote schommelingen meer.

In 2007 is er wel een meer dan normale groei die zich vooral situeert in de beleidsvelden ontwikkelingssamenwerking, toerisme en buitenlandse handel.

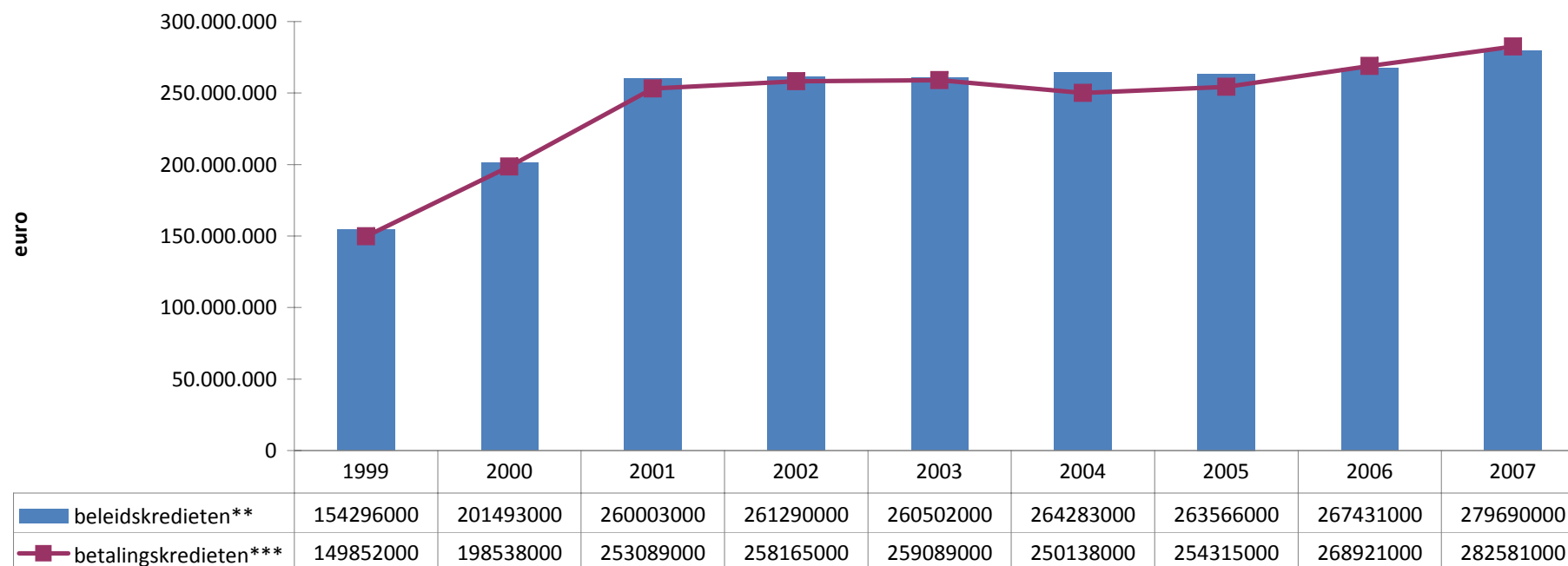
Indicator 15Db Horizontale begroting* buitenlands beleid

DIMENSIES
Ruimte Vlaanderen
Tijd 1999-2007
Soort beleidskredieten, betalingskredieten

BRON Departement internationaal Vlaanderen
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1139.htm>

laatst gewijzigd 18-04-08

Horizontale begroting buitenlands beleid



* Initiële begrotingen 1999-2007, exclusief enkele basisallocaties met vastleggingsmachtigingen en variabele kredieten.

** Beleidskredieten = (niet gesplitste + gesplitste) vastleggingskredieten.

*** Betalingskredieten = (niet gesplitste + gesplitste) ordonnanceringskredieten.

Toelichting

De Vlaamse minister-president en ook de andere Vlaamse ministers leggen tal van buitenlandse werkbezoeken af in het kader van Europese vergaderingen of internationale conferenties, handelsmissies, de officiële opening van een tentoonstelling of evenement waar Vlaanderen in de kijker staat, enzovoort. Zo werden er in 2007 in het totaal 30 zendingen ondernomen door de verschillende leden van de Vlaamse Regering.

Indicator 15E

Zendingen naar het buitenland door leden van de Vlaamse Regering

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen
Tijd 2001-2007

BRON

Departement internationaal Vlaanderen

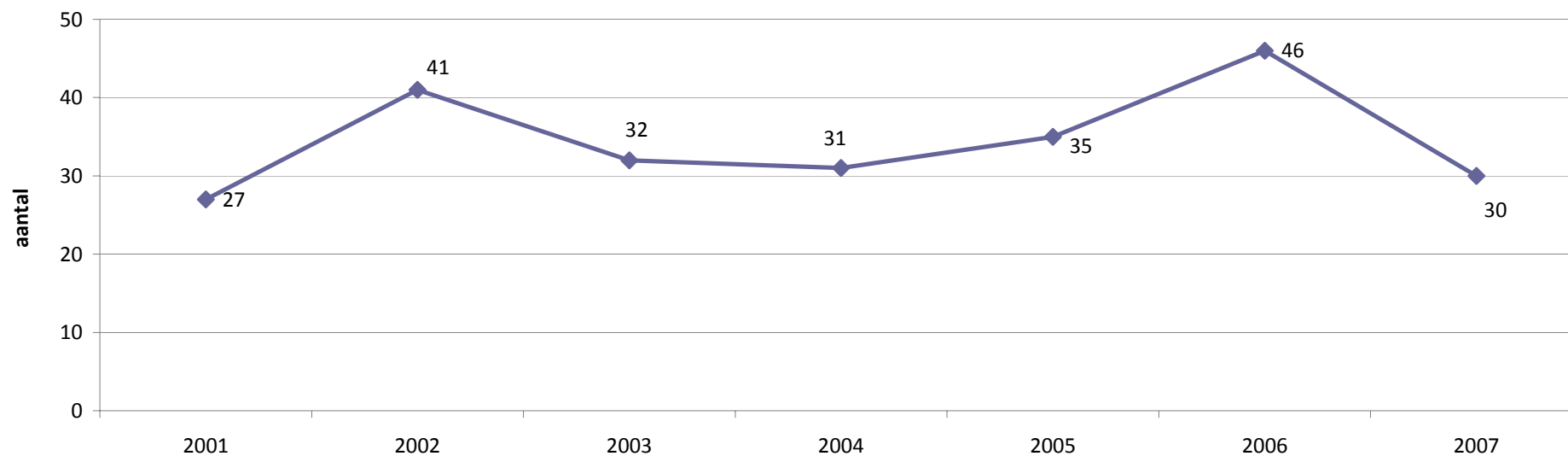
Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1110.htm>

laatst gewijzigd

13-05-08

Aantal zendingen naar het buitenland door leden van de Vlaamse Regering



Toelichting

Sinds 18 mei 1993 kan Vlaanderen zelf internationale verdragen en overeenkomsten afsluiten. Er zijn verschillende soorten verdragen en internationale overeenkomsten waar Vlaanderen bij betrokken is. Hier is het overzicht beperkt tot de bilaterale verdragen en de overeenkomsten die door Vlaanderen zelf ondertekend zijn (dus niet de culturele akkoorden van vóór 1993 die nog door de federale overheid ondertekend zijn en die gaan over materies waar de deelstaten nu voor bevoegd zijn).

Vooreerst zijn er de exclusieve verdragen die de Vlaamse Regering, sinds het over de verdragrechtelijke bevoegdheid beschikt, autonoom zonder federale overheid met buitenlandse partners gesloten heeft.

Vervolgens zijn er de gemengde verdragen die gaan over aangelegenheden waarvoor zowel de federale als de Vlaamse overheid bevoegd is.

Tot slot zijn er ook transnationale contracten waarbij verbintenissen tussen twee staten/regio's aangegaan worden en waarbij minstens één partij niet de bevoegdheid heeft om verdragen te sluiten.

Haast driekwart van de exclusieve verdragen is bilateraal. Onder de bilateraal gesloten gemengde verdragen vallen naast de partnerlanden, ook de zetelakkoorden die gesloten worden tussen België en internationale organisaties.

Ruim de helft van de transnationale contracten gaat over onderwijs en vorming.

Indicator 15F**Aantal bilaterale verdragen en overeenkomsten met landen en deelstaten****DIMENSIES****Ruimte**

Vlaanderen

Tijd

ondertekend vóór 15/12/2007

Soort

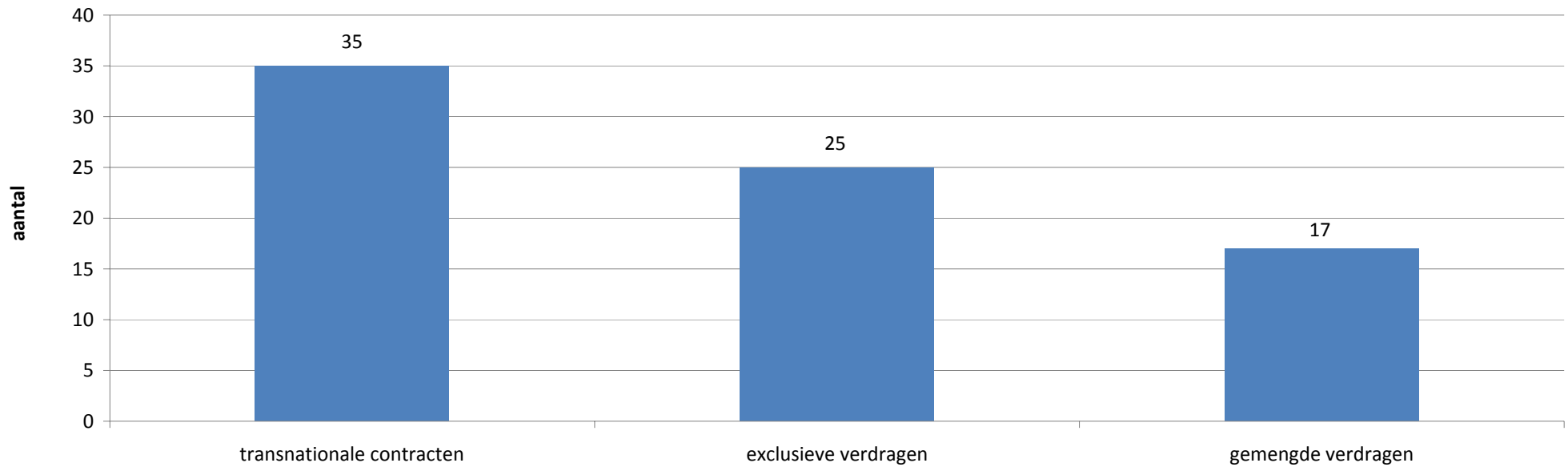
exclusief verdrag, gemengd verdrag, transnationaal contract

BRON

Departement internationaal Vlaanderen

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1107.htm>

laatst gewijzigd 17-04-08



Toelichting

Met een aantal internationale organisaties werkt Vlaanderen samen aan de realisatie van projecten en programma's. Zo ging er in 2007 in totaal bijna 9,5 miljoen euro naar de cofinanciering van diverse projecten. Eind 2001 werden samenwerkingsovereenkomsten gesloten die financieringsfondsen bij de UNESCO en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) oprichten. In 2005 werd de overeenkomst met de IAO vernieuwd. Daarnaast kunnen onder andere ook UNAIDS en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) op een regelmatige bijdrage uit Vlaanderen rekenen.

Indicator 15G

Vlaamse financiering** van projecten bij multilaterale organisaties, in euro

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen
Tijd 1999-2007
Organisatie IAO, OESO, ...

BRON

Departement internationaal Vlaanderen

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1115.htm>

laatst gewijzigd 18-04-08

Organisatie

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
IAO	0	1.000.000	1.000.000	700.000	750.567	825.000	661.357	644.538	0
OESO	325.000	286.722	28.646	122.417	66.683	172.037	256.751	26.446	0
UNAIDS	0	2.000.000	0	815.000	500.000	500.000	0	708.975	0
UNESCO	3.025.000	1.046.186	1.960.000	520.000	1.168.299	1.624.562	1.714.697	277.630	306.574
WHO	445.000	300.000	300.000	0	300.000	0	361.788	0	0
WTO	*150.000	0	0	0	150.000	100.000	0	0	0
Milieuverdragen en -akkoorden	356.000	383.173	0	0	0	0	0	0	0
Raad van Europa	349.000	365.788	0	0	0	0	0	0	0
UNIFEM	0	96.329	0	0	0	0	0	0	0
UNFAO	4.100.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige (UNWTO,...)	287.000	20.716	470.023	19.646	41.192	61.000	247.894	0	0
Totaal	9.037.000	5.498.914	3.758.669	2.177.063	2.976.741	3.282.599	3.242.487	1.657.589	306.574

* Gezamenlijk project met UNCTAD.

** Vastleggingen.

Toelichting

Verzuring wordt veroorzaakt door zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x , uitgedrukt als NO_2) en ammoniak (NH_3). Deze verzuring heeft een invloed op ecosystemen, materialen, monumenten en de economie. Verzurende stoffen verstoren de samenstelling van atmosfeer, oppervlaktewater en bodem. De emissies van de verzurende stoffen worden opgeteld en uitgedrukt in zuurequivalenten (Zeq), waarbij men rekening houdt met het zuurvormende vermogen van elke stof.

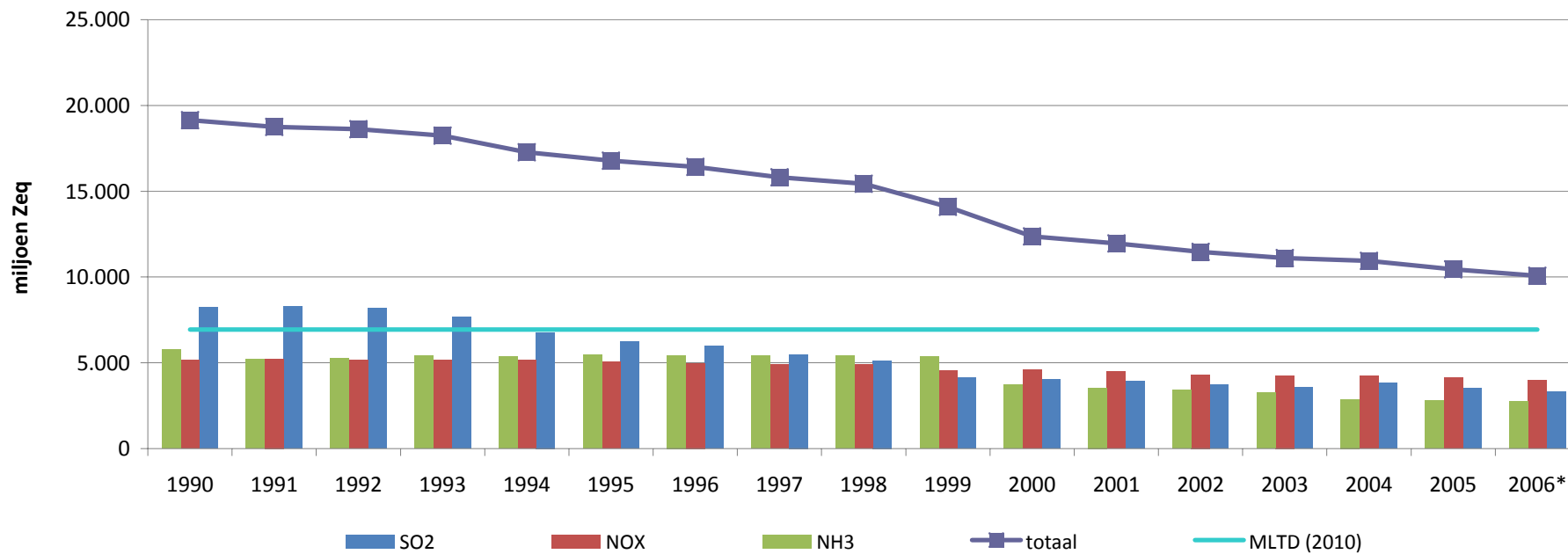
Tussen 1990 en 2006 verminderde de totale potentieel verzurende emissie met 47%. Dit is vooral te danken aan de daling van de SO_2 -emissie met 59,5% door het lager zwavelgehalte in de diverse brandstoffen. De NH_3 -emissie neemt sinds 2000 af dankzij het Ammoniakreductieplan en het Mestactieplan (2000). Vooral de afbouw van de veestapel en de emissiearme aanwending van dierlijke mest waren verantwoordelijk voor deze reductie. De NO_x -emissie is niet zo sterk verminderd (23%), ondanks tal van maatregelen in de sectoren transport en energie. In 1990 had NO_x nog het kleinste aandeel in de verzurende emissie maar vanaf 2000 was het de belangrijkste component.

De Europese Richtlijn rond Nationale Emissiemaxima (NEC-richtlijn) legt nationale emissieplafonds op voor verzurende pollutanten. Vlaanderen moet tegen 2010 de totale verzurende emissies reduceren tot 6.937 miljoen Zeq. Voor SO_2 , NO_x en NH_3 komt dit neer op een reductie tot respectievelijk 2.095, 2.195 en 2.647 miljoen Zeq.

Tussen 1990 en 2006 daalden de verzurende emissies voor heel wat sectoren: de elektriciteitscentrales, de industrie, de land- en tuinbouw, de raffinaderijen en het verkeer. Voor SO_2 blijven energie, industrie en huishoudens de belangrijkste bronnen. Voor NO_x zijn dat het verkeer, de industrie en de energiesector. Voor NH_3 blijft de landbouw de belangrijkste bron met een aandeel van 92%.

Indicatar 16A	Potentieel verzurende emissies: SO₂, NO_x en NH₃ en totaal in 10⁶ Zeq	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaanderen
	Tijd	1990-2006*
	Emissies	Zwavel dioxide (SO ₂), stikstofoxiden (NO _x) en ammoniak (NH ₃)
BRON	VMM, Emissie Inventaris Lucht	
voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/925.htm	
		laatst gewijzigd 04-01-08

potentieel verzurende emissies



*: voorlopig cijfer

Toelichting

De biologische kwaliteit van het oppervlaktewater wordt in kaart gebracht via het 'meetnet oppervlaktewater' van de Vlaamse Milieumaatschappij. Het biologisch onderzoek evalueert de kwaliteit van een waterloop als biotoop. Dit gebeurt aan de hand van de Belgische Biotische Index (BBI). Deze index is gebaseerd op de aanwezigheid van zichtbare, ongewervelde waterdierpjes. De BBI integreert twee factoren: de aanwezigheid van verontreinigingsgevoelige soorten en het totale aantal aangetroffen soortengroepen. De indexwaarde schommelt tussen 0, wat staat voor een uiterst slechte kwaliteit, en 10, een zeer goede kwaliteit.

In 2006 voldeed 30% van de 660 onderzochte meetplaatsen aan de basiskwaliteitsnorm (een BBI van 7 of meer). De doelstelling uit het MINA-plan 3 (40% van de meetplaatsen moet deze norm halen tegen 2007) werd verlengd tot 2010 in het MINA-plan 3+. De biologische kwaliteit van de meetplaatsen mag bovendien niet verslechteren. Volgens VLAREM moeten zelfs alle oppervlaktewateren aan de basiskwaliteitsnorm voldoen. Een duurzame waterkwaliteit, vanuit natuurgericht standpunt, wordt pas bereikt als het hele waterloppennetwerk voortdurend een zeer goede kwaliteit haalt. Het aantal meetplaatsen dat bij drie opeenvolgende metingen een zeer goede kwaliteit (BBI van 9 of 10) bereikte, was in 2006 beperkt tot 1,4%.

Indicator 16Ba

Globale verdeling van de Vlaamse oppervlaktewateren over de kwaliteitsklassen op basis van de Belgische Biotische Index (in %)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1990-2006
BBI-klasse Zeer goed, goed, matig, slecht, zeer slecht, uiterst slecht

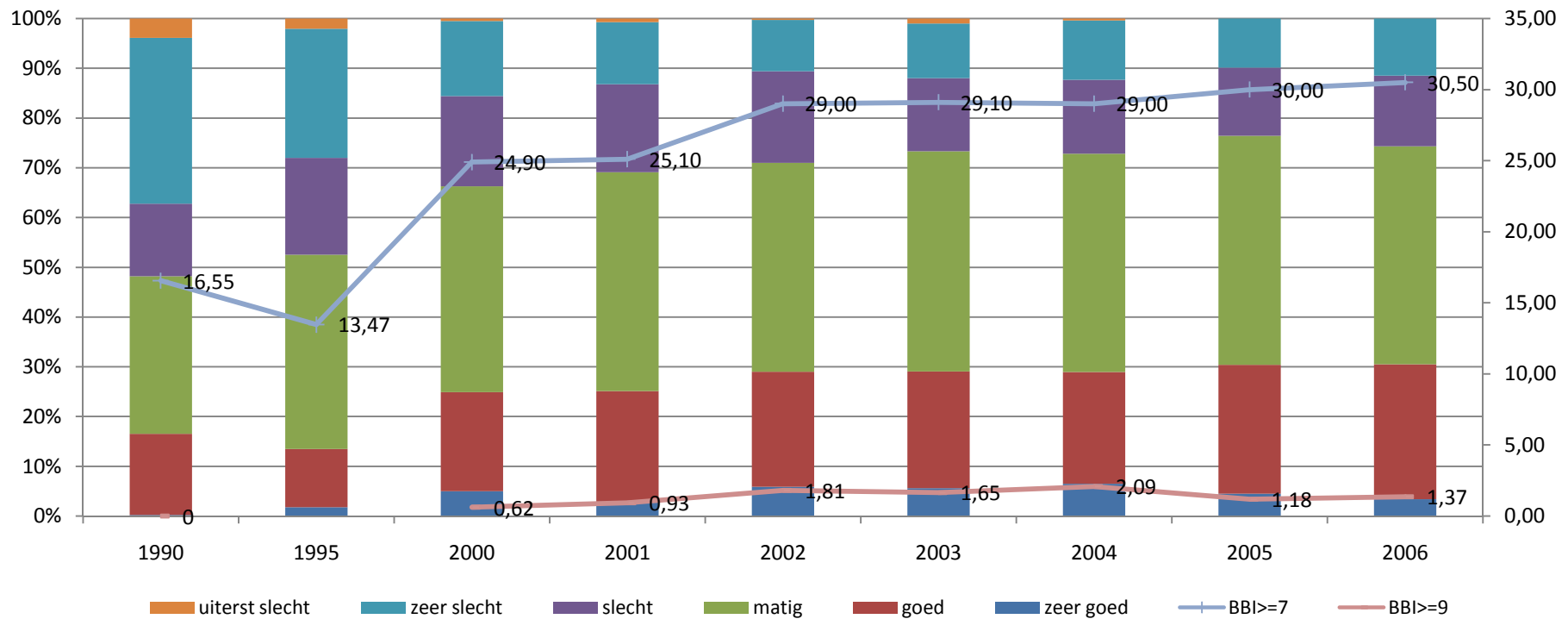
BRON

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), INBO

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/950.htm>

laatst gewijzigd 19-03-08

Belgisch Biotische Index



Toelichting

De kwaliteit van het grondwater wordt opgevolgd in het in 2004 opgestarte grondwatermeetnet van de Vlaamse Milieumaatschappij. Het MAP-meetnet grondwater bestaat uit ongeveer 2.100 meetputten. Volgens het MINA-plan 3+ mogen er in 2010 geen overschrijdingen van de maximale nitraatnorm van 50 mg/l in het grondwater meer zijn. Er geldt tevens een richtwaarde van 25 mg/l nitraat. Tijdens de voorjaarscampagne van 2007 werd op bijna 39% van de meetlocaties een overschrijding van de nitraatnorm vastgesteld. 50% van de meetlocaties overschrijdt de richtwaarde van 25 mg/l nitraat. Voor grondwater is er nog geen duidelijke evolutie van de nitraatconcentraties vast te stellen. Mogelijke effecten van maatregelen kunnen pas op lange termijn gedetecteerd worden.

Wanneer het nitraatgehalte in het grondwater te hoog wordt, komt de kwaliteit van de drinkwatervoorziening in het gedrang. Waar nitraatrijk grondwater aan de oppervlakte komt, wordt de natuur verstoord. België en de gewesten werden in 2005 veroordeeld door het Europese Hof van Justitie voor de gebrekkige omzetting van de Nitraatrichtlijn. Ondertussen is het Mestdecreet goedgekeurd op 22 december 2006. Als gevolg daarvan is Vlaanderen volledig aangeduid als kwetsbare zone water sinds 1 januari 2007. Hierdoor geldt een maximale bemestingsnorm van 170 kg stikstof uit dierlijke mest per ha en per jaar. Hierop is een afwijking (de zogenaamde derogatie) toegestaan voor bepaalde gewassen met een lange groeiperiode en een hoge stikstofopname. Onder strikte voorwaarden kan meer dierlijke mest toegediend worden. De Europese Commissie verleent deze derogatie aan Vlaanderen gedurende de periode 2007-2010.

Indicator 16Bb**Nitraatoverschrijdingen in het grondwatermeetnet (MAP-meetnet)****DIMENSIES****Ruimte** Vlaamse Gewest
Tijd 2004-2007**BRON**

VMM-MIRA

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/3476.htm>

laatst gewijzigd 14-02-08

	<i>2007-voorjaar</i>	<i>2006-najaar</i>	<i>2006-voorjaar</i>	<i>2005-najaar</i>	<i>2005-voorjaar</i>	<i>2004-najaar</i>	<i>2004-voorjaar</i>
putten bemonsterd	2.047	2.035	2.045	2.004	2.026	1.728	1.925
aantal overschrijdingen \geq 50 mg/l nitraat	790	762	775	756	801	616	688
aantal overschrijdingen \geq 25 mg/l nitraat	1.024	972	998	961	1029	785	915
percentage \geq 50 mg/l nitraat	38,6	37,4	37,9	37,7	39,5	35,65	35,74
percentage \geq 25 mg/l nitraat	50	47,8	48,8	48	51	45,4	47,5

Toelichting

Zwevend stof is een mengsel van afzonderlijke deeltjes met uiteenlopende samenstellingen en afmetingen. Een belangrijke fractie is PM₁₀. Dit zijn deeltjes kleiner dan 10 µm. Blootstelling aan fijn stof verhoogt het risico op longkanker en hart- en luchtwegaandoeningen. De jaargemiddelde PM₁₀-concentratie geeft een beeld van de langdurige blootstelling aan PM₁₀. De concentraties worden gemeten in de meetstations van het Vlaamse luchtmeetnet.

Volgens de Europese docterrichtlijn lucht mogen er vanaf 2005 geen overschrijdingen meer voorkomen van de jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³. De daggemiddelde waarde van 50 µg/m³ mag slechts 35 keer overschreden worden. De jaargemiddelde PM₁₀-concentratie daalde in 2007 lichtjes ten opzichte van het jaar ervoor tot 33 µg/m³. In 2007 overschreden 21 van de 31 meetstations de daggrenswaarde meer dan 35 keer. 39% van de Vlaamse bevolking werd daardoor meer dan 35 dagen blootgesteld aan deze daggrenswaarde. Eind 2005 werd het Vlaamse actieplan fijn stof goedgekeurd. Een van de maatregelen uit dat plan is dat wanneer de luchtkwaliteitsnorm voor fijn stof wordt overschreden, op bepaalde autosnelwegstroken een snelheidsbeperking geldt van 90 km/u. Deze maatregel was sindsdien al 3 keer van kracht.

Indicator 16C **Jaargemiddelde concentratie zwevend stof (PM₁₀)**

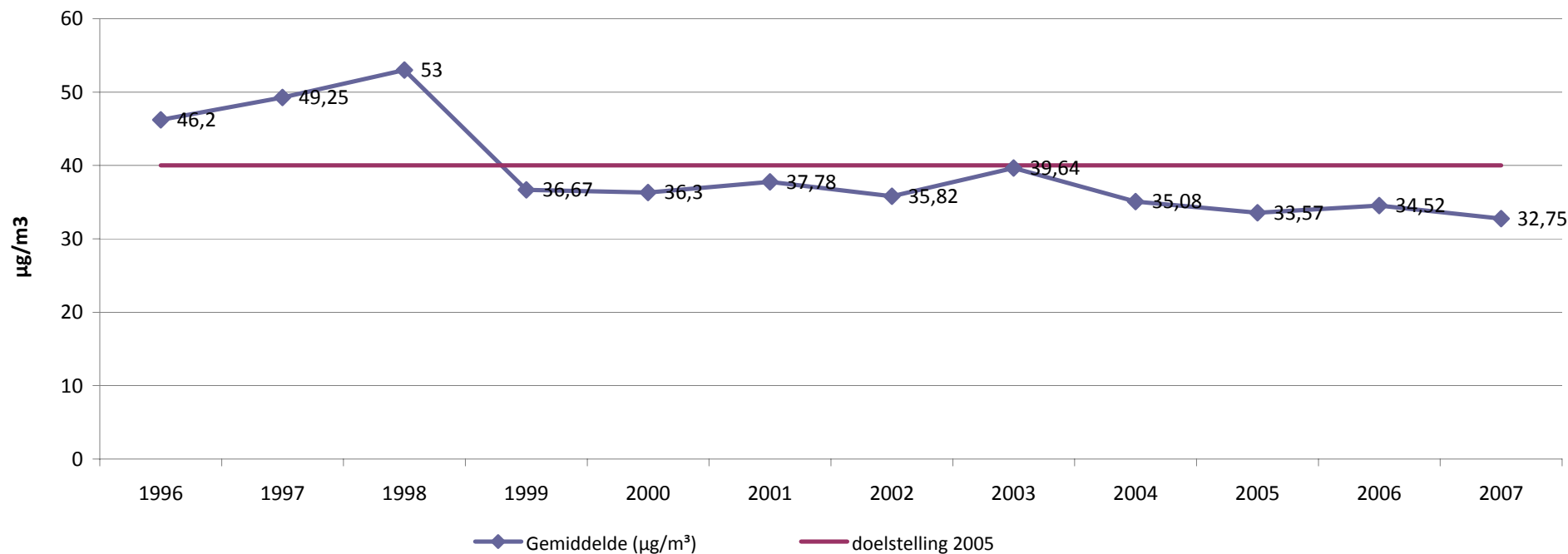
DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 1996-2007

BRON VMM

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2145.htm>

laatst gewijzigd 08-04-08

jaargemiddelde concentratie zwevend stof



Toelichting

Het aantal Vlamingen dat ernstige tot extreme geluidshinder ondervindt, is nagenoeg niet veranderd tussen 2001 (11,4%) en 2004 (11,8%). LNE, dienst hinder en risicobeheer organiseert driejaarlijks een schriftelijke enquête (Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek) waarin men Vlamingen bevraagt over geluids- en geurhinder. Voor geluid zijn er geen doelstellingen geformuleerd over de gerapporteerde hinder. Er is wel een doelstelling geformuleerd over de berekende potentiële hinder. Volgens het MINA-plan 3+ mag tegen 2010 het aantal potentieel ernstig gehinderden door geluid niet hoger zijn dan 15% van de bevolking. Tegen 2020 moet dit aandeel verder dalen tot maximum 10% . Geluidshinder kan leiden tot stress en slaapverstoring. 2,2% van de Vlaamse bevolking wordt dagelijks in zijn slaap verstoord door geluid. Voor geur zijn er in het MINA-plan 3+ wel doelstellingen geformuleerd die betrekking hebben op de gerapporteerde hinder. Het aantal ernstig gehinderden door geur moet tegen 2010 verminderen tot 3%. Tegen 2012 moet dit aandeel verder afnemen tot 0%.

Indicator 16D Percentage van de bevolking ernstig of extreem gehinderd door geluid en geur

DIMENSIES
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 2001, 2004
hinder geluid, geur

BRON LNE, afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid
Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/929.htm>

laatst gewijzigd 28-09-06

ernstig of extreem gehinderd door geluid (%)

	<i>2004</i>	<i>2001</i>
aandeel ernstig of extreem gehinderd	11,8	11,4

ernstig of extreem gehinderd door stank (%)

	<i>2004</i>	<i>2001</i>
aandeel ernstig of extreem gehinderd	5,2	7
doelstelling 2012	0	0

Toelichting

Om de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging op de mens te meten, hanteert men het aantal verloren gezonde levensjaren of DALY's (disability adjusted life years). Het aantal DALY's is een maat voor het aantal gezonde levensjaren dat een populatie verliest door ziekte of vroegtijdige sterfte. Hun aantal wijzigt niet significant. Bij een ongewijzigde situatie in de toekomst (gedurende 70 jaar dezelfde concentraties en bevolking) speelt een gemiddelde inwoner in Vlaanderen ongeveer een derde van een gezond levensjaar kwijt door PM_{10} en $PM_{2,5}$. Dit zijn wel schattingen met een hoge onzekerheidsfactor omdat de impact van milieufactoren op de gezondheid niet exact berekend kan worden.

Indicator 16E

DALY's (verloren gezonde levensjaren) door blootstelling aan PM₁₀ en PM_{2,5}

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1996-2005

BRON

VITO, VMM-MIRA

voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2151.htm>

laatst gewijzigd 11-01-07

verloren gezonde levensjaren door blootstelling aan PM₁₀ en PM_{2,5}



Toelichting

Deze indicator behoort tot de groep van indicatoren 'natuur- en bosreservaten en vergelijkbare gebieden'. Het gaat hier over gebieden met natuur als hoofdfunctie. Het MINA-plan 2003-2007 vroeg 50.000 hectare onder 'effectief natuurbeheer' tegen 2007. De doelstelling werd vooruitgeschoven naar 2010 in het MINA-plan 3+. Op 31 december 2007 was daarvan 39.365 ha (79%) gerealiseerd. Daarvan waren 21.181 ha erkende, Vlaamse en/of bosreservaten, 7.965 ha was natuur in beheer door het Agentschap Natuur en Bos en nog niet aangewezen als Vlaams natuurreservaat en 10.219 ha natuurgericht beheer op militaire domeinen. Daarnaast is er nog ruim 5.600 ha natuurgebied dat door natuurverenigingen wordt beheerd maar dat niet als natuurreservaat is erkend of gesubsidieerd. Deze oppervlakte is niet mee opgenomen in de indicator. Nog een andere categorie van 1.000 ha natuurgebied met een goedgekeurd beheerplan via particulieren en lokale besturen wordt eveneens niet mee opgenomen in de indicator.

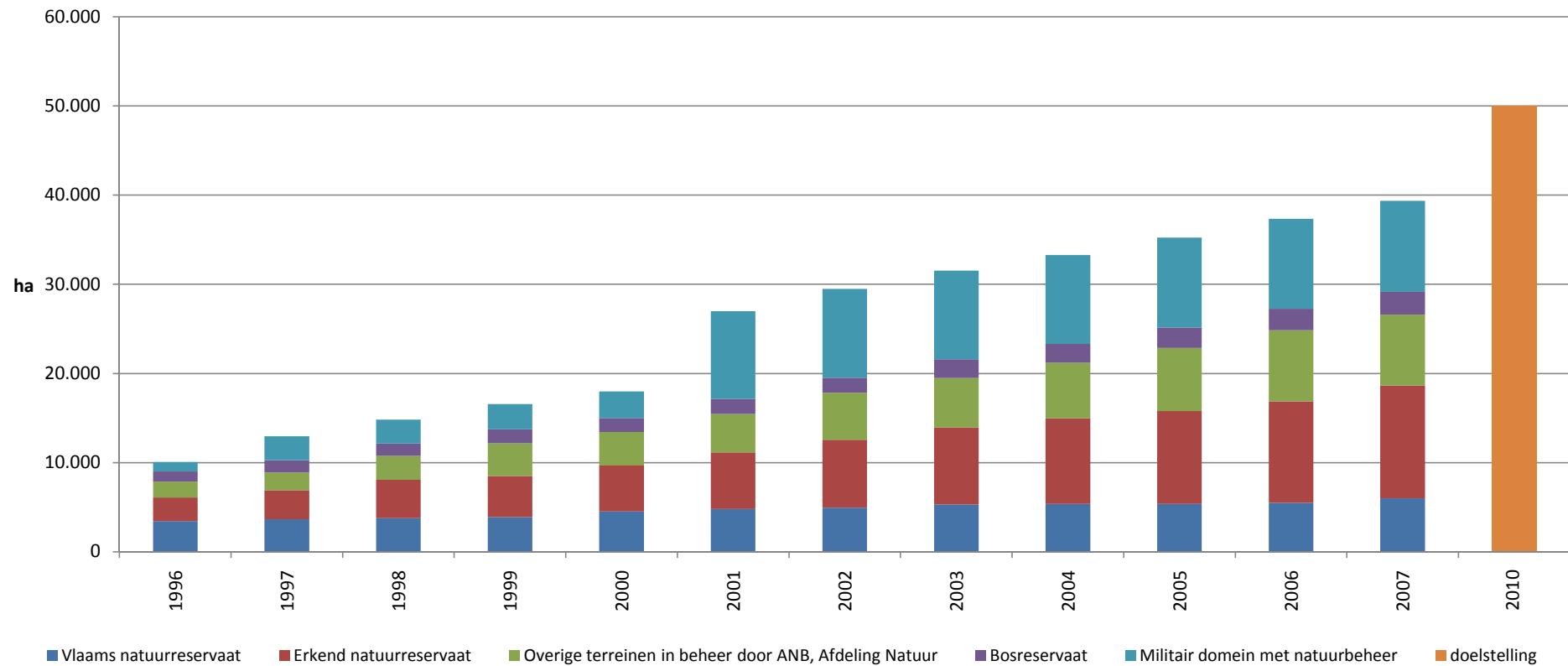
Indicator 16F **Oppervlakte met 'effectief natuurbeheer'**

DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 1996-2007

BRON Instituut voor natuur- en bosonderzoek, NARA

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2211.htm>

laatst gewijzigd 30-04-08



Toelichting

Het totale aantal risicogronden werd geschat op 76.200 (Ecolas, 2001). Omdat de doelstelling uit het MINA-plan 3 (ongeveer 22.500 onderzochte gronden tegen 2007) al in 2005 werd behaald, werd ze aangepast. Het MINA-plan 3+ stelt dat tegen 2010 37% van de gronden (of ongeveer 28.000 gronden) moet onderzocht zijn. Op 1 januari 2008 zijn 26.990 gronden onderzocht, of een aandeel van 35 %.

De OVAM houdt sinds 1995 een register van verontreinigde gronden bij. Een grond wordt geklasseerd als 'verontreinigd' wanneer uit het oriënterend bodemonderzoek blijkt dat voor één of meerdere parameters de concentratie hoger ligt dan 80% van de bodemsaneringsnorm (VLAREBO, bodemsaneringstype II). Gronden opgenomen in het register van verontreinigde gronden zijn niet langer multifunctioneel te gebruiken maar hoeven niet noodzakelijk te worden gesaneerd. De noodzaak van sanering hangt af van de ernst van de verontreiniging, van de kenmerken en functies van de bodem en van de periode waarin de verontreiniging tot stand kwam.

Op basis van de oriënterende bodemonderzoeken die door de OVAM werden beoordeeld, waren er op 1 januari 2008 19.588 gekende verontreinigde gronden. Dit komt overeen met 49.597 kadastrale percelen. Omdat slechts een deel van alle risicogronden onderzocht is, krijgen we nu nog geen beeld van de evolutie van de bodemverontreiniging in Vlaanderen maar veeleer van de vooruitgang van de inventarisatie.

De onderzoeks- en saneringsprocedure bij bodemverontreiniging verloopt stapsgewijs: een oriënterend onderzoek (OBO), een beschrijvend onderzoek (BBO), een bodemsaneringsproject (BSP), de uitwerking van de bodemsaneringswerken (BSW) en de nazorg. De doelstelling uit het MINA-plan 3 (de saneringsprocedure moet tegen eind 2007 opgestart zijn voor minstens 23% van de gronden met historische bodemverontreiniging of ongeveer 2.450 gronden) werd aangepast, omdat ook deze al bereikt was. Tegen 2010 moet nu voor 31% van de gronden (3.300 gronden) met historische bodemverontreiniging de saneringsprocedure minstens opgestart zijn. Op 1 januari 2008 was de sanering opgestart van 29 % van de gronden (of 3.105 gronden).

Indicator 16G Verontreinigde gronden naar fase van bodemsanering

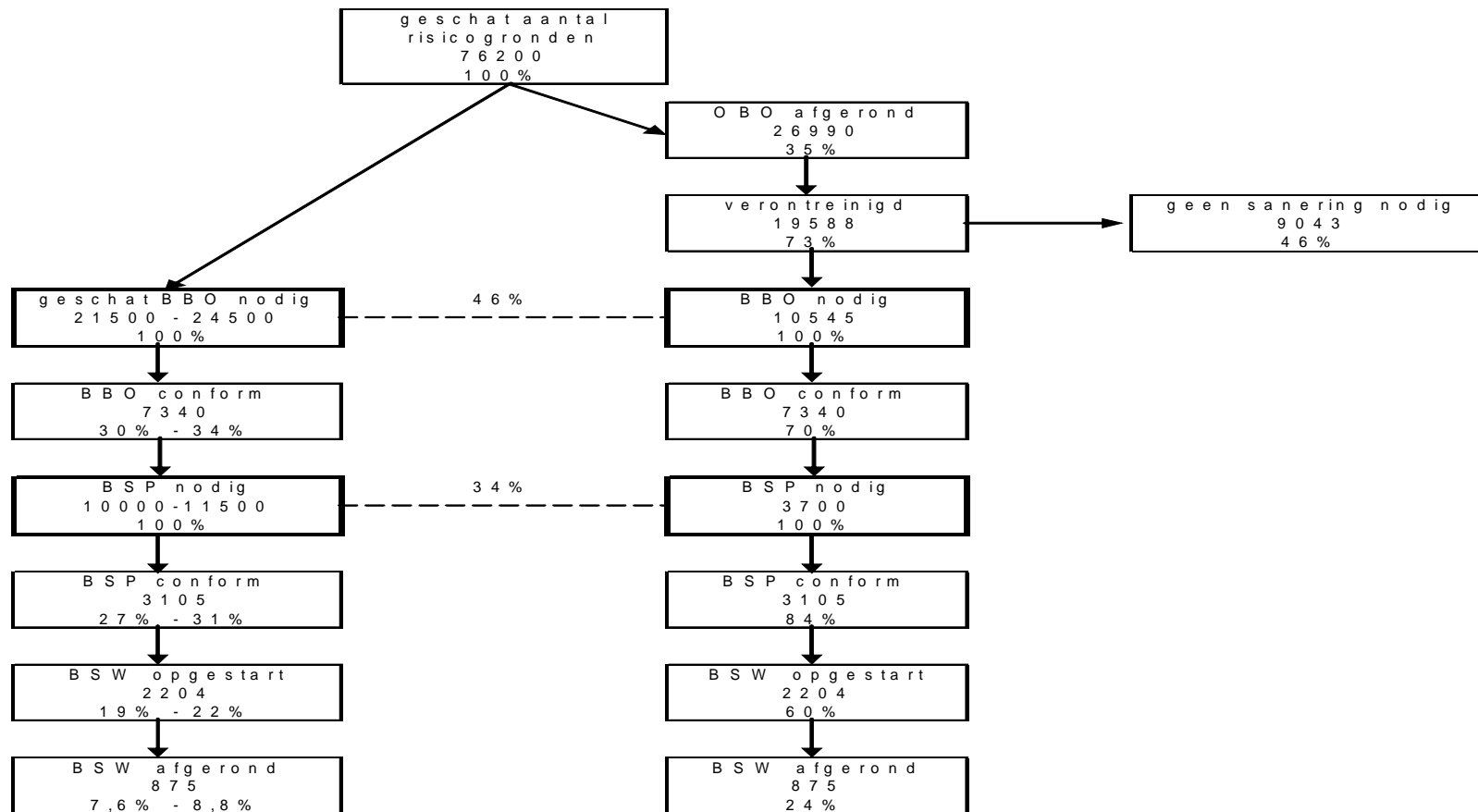
DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1/01/2008

BRON OVAM

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2105.htm>

laatst gewijzigd 23-04-08

toestand: 01/01/2008



Toelichting

De energie-intensiteit geeft een goed beeld van de energie-afhankelijkheid van de Vlaamse economie. De energie-intensiteit vergelijkt het energieverbruik met het Bruto Binnenlands Product. Een lager cijfer kan duiden op meer efficiëntie, zoals het produceren van evenveel producten met minder energie. Maar een verandering kan evengoed het gevolg zijn van een structureel effect, zoals verschuivingen van het belang van sectoren in de Vlaamse economie.

De energie-intensiteit steeg met 14% tussen 1990 en 1996. Daarna steeg het BBP veel sterker dan het energieverbruik. Bijgevolg nam de energie-intensiteit terug af, om in 2006 3,5% onder het niveau van 1990 uit te komen.

Indicator 17Aa

Evolutie van de energie-intensiteit van de economie (kgoe/1000 EUR BBP)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest, Europa

Tijd 1990, 1994 - 2006

BBP in kettingeuro's, referentiejaar 2000

23884589,7 kgoe =

1 PJ

1 kgoe =

0,0418680 PJ

BRON

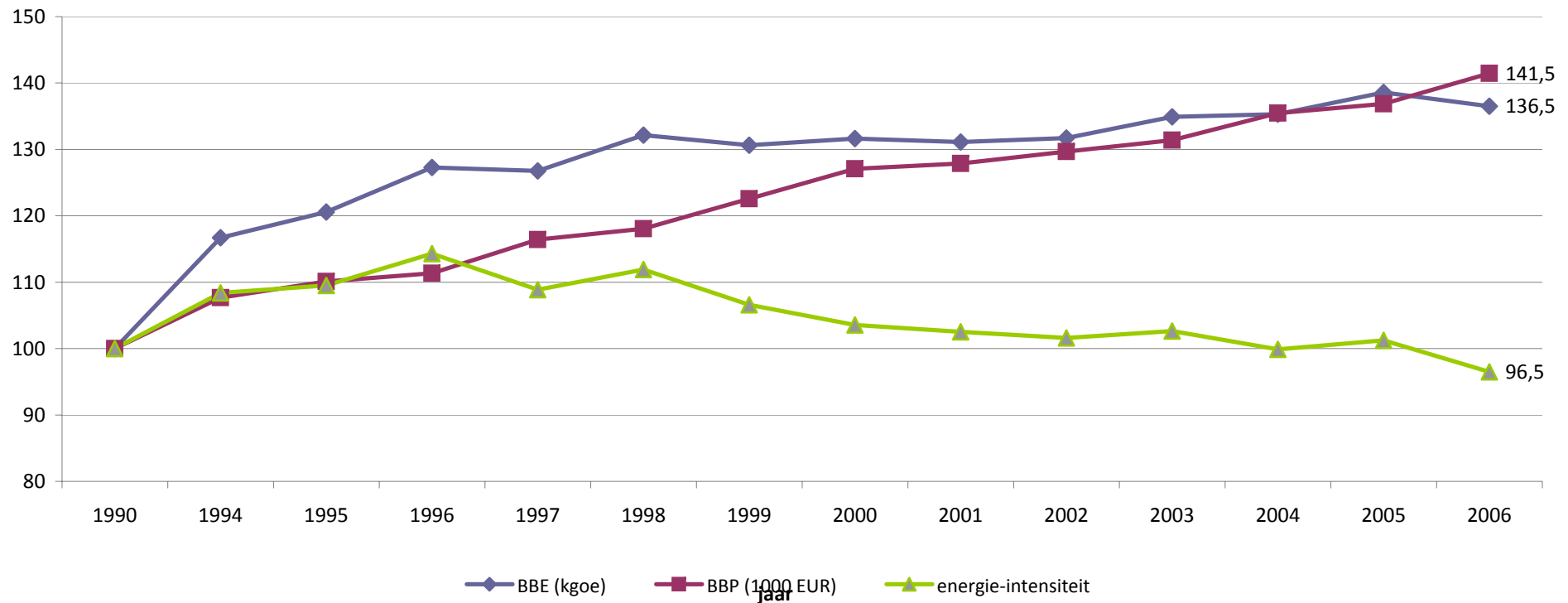
Studiedienst van de Vlaamse Regering, Energiebalans VITO, Eurostat

voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sqml/largereeksen/1579.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2008

Energie-intensiteit van de economie, in kgoe/1000EUR (BBP in kettingeuro's, referentiejaar 2000).



Toelichting

In 2005 bedroeg de energie-intensiteit van de EU15 185 kilogram olie-equivalenten per duizend euro BBP. Voor de EU-27 was dit 208.

Vlaanderen had met 254 de hoogste energie-intensiteit van de EU15, en werd gevolgd door Finland, Portugal en Griekenland. België bevond zich in de middenmoot met een energie-intensiteit van 206.

Vlaanderen is een energie-intensieve regio wegens een aantal energie-intensieve industrietakken zoals de chemie, de ijzer- en staalsector en de voedings- en dranksector. Een belangrijk deel van haar productie wordt geëxporteerd, het energieverbruik en de samenhangende uitstoot worden echter toegerekend aan het Vlaams Gewest.

Indicator 17Ab

Energie-intensiteit van de economie (kgoe/1000 EUR BBP)_internationale vergelijking

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest, Europa

Tijd 1990, 1994 - 2006

BBP in kettingeuro's, referentiejaar 2000

23884589,66 kgoe =

1 PJ

1 kgoe =

0,0418680 PJ

BRON

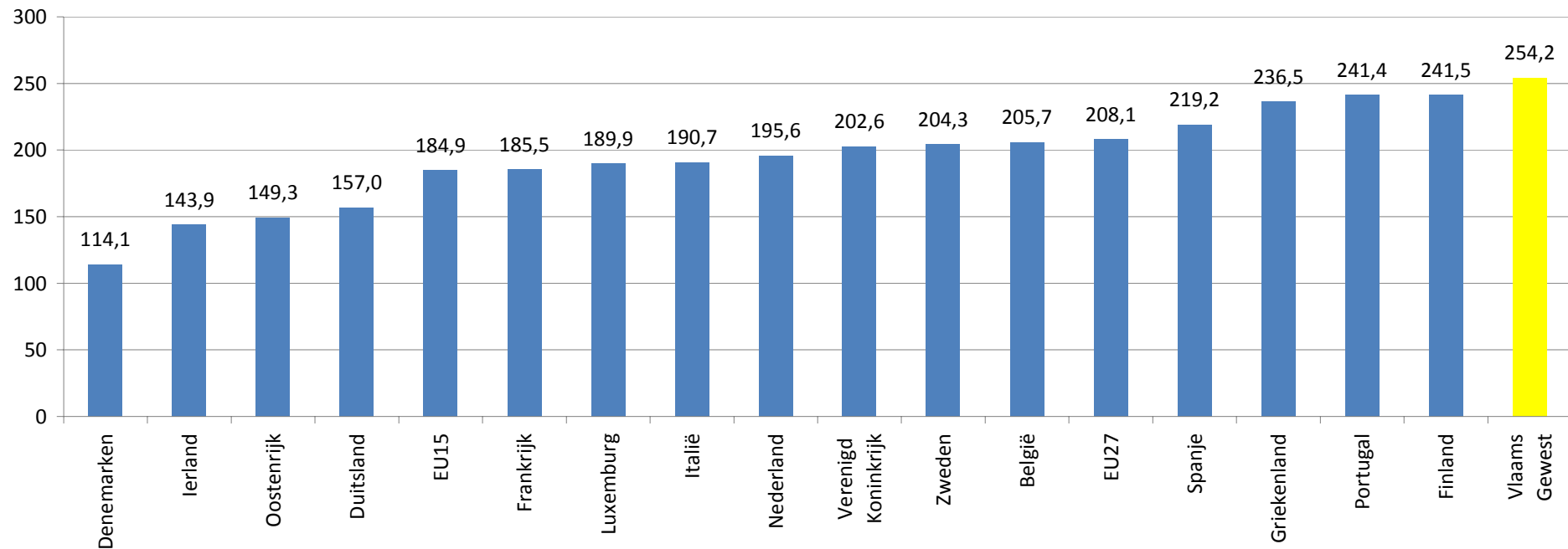
Studiedienst van de Vlaamse Regering, Energiebalans VITO, Eurostat

voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1579.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2008

Energie-intensiteit Europees vergeleken, in kgoe per 1.000 euro BBP, 2005



Toelichting

Oplopende broeikasgasconcentraties in de atmosfeer zijn verantwoordelijk voor de globale klimaatverandering. Bij de verdeling van de Belgische Kyotodoelstelling werd afgesproken dat Vlaanderen zijn jaarlijkse emissie van CO₂, CH₄, N₂O en F-gassen (SF₆, HFK's en PFK's) - samen de zogenaamde 'korf van broeikasgassen' - in de periode 2008-2012 met 5,2% moet terugdringen ten opzichte van 1990. De uitstoot van broeikasgassen dook in 2006 voor het eerst onder het niveau van het referentiejaar 1990. In 2006 was Vlaanderen nog ongeveer 3% verwijderd van zijn Kyotodoelstelling voor de periode 2008-2012; in 2003 was dat nog 9%.

Belangrijke bijdrages in de recente daling zijn ondermeer geleverd door het verhoogde gebruik van WKK-installaties, de toenemende stroomproductie uit hernieuwbare energiebronnen, de maatregelen genomen door de industrie, de zachtere klimatologische omstandigheden en het effect van energiebesparende investeringen in gebouwen.

Indicator 17Ba

Broeikasgasemissies per sector in kton CO₂-equivalenten

DIMENSIES

Ruimte Vlaanderen
 Tijd 1990-2006*
 Andere sectoren (industrie, huishoudens, land- en tuinbouw, transport, diensten, transformatie)

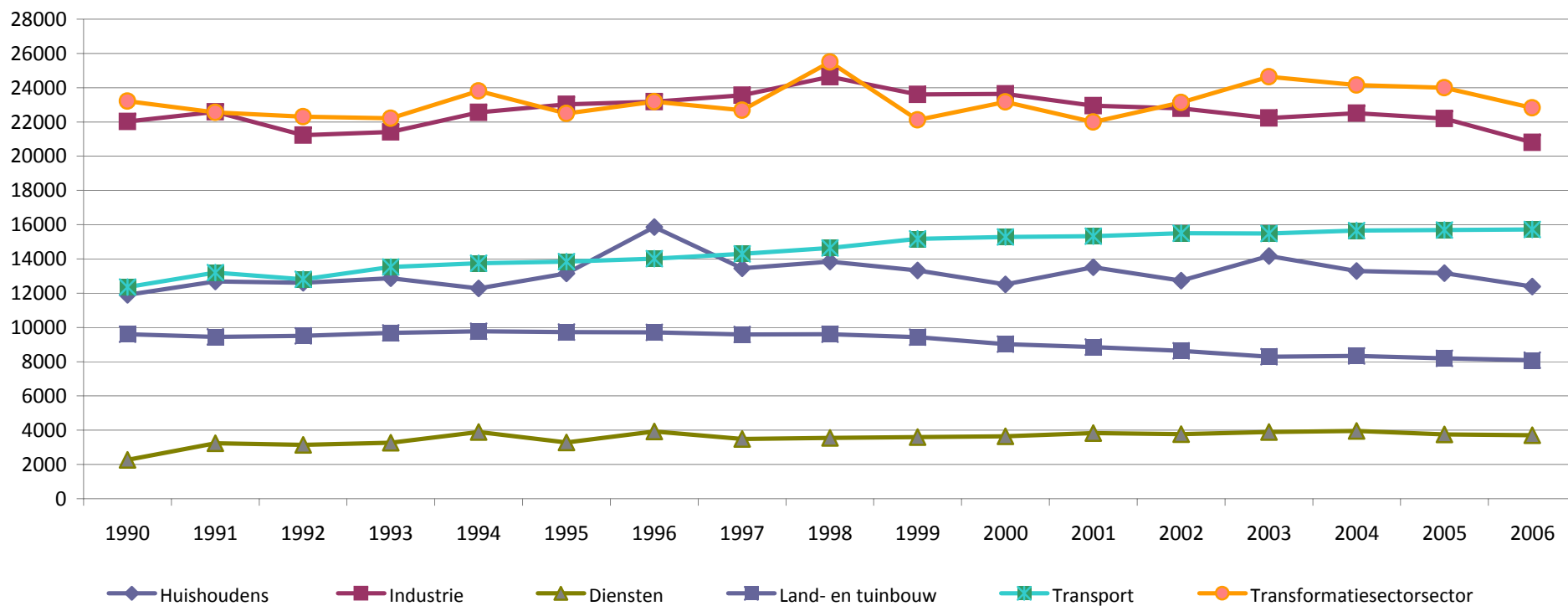
BRON

Emissie Inventaris Lucht en Energiebalans VITO (rapportering EC 15.03.2008)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1409.htm>

laatst gewijzigd 26/05/2008



* voorlopige cijfers

Toelichting

De broeikasgasintensiteit wordt gedefinieerd als de uitstoot van broeikasgassen t.o.v. het Bruto Binnenlands Product en beschrijft de mate van ontkoppeling tussen de economische groei en de broeikasgasemissies. Vanaf 1996 is er sprake van een ontkoppeling. Tussen 1990 en 2006 daalde de broeikasgasintensiteit met 30%.

Indicator 17 Bb

Broeikasgasintensiteit, in kg CO₂-eq/1000 EUR BBP

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1990-2006*
BBP in kettineuro's, korf van 6 broeikasgassen

BRON

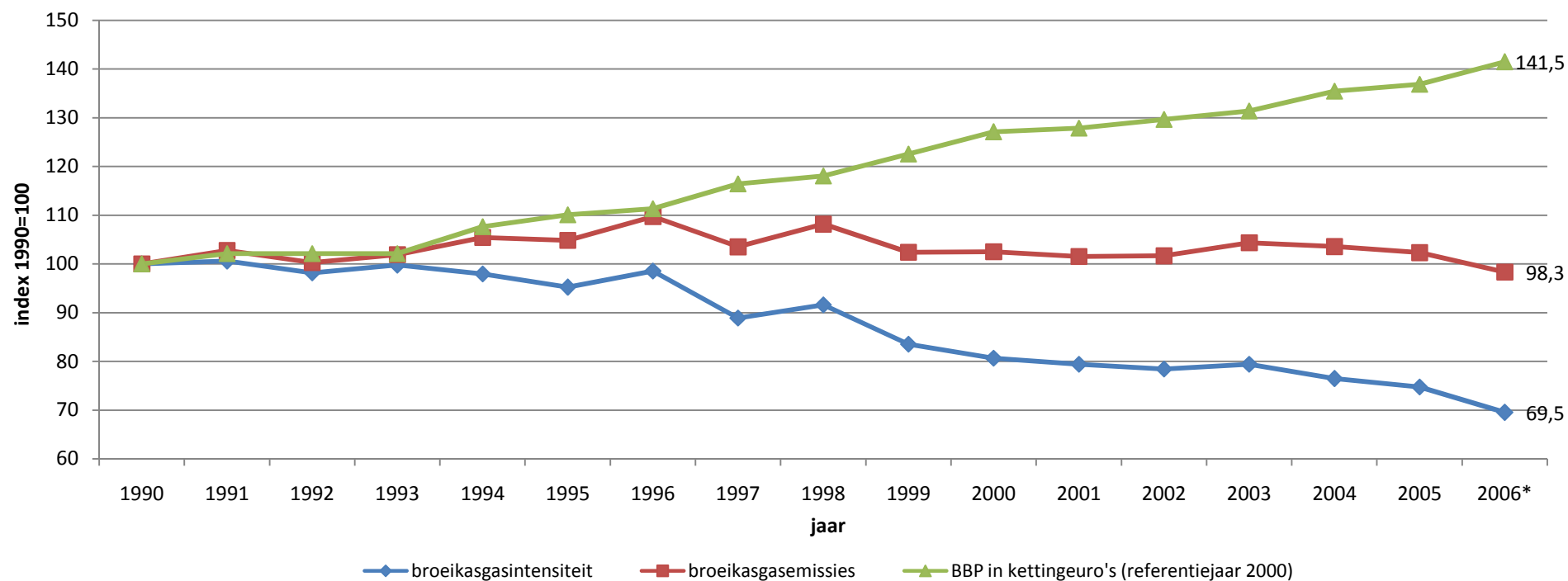
Studiedienst van de Vlaamse Regering, Emissie Inventaris Lucht en Energiebalans VITO (rapportering EC 15/03/2008)

voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2625.htm>

laatst gewijzigd 27/05/2008

Uitstoot van broeikasgassen per BBP, in kg CO₂-eq/1000EUR (BBP in kettineuro's)



* voorlopige cijfers

Toelichting

De huishoudens zijn naast de industrie grote waterverbruikers in Vlaanderen. Het aandeel van de huishoudens in het totaal watergebruik vertoont zelfs een stijgende trend. 83% van het watergebruik van de huishoudens in 2003 bestond uit leidingwater. De trend van het leidingwatergebruik door de huishoudens is licht dalend, zeker vanaf 2001, wat positief is. Het MINA-plan 3+ stelt een afname van het leidingwatergebruik tot 215 miljoen m³/jaar voorop tegen 2010. In 2003 bedroeg het leidingwatergebruik van de bevolking 221,5 miljoen m³. Het leidingwaterverbruik bedroeg in 2003 36,9 m³/persoon wat neerkomt op een dagelijks gebruik van 101 liter. Dit is een laag cijfer in verhouding met andere Europese landen.

Indicator 17C **Drinkwaterverbruik bevolking, per persoon (m³/persoon)**

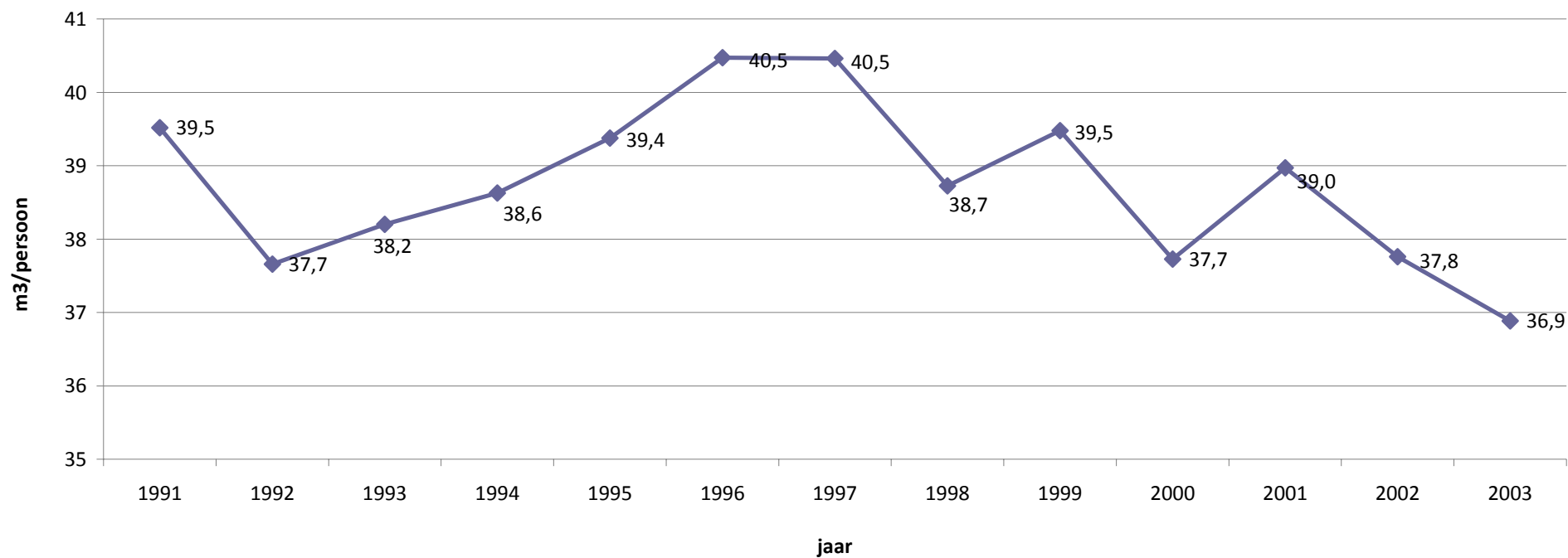
DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
Tijd 1991-2003

BRON VMM-MIRA, Studiedienst van de Vlaamse Regering

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/964.htm>

laatst gewijzigd 13/12/2005

Drinkwaterverbruik in m3 per capita.



Toelichting

10% van de totale hoeveelheid afval komt van huishoudens. In 2006 werd er 2,6% minder afval ingezameld dan in 2005. Er werd 531 kg per inwoner ingezameld. 377,6 kg/persoon werd selectief ingezameld. Het restafval of niet-selectief ingezameld afval bedroeg 153,5 kg/persoon in 2006. De hoeveelheid restafval daalde in 2006 met bijna 4%. In het MINA-plan 3+ wordt de doelstelling van 150 kg per inwoner verschoven van 2007 naar 2010.

Van het huishoudelijk afval wordt nu 71% selectief ingezameld. In het nieuwe uitvoeringsplan 'milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen' staat dat tegen 2010 75% van het huishoudelijk afval selectief ingezameld moet worden.

Indicator 17Da

Evolutie van het opgehaald huishoudelijk afval, in kg per capita (selectief - niet selectief)

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1991-2006

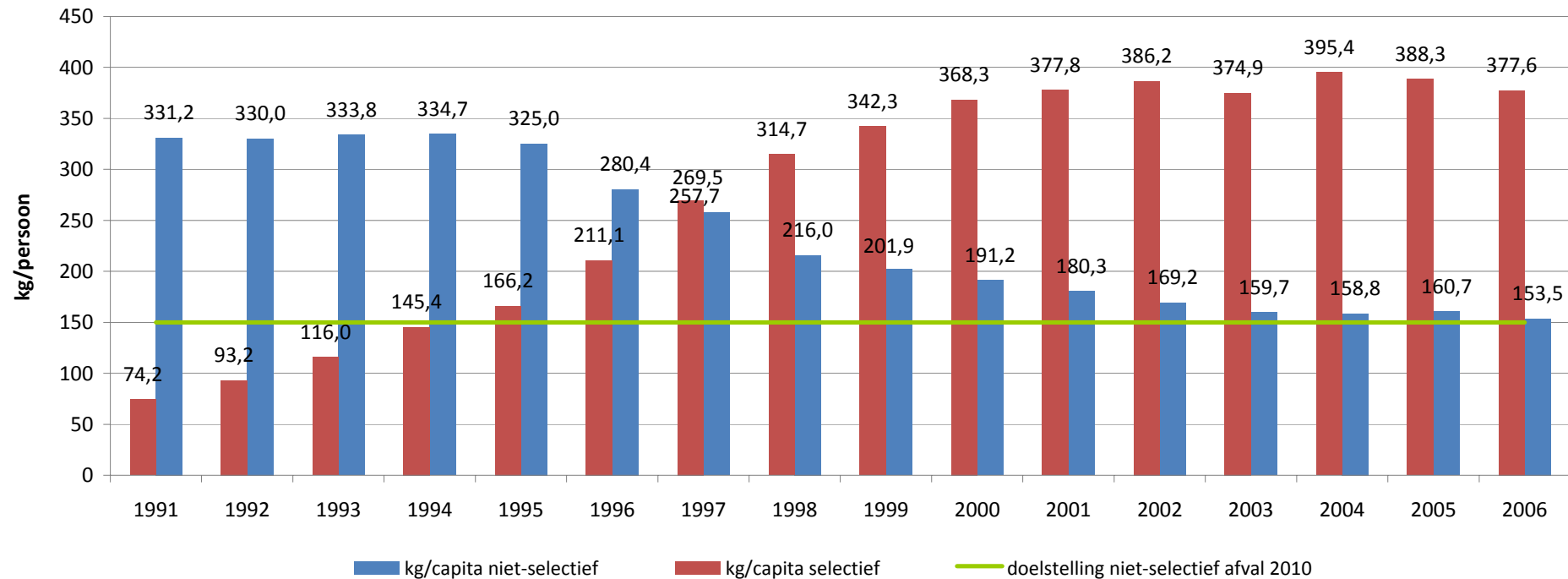
BRON

OVAM

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2226.htm>

laatst gewijzigd 29/11/2007

evolutie van het opgehaald huishoudelijk afval



Toelichting

In het MINA-plan 3+ stelt men voorop dat tegen 2010 de hoeveelheid primaire bedrijfsafvalstoffen lager moet liggen dan in 2002. Daarbij moet de productie van primair bedrijfsafval meer achterblijven op de economische groei t.o.v. 2002. In 2005 werd 35,1 miljoen ton bedrijfsafval geproduceerd. Hiervan is 71% primair afval of afval dat ontstaat op het moment dat een product voor het eerst afval wordt (bij de eerste producent dus). De overige 29% is secundair afval, afkomstig van de afvalverwerkende bedrijven, die primair bedrijfsafval en huishoudelijk afval verwerken. De hoeveelheid primair bedrijfsafval steeg in de periode 1992-2005 sneller dan het bruto binnenlands product. De belangrijkste redenen zijn de economische groei en een vollediger melding van de hoeveelheid afvalstoffen aan OVAM.

Indicator 17Db **Hoeveelheid primair geproduceerd bedrijfsafval/BBP**

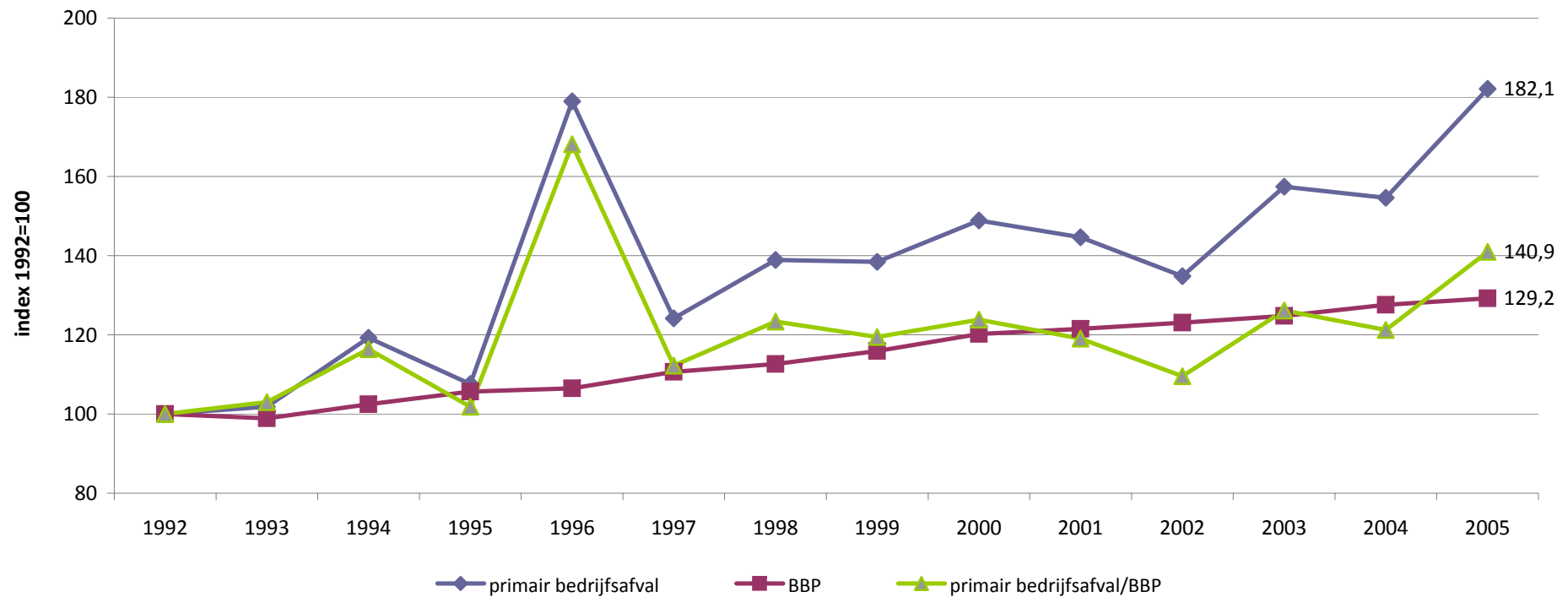
DIMENSIES **Ruimte** Vlaams Gewest
 Tijd 1992-2005

BRON OVAM

voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2231.htm>

laatst gewijzigd 27-02-08

primair bedrijfsafval/BBP



Toelichting

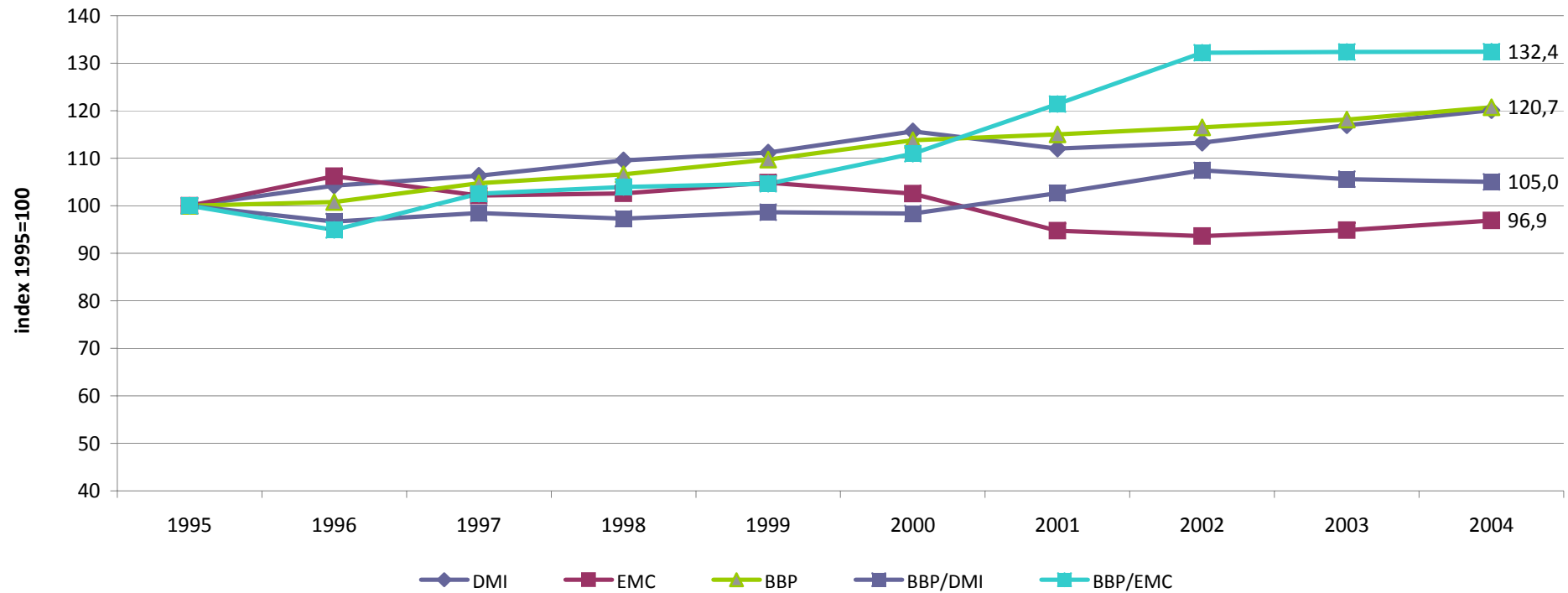
Om het materiaalgebruik in Vlaanderen te schetsen, gebruiken we 2 indicatoren.

Eenzijds bespreken we de Directe Materialen Input. Dit is de totale hoeveelheid materialen die wordt ingezet in de economie. Het omvat zowel materialen die in Vlaanderen verbruikt worden als de materialen die geëxporteerd worden. De Directe Materialen Input volgt de economische groei en is vooral toe te schrijven aan onze steeds groeiende export. De materiaalproductiviteit (BBP/DMI) is de hoeveelheid economische welvaart die gecreëerd wordt per eenheid grondstoffen die wordt ingezet in de economie. Deze blijft de laatste jaren vrij constant.

Anderzijds bespreken we de Eigen Materialen Consumptie. Dit zijn grondstoffen die tijdens productie- en consumptieprocessen in Vlaanderen omgezet worden in afval en emissies of in goederen en infrastructuur. De EMC is een proxy voor de milieudruk die veroorzaakt zal worden door de materialen die in de eigen economie gebruikt worden. De EMC van Vlaanderen blijft sinds 1995 vrij constant en is laag in vergelijking met andere EU15 lidstaten. In een aantal Zuidere landen zoals Spanje, Portugal en Griekenland is de EMC sterk toegenomen sinds 1995.

Indicator 17E	Directe materialen input (DMI) en eigen materialen consumptie (EMC), in ton en t.o.v. BBP	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaanderen
	Tijd	1995-2004
	Andere	
BRON	VMM-MIRA, SVR	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2745.htm	
		laatst gewijzigd 13-09-06

Directe materialen input, eigen materialen consumptie en BBP



Toelichting

Om de Vlaamse Kyotodoelstelling te realiseren moet tegen 2010 25% van de in Vlaanderen geleverde elektriciteit opgewekt worden door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling. Eind 2006 was 16,4% van de elektriciteit afkomstig van hernieuwbare energiebronnen en WKK.

Volgens een Europese Richtlijn moet België tegen 2010 voor 6% groene stroom hebben. Om het gebruik van hernieuwbare energie te stimuleren, ontwierp de Vlaamse overheid een systeem van groenestroomcertificaten. Sinds 1 januari 2002 is iedere elektriciteitsleverancier verplicht een deel groene stroom aan zijn klanten te leveren en als bewijs een voldoende aantal groenestroomcertificaten voor te leggen. Het opgelegde percentage bedraagt 2,5% in 2005, 3% in 2006 en verhoogt systematisch tot 6% in 2010.

Een warmtekrachtkoppeling (WKK) produceert zowel warmte als elektriciteit en zorgt voor een belangrijke energiebesparing in vergelijking met gescheiden opwekking van elektriciteit (in centrales) en van warmte (in conventionele ketels). Sinds 1 januari 2005 is het systeem van warmtekrachtcertificaten van kracht. Voor elke 1.000 kWh primaire energiebesparing die gerealiseerd wordt in een kwalitatieve WKK, krijgt de producent een certificaat toegekend. Tegelijkertijd worden de leveranciers van elektriciteit verplicht om in 2006 WKK-certificaten voor te leggen voor een aandeel van 1,2% van de geleverde elektriciteit in het voorgaande jaar. Dit aandeel neemt jaarlijks toe tot 5,2% in 2013 en blijft dan verder behouden.

Indicator 18A

Aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en WKK

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1994-2006

BRON

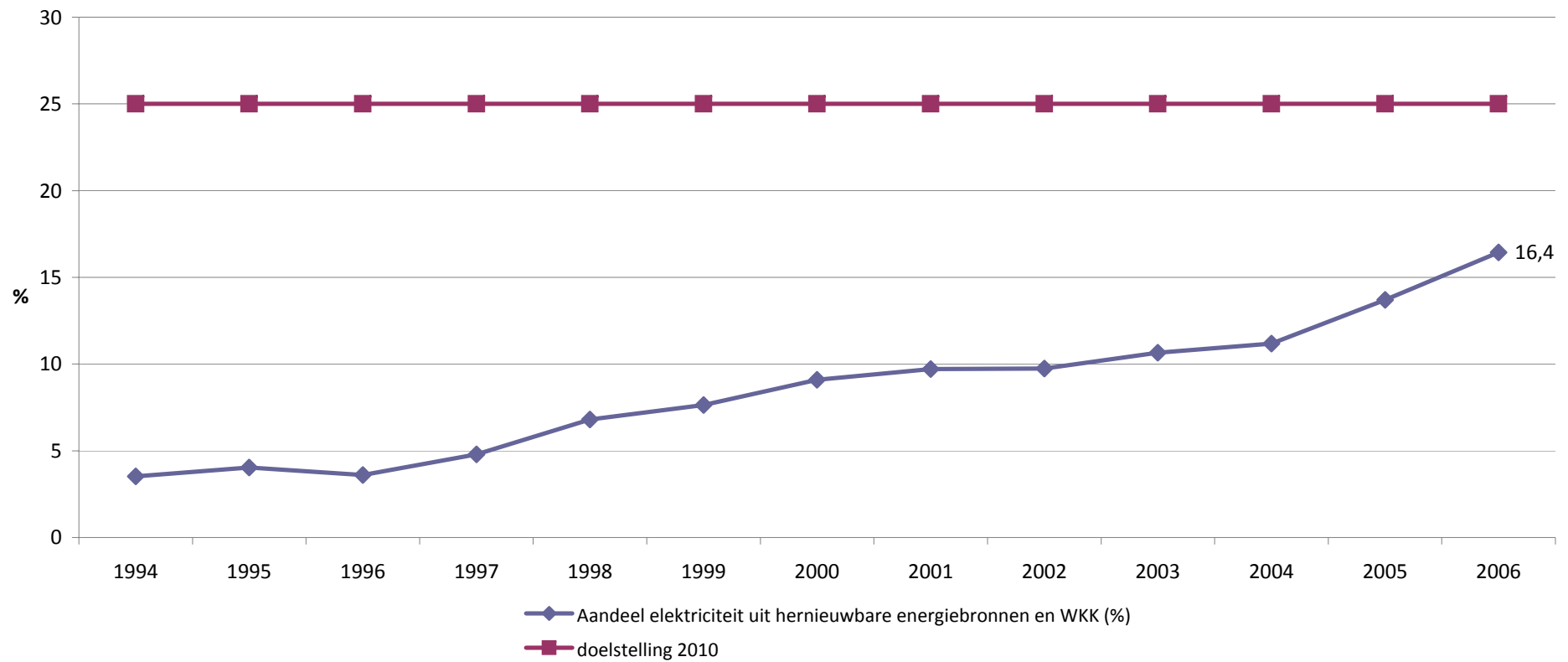
Vlaams Energieagentschap, VITO, VREG

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/2630.htm>

laatst gewijzigd 23-05-08

Aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en WKK



Toelichting

Biobrandstoffen worden momenteel gewonnen uit natuurlijke hernieuwbare bronnen zoals koolzaad, maïs, graan en suikerbiet. Voertuigen kunnen volledig op biobrandstof rijden (pure plantaardige olie) of de biobrandstof kan bijgemengd worden in traditionele diesel en benzine. Een Europese Richtlijn stelde aan de lidstaten een aandeel voor van 2% biobrandstoffen in de totale hoeveelheid verbruikte transportbrandstoffen (diesel en benzine) tegen 2005, en een aandeel van 5,75% tegen 2010. Recent heeft Europa in het kader van het energie- en klimaatpakket 2020 de doelstelling voorgesteld van minstens 10% biobrandstoffen in het totale transportbrandstoffengebruik tegen 2020. De tankmogelijkheden voor pure plantaardige olie (PPO) in Vlaanderen zijn beperkt. De wetgever wil immers dat enkel landbouwers die zelf koolzaadolie verbouwen deze kunnen verkopen. Momenteel kan men in Vlaanderen bij een viertal landbouwers koolzaadolie tanken. Ook bij één dienstverlenende intermediair kan men koolzaadolie tanken (medio 2007 zo'n 500 liter per maand). Daarnaast heeft ook De Lijn een aantal bussen op PPO rijden, en rijden er in Vlaanderen enkele huisvuilwagens op PPO. Biodiesel tanken kan in Vlaanderen medio 2007 nog maar bij enkele verdelers, bio-ethanol was toen nog niet op de markt. De inzet van biobrandstoffen was in 2006 nog verwaarloosbaar.

Indicator 18B

Aandeel biobrandstoffen in de totale hoeveelheid transportbrandstoffen

DIMENSIES

Ruimte
Tijd

Vlaams Gewest

BRON

Voor meer informatie

laatst gewijzigd

nog geen cijfers beschikbaar

Toelichting

De berekening van de basismobiliteit verliep in 2005 volgens andere criteria dan de voorgaande jaren: er werd eerst per statistische sector gerekend en deze werden vervolgens per gemeente opgeteld. Dat bemoeilijkt een vergelijking met het verleden enigszins.

Op 1 januari 2007 werd iets meer dan 90% van de Vlaamse woonzones, zoals beschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, basismobiel verklaard.

Indicator 19A	Afwijking van de normen van basismobiliteit, per Vlaamse gemeente, in punten (vijf categorieën: voldaan (0-5), 5-25, 25-50, 50-100, \geq 100)	
DIMENSIES	Ruimte	Vlaams Gewest, 308 gemeenten
	Tijd	2005
BRON	VVM De Lijn, LNE (bewerking SVR)	
Voor meer informatie	http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm	laatst gewijzigd 01-06-06

niet langer opgenomen

Toelichting

Het Mobiliteitsplan Vlaanderen wil tegen 2010 het aantal verliesuren op de autosnelwegen (met snelheden onder de 95 km per uur) beperken tot 5% van het aantal gereden voertuiguren. Sinds de aanvang van de werken op de Antwerpse Ring in juni 2004 zijn de meetposten op deze zeer filegevoelige plek verwijderd en dus verdwenen uit de statistieken. De cijfers voor 2007 zijn dus een onderschatting van het Vlaamse totaal en zeker voor de Antwerpse regio.

In 2007 stonden de automobilisten 5,4 miljoen uren in de file op de Vlaamse hoofdwegen. Tegenover 2006 is dat een stijging met bijna een vijfde. Daarmee zijn 5,3% van de gereden uren verliesuren en wordt de doelstelling niet gehaald. De grootste problemen spelen zich af rond Brussel en Antwerpen, de twee belangrijkste economische knooppunten. Op die plaatsen doen zich dan ook dikwijls structurele files voor. In het Brusselse zijn 9,6% van de rijuren als verliesuren te beschouwen, in Antwerpen 4,8%, in de rest van Vlaanderen 1,1%.

Indicator 19B**Aantal verliesuren op het hoofdwegenet****DIMENSIES**

Ruimte Vlaams Gewest, regio Antwerpen, regio Brussel

Tijd 2001 - 2007

BRON

MOW, Vlaams Verkeerscentrum

Voor meer informatie<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 08/02/2008

		2007 (2)	2006 (2)	2005 (2-3)	2004 (2-3)	2003	2002 (1)	2001
regio Antwerpen	gereden uren	---	---	---	---	28.026.214	22.489.257	25.699.646
	verliesuren	---	---	---	---	1.546.095	1.404.053	1.485.710
	% verliesuren	---	---	---	---	5,5	6,2	5,8
regio Antwerpen exclusief R1	gereden uren	21.316.268	21.593.083	17.667.925	17.119.854	22.160.188	17.529.405	20.293.566
	verliesuren	1.017.838	842.402	485.735	647.162	767.839	725.414	804.173
	% verliesuren	4,8	3,9	2,7	3,8	3,5	4,1	4
regio Brussel	gereden uren	41.328.215	40.795.293	39.045.841	36.680.926	41.108.289	33.840.480	41.213.917
	verliesuren	3.967.243	3.339.256	3.567.516	3.620.539	3.400.805	3.541.732	3.911.564
	% verliesuren	9,6	8,2	9,1	9,9	8,3	10,5	9,5
rest van Vlaams Gewest	gereden uren	40.314.059	41.302.185	36.984.295	34.908.121	40.480.045	33.624.358	38.023.277
	verliesuren	424.490	346.588	229.298	265.538	539.139	448.321	435.345
	% verliesuren	1,1	0,8	0,6	0,8	1,3	1,3	1,1
Vlaams Gewest	gereden uren	---	---	---	---	109.614.714	89.954.095	104.936.840
	verliesuren	---	---	---	---	5.486.039	5.394.105	5.832.619
	% verliesuren	---	---	---	---	5,0	6,0	5,6
Vlaams Gewest exclusief R1	gereden uren	102.958.542	103.690.561	93.698.061	88.708.901	103.748.521	84.994.243	99.530.760
	verliesuren	5.409.571	4.528.245	4.282.549	4.533.239	4.707.783	4.715.466	5.151.082
	% verliesuren	5,3	4,4	4,6	5,1	4,5	5,5	5,2

Opmerkingen:

Het meetstelsel op de Vlaamse snelwegen meet geen snelheden. Deze worden afgeleid door middel van algoritmes weliswaar met de nodige beperkingen. Dit introduceert de nodige variatie in de data.

(1) Voor december 2002 zijn geen gegevens beschikbaar, deze werden geraamd.

De cijfers voor 2002 liggen abnormaal laag.

(2) Sedert de start van de werken aan de Antwerpse ring (juni 2004) werden de meetpunten op de Antwerpse ring (R1) definitief verwijderd.

Tijdens de tweede fase van de werken aan de R1 werden nog enkele bijkomende meetpunten verwijderd op de aansluitingen van de R1 met de radiale snelwegen.

Als gevolg hiervan kunnen sedertdien enkel nog resultaten worden bekomen exclusief de R1.

Om vergelijking mogelijk te maken werden bijkomend voor 2001-2003 de cijfers exclusief de R1 berekend

(3) Waarden sterk beïnvloed door de ingrijpende werkzaamheden in Antwerpen (werken R1)

Toelichting

In Vlaanderen nam het personenvervoer met de wagen in 2006 81,1% van de personenkilometers voor zijn rekening. Dat is het laagste percentage sinds het begin van deze indicator in 1995. Sinds 1999 daalde het aandeel van de wagen continu, in het totaal met 3,4 procentpunt. Het relatieve aandeel van het treinvervoer bedroeg in 2006 7,4%. De bussen-autocars deden het in 2006 eveneens zeer goed met een aandeel van 11,5%.

In Europese context doet Vlaanderen het goed. Het aandeel van personenwagens ligt 2,4 procentpunt onder het gemiddelde van de EU-27 en zelfs 3,3 procentpunt onder het gemiddelde van de EU-15. Voor de trein zit Vlaanderen in de buurt van de Europese gemiddeldes. Het marktaandeel van het busvervoer is echter 2,8 procentpunt hoger dan de EU-15 en 2 procentpunt hoger dan de EU-27. De positieve evolutie inzake marktaandeel voor collectief vervoer vinden we niet terug in de Europese Unie in haar geheel. De overheidsmaatregelen in ons land om het openbaar vervoer te stimuleren, werpen dus hun vruchten af.

Indicator 19C

Modale verdeling personenvervoer drie voornaamste modi, volgens personenkm, ongeacht het land van registratie, in %

DIMENSIES

Ruimte België en gewesten, Europese Unie
Tijd 2006
Modi personenwagens, treinen, bussen-autocars

BRON

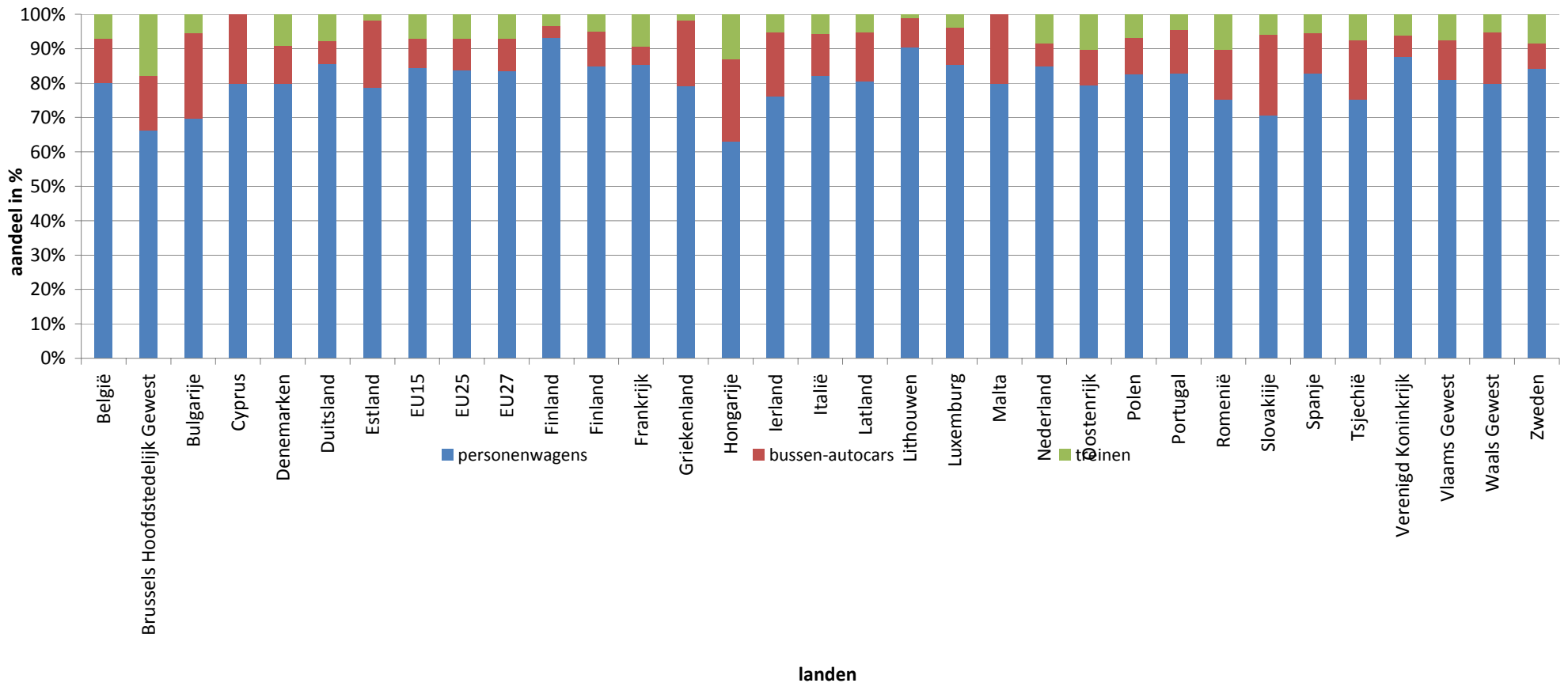
EC DG TREN, FOD MV, Algemene Directie Statistiek, NMBS (België en gewesten)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/4331.htm>

laatst gewijzigd 07/05/2008

Modale verdeling personenvervoer drie voornaamste modi (personenwagens, bussen-autocars, treinen), Vlaams Gewest en Europese Unie, in 2006



Toelichting

De cijfers voor het wegvervoer in de Belgische gewesten zijn een raming: de tonkilometers afgelegd door Belgische vrachtwagens worden aan elk gewest toegekend pro rata hun aandeel in het aantal vrachtwagens en vrachtwagentrekkers in het Belgische voertuigenpark.

Voor het goederenvervoer beschikken we over Vlaamse cijfers sinds 1995. Het aandeel van de vrachtwagens bedroeg in 2006 75,5%. Dit is een daling met 5,4 procentpunt sinds 2001. Het treinvervoer vertegenwoordigde in 2006 11,6% van alle afgelegde tonkilometers. Sinds 2001 is dit een groei met 3,2 procentpunt. Het goederenvervoer in de binnenvaart haalde een aandeel van 12,9% in 2006, sinds 1995 goed voor een groei van 4,1 procentpunt.

De evolutie van het goederenvervoer in Vlaanderen volgt de Europese trends niet. Wat het aandeel vrachtwagens in het goederenvervoer betreft, blijft Vlaanderen onder het gemiddelde voor EU-15 en EU-27. Sinds 1995 daalde in Vlaanderen het aandeel van het wegvervoer terwijl het aandeel van binnenvaart en goederenvervoer per spoor steeg. De EU-15 en EU-27 vertoonden een omgekeerde trend.

Deze modal shift in Vlaanderen is grotendeels te verklaren door de gekozen definitie voor tonkilometer bij vrachtwagens. Op Vlaamse wegen wordt in toenemende mate door buitenlandse vrachtwagens gereden. Deze tonkilometers worden echter geteld bij het land waar de buitenlandse vrachtwagen geregistreerd is.

Indicator 19D

Modale verdeling goederenvervoer, drie voornaamste modi, volgens tonkm, in %

DIMENSIES

Ruimte

België en gewesten, Europese Unie

Tijd

2006

Modi

wegvervoer (vrachtwagens geregistreerd in het betreffende land, ongeacht het land waar de tkm's gepresteerd worden). Binnenvaart (tkm's gepresteerd in het betreffende land, ongeacht het land van registratie van het vaartuig) spoorvervoer (tkm's gepresteerd in het betreffende land, ongeacht het land van registratie van de spoormaatschappij)

BRON

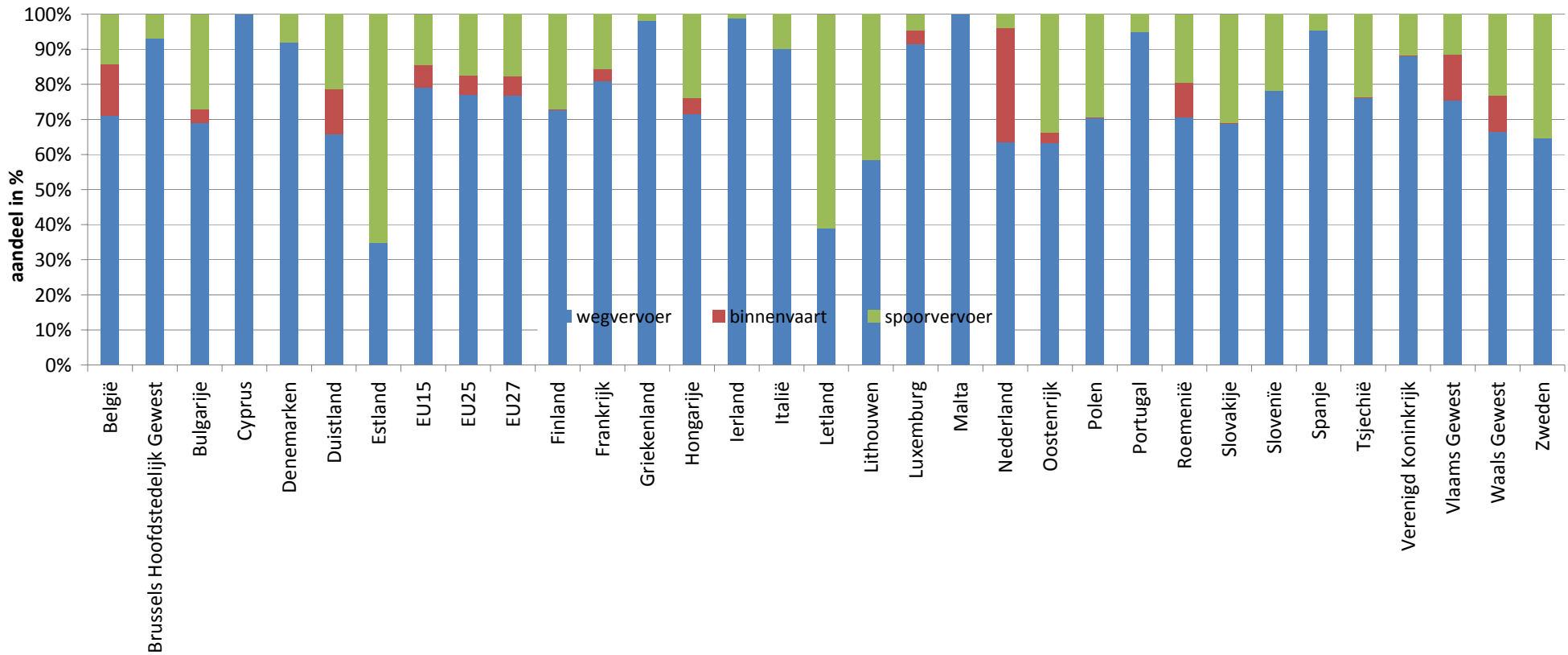
EC DG TREN, ADSEI, PBV, NMBS, raming Studiedienst van de Vlaamse Regering (wegvervoer Vlaams Gewest)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4336.htm>

laatst gewijzigd 07-05-08

Modale verdeling goederenvervoer drie voornaamste modi, Vlaams Gewest en Europese Unie, in 2006



Toelichting

Een methode om de verkeersveiligheid internationaal te vergelijken, is het aantal verkeersdoden te relateren aan het bevolkingscijfer. Ook op deze manier worden een aantal belangrijke factoren nog buiten beschouwing gelaten zoals het aantal voertuigen in het verkeer, de door weggebruikers afgelegde kilometers, de verkeersdrukte, de bevolkingsdichtheid, de wegendichtheid, de verstedelijkingsgraad, de ruimtelijke ordening, de fysische omstandigheden, de wegenwerken of de weersomstandigheden. Daardoor blijft bij internationale vergelijking de nodige omzichtigheid geboden.

Per miljoen inwoners vielen in 2006 in Vlaanderen 89 verkeersdoden, een goede verbetering ten opzichte van het jaar voordien (93). Sinds 1990 betekent dit een daling met méér dan 100 doden per miljoen inwoners.

Toch deed Vlaanderen het nog iets slechter dan het gemiddelde van de EU27 (87 doden per miljoen inwoners), al is de kloof kleiner geworden. Onze buurlanden doen het wel een pak beter. Vlaanderen bevindt zich nu in de middenmoot van de Europese Unie. Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk behoren al jaren tot de Europese koplopers.

Indicator 20Aa Verkeersdoden in Europa per miljoen inwoners

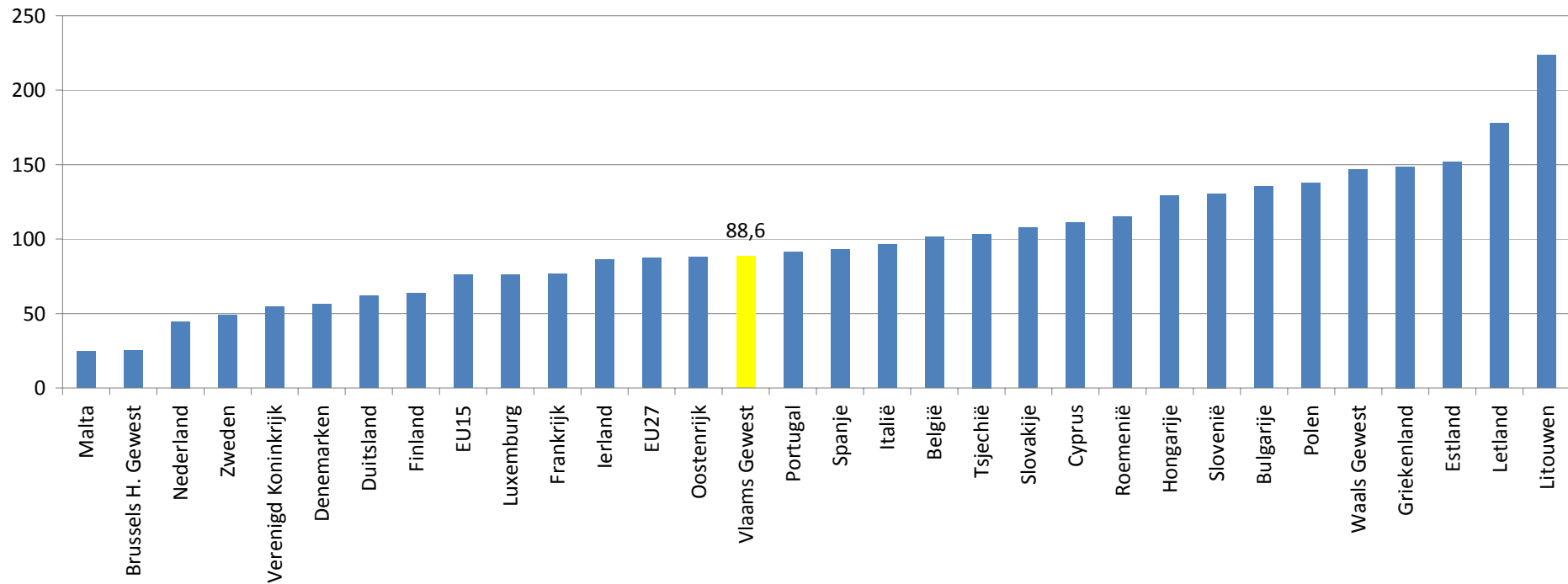
DIMENSIES Ruimte Vlaams Gewest, Europese Unie
Tijd 2006

BRON EC DG TREN, Algemene Directie Statistiek (België en gewesten), bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4236.htm>

laatst gewijzigd 07-05-08

aantal verkeersdoden per miljoen inwoners, 2006



Toelichting

De verkeersveiligheid in Vlaanderen is de afgelopen jaren gevoelig verbeterd. In 2007 vielen er minder doden (-2,4%) en zwaargewonden (-1,4%) maar meer lichtgewonden (+0,8%). In 2007 vielen er 527 verkeersdoden te betreuren op de Vlaamse wegen. De voorbije twintig jaar was het aantal verkeersdoden nooit lager. Sinds 1990 is het aantal meer dan gehalveerd. Het aantal letselongevallen blijft de jongste jaren ongeveer stabiel, hoewel het wagenpark en de door het wegverkeer gepresterde kilometers alsmaar toenemen.

Het Mobiliteitsplan Vlaanderen beschrijft verkeersveiligheidsdoelstellingen tegen 2010. Voor het aantal verkeersdoden, jonge verkeersdoden en zwaargewonden is Vlaanderen goed op weg om de doelstelling te halen. Enkel voor het aantal lichtgewonden per 100 miljoen voertuigkilometer zit men niet op schema.

Indicator 20Ab Verkeersveiligheidsdoelstellingen Mobiliteitsplan Vlaanderen

DIMENSIES

Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1999 - 2006
Doelstelling doden en dodelijk gewonden, ...

BRON

Mobiliteitsplan Vlaanderen, Algemene Directie Statistiek, MOW (bewerking Studiedienst van de Vlaamse Regering)

Voor meer informatie

<http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereksen/4311.htm>

22/08/2008

	2010		2007		2006		2005		2004		2003		1999	% doelstelling bereikt in 2007
	streefgetal	aantal	evolutie	aantal	evolutie	aantal	evolutie	aantal	evolutie	aantal	evolutie	vertrekgetal		
beleidseffecten Mobiliteitsplan Vlaanderen														
doden en dodelijk gewonden	375	527	-2,4%	540	-4,6%	566	-7,8%	614	-2,4%	629	-12,7%	806	64,7%	
zwaar gewonden	3.250	4550	-1,4%	4616	3,6%	4.454	3,0%	4.325	-11,9%	4.909	-6,2%	6.714	62,5%	
doden en dodelijk gewonden onder 26 jaar	80 à 85			126	-7,4%	136	-13,4%	157	0,6%	156	-17,5%	240	61,6%	
lichtgewonden per 100 miljoen voertuigkilometer	57			67,3	-0,4%	67,6	1,4%	66,6	-3,7%	69,2	-3,0%	76,3	47,0%	

Cijfers 2002-2005 zijn gehercalibreerd. Die resultaten moeten dus omzichtig geïnterpreteerd worden.

De cijfers met betrekking tot de doden en dodelijk gewonden onder de 26 jaar werden ons bezorgd door de afdeling Beleid Mobiliteit en verkeersveiligheid van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. De cijfers die we van hen mochten ontvangen voor de jaren 1999-2001 zijn licht hoger dan deze van het toenmalige NIS.

Met het oog op een continue gegevensopbouw hebben we onze cijfers voor 1999-2001 aangepast.

Het cijfer voor 2006 komt terug van ADSEI.

doelbereik in 2006

Toelichting

Een andere methode om de verkeersveiligheid internationaal te vergelijken, is het aantal verkeersongevallen met slachtoffers te relateren aan de verkeerstrafiek. Idealiter wordt gerelateerd aan het aantal voertuigkilometer, ongeacht het type voertuig en ongeacht het land van inschrijving van het voertuig. In de Eurostat-databank ontbreken echter zoveel waarden dat internationale vergelijking door de jaren heen op deze manier onmogelijk is. Ook het Europese Directoraat-Generaal Transport en Energie geeft in zijn jaarlijks statistisch rapport deze cijfers niet meer weer. Daarom worden de verkeersongevallen met lichamelijke letsels hier gerelateerd aan de personenkilometers afgelegd met personenwagens ongeacht het land van inschrijving. Deze indicator houdt dus onder meer geen rekening met het goederenvervoer via de weg.

Per miljard personenkilometer afgelegd met een personenwagen gebeurden er in Vlaanderen 510 letselongevallen in 2006. In de EU15 gebeurden slechts 280 ongevallen per miljard pkm in 2006 en in de EU27 278 letselongevallen. Enkel in Cyprus, Oostenrijk en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest lagen de cijfers in 2006 nog hoger dan in het Vlaamse Gewest.

Indicator 20B

Aantal letselongevallen per miljard personenkilometer afgelegd met personenwagens, ongeacht het land van registratie

DIMENSIES

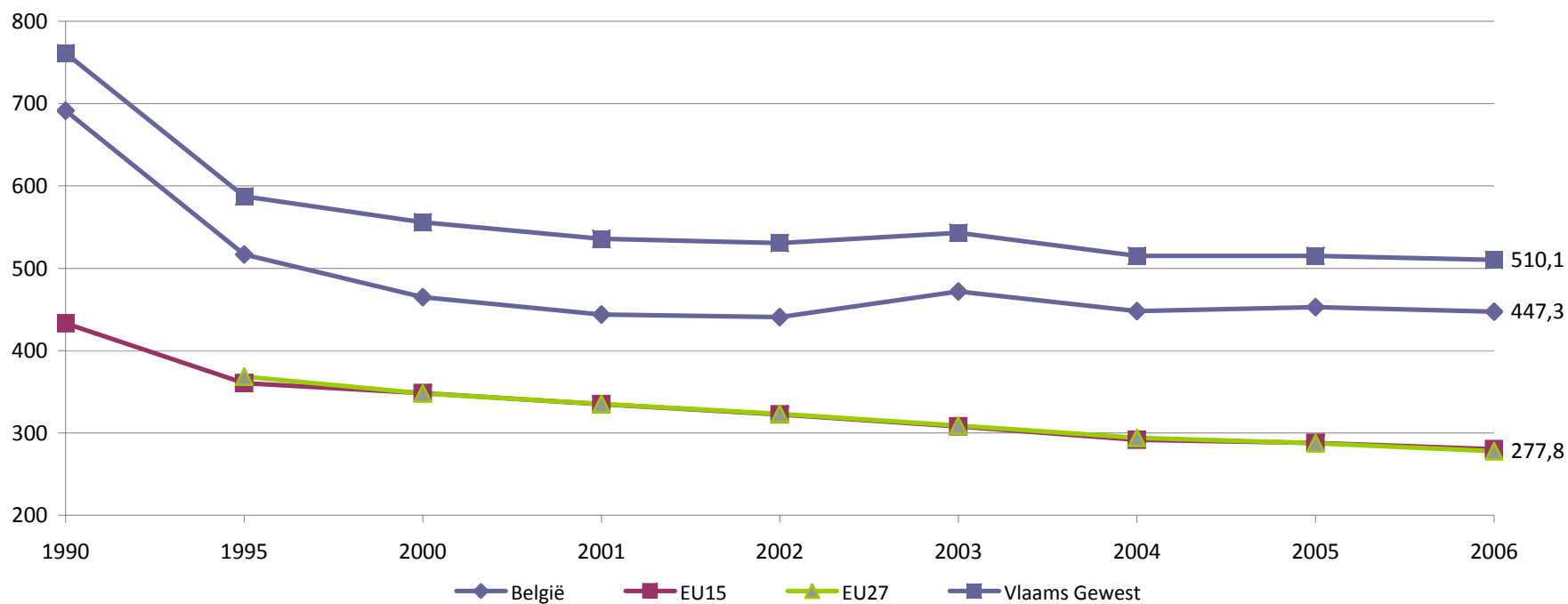
Ruimte Vlaams Gewest, België, Europese Unie
Tijd 1970 - 2006

BRON

EC DG TREN, Algemene Directie Statistiek en FOD MV (België en gewesten)

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/4261.htm>

laatst gewijzigd 12/03/08



Toelichting

De Federale Veiligheidsmonitor vraagt Vlamingen hoe zwaar zij tillen aan een reeks van zeventien buurtproblemen. Net als in de voorbije jaren zijn in 2006 twee van de drie toproblemen verkeersgerelateerd: 'onaangepaste snelheid in het verkeer' blijft op één, 'agressief verkeersgedrag' op drie. De 'geluidsoverlast door het verkeer' daalt in 2006 naar de zevende plaats.

Bijna 32% van de Vlamingen acht in 2006 het risico dat ze binnen de volgende 12 maanden slachtoffer worden van een misdrijf in het verkeer (ongeval, vluchtmisdrijf, verkeersagressie) groot tot heel groot. Dat is een daling van 5 procentpunt ten opzichte van 2004 en zelfs de laagste score sinds 2000. Sinds het begin van de metingen halen drie van de vier verkeersgerelateerde buurtproblemen hun laagste score in 2006. Enkel de categorie aanrijdingen stijgt licht t.o.v. 2004. Blijkbaar zorgt het verminderde aantal ongevallen en slachtoffers voor een daling van de subjectieve verkeersonveiligheid.

Indicator 20C Verkeersgerelateerde buurtproblemen, antwoorden in % van de respondenten

DIMENSIES
Ruimte Vlaams Gewest
Tijd 1997, 1998, 2000, 2002, 2004, 2006
antwoorden helemaal mee eens, eerder wel mee eens

BRON Federale Veiligheidsmonitor, Algemene politiesteundienst
Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/idnr.htm>

laatst gewijzigd 27-02-07

buurtprobleem

	<i>2006</i>	<i>2004</i>	<i>2002</i>	<i>2000</i>
onaangepaste snelheid	54,4	57,6	61,2	62,3
agressief verkeersgedrag	39,9	40,6	43,7	45,7
geluidsoverlast door verkeer	26,7	27,8	31,8	29,0
aanrijdingen	19,2	18,1	21,4	23,1

Toelichting

Het vertrouwen in de instellingen wordt via de SCV-survey opgevolgd. Respondenten geven aan hoeveel vertrouwen ze hebben in een bepaalde instelling: van zeer weinig tot zeer veel.

De jongste jaren werd een stijgend vertrouwen in de Vlaamse en federale overheidsinstellingen vastgesteld. Deze trend heeft zich in 2007 niet doorgezet. Vooral het vertrouwen in de federale instellingen komt onder druk te staan. De aankomende federale verkiezingen kunnen hierbij een rol gespeeld hebben. Het vertrouwen in de Vlaamse administratie piekte in 2002. Sindsdien is het terug gedaald. Zoals de voorbije jaren ligt het vertrouwen in instellingen in Vlaanderen beduidend hoger dan gemiddeld in Europa.

Indicator 21Aa**Vertrouwen van de bevolking in instellingen****DIMENSIES****Ruimte** Vlaamse Gemeenschap
Tijd 1996-2007**BRON**

SCV-survey

laatst gewijzigd 8-05-08

<u>Zeer veel + veel vertrouwen</u>	2007	2006	2005	2004	2002	2000	1999	1998	1997	1996
Gemeentelijke administratie	44,4	48,0	44,4	47,7	44,8	43,3	37,3	36,6	39,1	41,9
Vlaamse Regering	28,9	31,3	24,7	17,4	25,7	24,0	19,2	19,4	16	17,37
Vlaamse Administratie	26,8	30,1	30,8	30,8	35,0	29,3	24,7	25,8	27,2	28,76
Vlaams Parlement	24,8	28,2	21,5	18,3	23,7	24,8	18,7	18,6	16,7	18,02
Belgische regering	17,1	20,9	19,2	14,7	22,2	25,1	16,2	14	11,4	
Belgisch parlement	16,1	20,7	18,8	15,6	23,0	24,5	17,3	15,2	13,8	
Federale administratie	17,7	16,0	16,5	13,1	16,4					

Toelichting

De internationale vergelijking is gebaseerd op Eurobarometer, een survey-instrument van de Europese Commissie.

Na het dieptepunt in de tweede helft van de jaren negentig, heeft de tevredenheid over de werking van de democratie in eigen land zich snel hersteld om in het begin van het millennium iets terug te vallen. Hoe dichter het overheidsniveau, hoe hoger de tevredenheid.

Indicator 21Ab

Tevredenheid over werking democratie

DIMENSIES

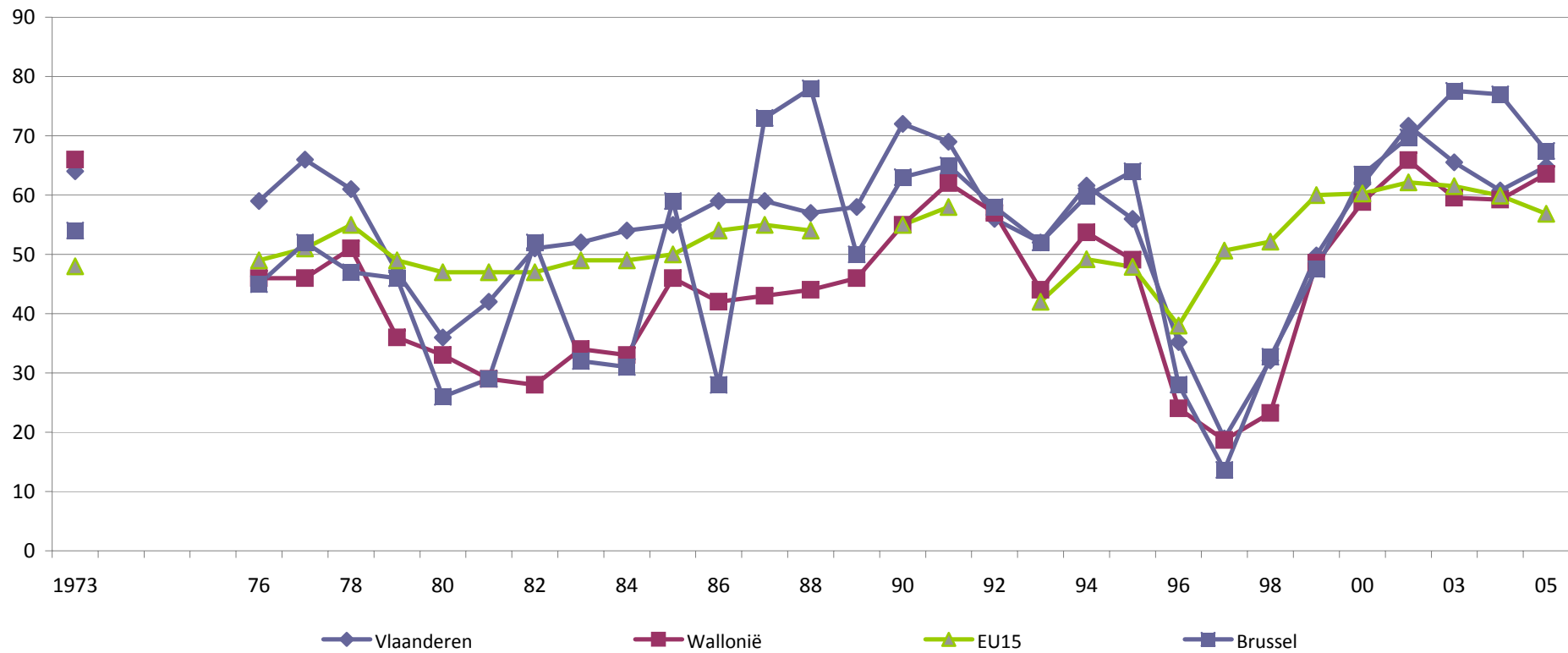
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 1998-2006

BRON

SCV-survey

laatst gewijzigd 08-05-08

Aandeel bevolking dat tevreden is over werking democratie (in %)



Toelichting

Als actief lid worden de personen beschouwd die minstens bij 1 vereniging actief lid of bestuurslid zijn. Via de SCV-survey wordt sinds 1996 jaarlijks gepeild naar het lidmaatschap van Vlamingen in het verenigingsleven. Dit onderwerp wordt bevraagd aan de hand van 22 items (soorten verenigingen). De gehanteerde definities voor de soorten lidmaatschap zijn passief lid (enkel lidgeld betalen of tijdschrift lezen), actief lid van een vereniging (iemand die aan de activiteiten deelneemt) en bestuurslid.

In 2007 was ongeveer de helft van de Vlamingen (50,2%) actief lid (actief +bestuurslid) van minstens één vereniging, mannen (54,4%) wat meer dan vrouwen (46,2%).

De participatiegraad varieert wat in de tijd maar vertoont niet echt structurele verschillen en blijft vrij stabiel hangen rond 1 op 2 Vlamingen. Mannen participeren meer dan vrouwen. Dit is grotendeels terug te brengen tot de sportverenigingen. Naar leeftijd zijn er betrekkelijk kleine verschillen. Alleen bij de twee oudste leeftijdsgroepen ligt de deelname lager.

De voornaamste determinant is het opleidingsniveau. De kloof tussen lager- en hogeropgeleiden blijft betrekkelijk groot. Maar blijkt op basis van een recent SVR-rapport (Pauwels en Pickery, 2007) wel kleiner dan in veel andere domeinen

Binnen het verenigingsleven vinden we een verschuiving van de klassieke sociale bewegingen naar nieuwe pluralistische verenigingen. Deze nieuwe verenigingen hebben een meer homogene samenstelling en trekken vooral hogergeschoolden aan. Hierdoor gaat een belangrijk ontmoetingsforum tussen de verschillende sociale groepen verloren. Lagergeschoolden en hogergeschoolden geven er blijkbaar de voorkeur aan in verenigingen vooral mensen te ontmoeten met een vergelijkbaar opleidingsniveau, en dus ook met een vergelijkbaar cultureel belangstellingspatroon. Culturele voorkeur, levensstijl en smaakpatronen bepalen de hedendaagse vriendenkringen en gemeenschappen.

Een aantal andere belangrijke verschuivingen hebben zich de voorbije jaren voorgedaan. Zo wordt ondermeer een vergrijzing van het verenigingsleven vastgesteld. De gemiddelde leeftijd van de leden steeg van 44 jaar in 1998 tot meer dan 47 jaar in 2006 (Hooghe & Quintelier, 2007). In 2007 is er wel een lichte terugval naar 46 jaar. Toch is dit een opvallende trend omdat ze zich in bijna alle soorten verenigingen voordoet. Daarnaast is er ook een tendens naar kortere lidmaatschappen, doen sommige passieve lidmaatschappen het goed en zorgt een gewijzigd leefpatroon voor een relatief mindere participatie van de middenleeftijdsgroepen.

Internationaal vergeleken scoort het verenigingsleven goed in Vlaanderen. De Scandinavische landen, Nederland, Duitsland en Oostenrijk hebben een nog hogere participatiegraad, maar Vlaanderen sluit nog net aan bij de kopgroep. De participatiegraad in Vlaanderen ligt duidelijk hoger dan het Europese gemiddelde en ligt veel hoger dan in de Franstalige Gemeenschap.

Ook voor het verrichten op regelmatige basis van onbetaald vrijwilligerswerk stellen we een stabiele participatiegraad vast. De laatste tien jaar schommelt deze tussen 15 en 18% van de Vlamingen. Het meeste vrijwilligerswerk wordt gedaan als hulverlening bij familie of buurt en kinderopvang. Daarnaast is meer dan een kwart van de vrijwilligers actief in het kader van een sportvereniging.

Indicator 21B Actief lidmaatschap in het verenigingsleven, in %

DIMENSIES
Ruimte Vlaamse Gemeenschap
Tijd 1996,1997,1999, 2001,2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007
Andere man, vrouw

BRON SCV-survey 'Culturele verschuivingen in Vlaanderen'

Voor meer informatie <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/634.htm>

Laatst gewijzigd 29-05-2008

Verenigingsleven

	2007	2006	2005	2004	2003	2002**	2001	2000*	1999	1998*	1997	1996
Totale bevolking	50,2	53,1	50,6	52,8	48,8	53,0	51,8	-	49,6	-	47,2	52,7
Vrouwen	46,2	49,1	44,7	47,2	44,3	48,8	46,9	-	44,7	-	42,6	48,8
Mannen	54,4	57,3	56,7	58,7	53,4	57,7	56,6	-	54,6	-	51,7	57,0

Gewogen data

*Andere vraagstelling in 2000 en 1998

** Exclusief lidmaatschap mutualiteiten

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998*	1997	1996*
<u>Regelmatig onbetaald Vrijwilligerswerk</u>												
Totale bevolking	18,6	-	18,4	-	-	16,0	15,9	17,5	-	18,6	16,8	15,3
Vrouwen	15,0	-	16,7	-	-	15,0	15,8	15,4	-	15,8	16,5	14,2
Mannen	22,4	-	20,1	-	-	17,0	16,0	19,6	-	21,3	17,1	16,4

* "onbetaald" niet in vraagstelling opgenomen

2008

Vlaamse overheid



Samenstelling:

Studiedienst van de Vlaamse Regering
Veerle Beyst, Luk Bral, Pieter De Maesschalck,
Dirk Moons, Marie-Anne Moreas, Jo Noppe,
Guy Pauwels, Edwin Pelfrene, Dirk Smets,
Myriam Vanweddingen en Thierry Vergeynst

Eindredactie:

Josée Lemaître
Luk Bral
e-mail : luc.bral@dar.vlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever:

Josée Lemaître
Administrateur-generaal
Studiedienst van de Vlaamse Regering
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Technische en administratieve ondersteuning :

Naomi Plevoets
Karina Van de Velde

Grafische vormgeving cover:

Guy De Smet

Druk:

Agentschap Faciliterend Management

Websites :

www.vlaanderen.be/aps
www4.vlaanderen.be/dar/svr

Depotnummer : **D/2008/3241/364**